

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ ۱۳۹۸/۸/۲۹

شماره چاپ ۱۶۷۲

شماره سابقه چاپ ۱۸۷ - ۱۶۵

۱۰۱۶ - ۶۶۹ - ۶۲۸

شماره ثبت ۱۶۵

گزارش یک شوری

شماره ۴۲/۶۷۵۷۳/د

تاریخ ۱۳۹۸/۸/۲۶

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

«طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران»؛ به شماره چاپ ۱۸۷، «طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»؛ به شماره چاپ ۶۶۹، «طرح تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» به شماره چاپ ۱۰۱۶، «طرح عملیات بانکی بدون ربا» به شماره چاپ ۱۶۵ و «لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور» به شماره چاپ ۶۲۸ در جلسات متعدد با حضور مسئولان ذی ربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به استناد تبصره (۱) ماده (۱۴۳) آیین‌نامه داخلی به دلیل تشابه موضوع طرحها و لایحه مذکور با هم ادغام و نهایتاً در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۸/۸/۲۱ با اصلاحاتی در عنوان و متن به شرح پیوست با اکثریت آراء به تصویب رسید.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۴۳) قانون آیین‌نامه داخلی به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

ضمناً گزارش کمیسیون‌های فرعی امنیت ملی و سیاست خارجی، قضائی و حقوقی، عمران، بهداشت و درمان، ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، امور داخلی کشور و شوراها، اجتماعی، صنایع و معادن و فرهنگی تا این تاریخ واصل نشده است.

رئیس کمیسیون اقتصادی

الیاس حضرتی

معاونت قوانین

طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران

قسمت اول: کلیات

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده شده است، به شرح زیر تعریف می شود:

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- هیأت عالی: هیأت عالی بانک مرکزی.

پ- رئیس کل: رئیس کل بانک مرکزی.

ت- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی و حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.

ث- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می تواند در چهارچوب ضوابط اعلامی بانک مرکزی به مشتریان ارائه و در قبال آن کارمزد دریافت کند.

ج- مؤسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می نماید و در این قانون، شامل «بانک» و «مؤسسه اعتباری غیربانکی» است.

تفکیک کارکرد و اختیارات بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی حسب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی خواهد رسید.

چ- بانک: نوع خاصی از مؤسسه اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون از عنوان بانک استفاده می کند و می تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی، توسعه ای، مشارکتی، جامع و یا قرض الحسنه باشد. بانکهای مذکور می توانند به صورت حقیقی یا مجازی و در سطوح ملی، بین المللی یا منطقه ای فعالیت کنند.

ح- اشخاص تحت نظارت: منظور از عبارت «اشخاص تحت نظارت» در این قانون، کلیه مؤسسات اعتباری، صندوق های قرض الحسنه، تعاونی های اعتبار، شرکتهای واسپاری (لیزینگ)، صرافیها، شرکتهای مدیریت دارایی، شرکتهای اعتبارسنجی، مؤسسات تضمین تعهدات و سایر اشخاصی است که حسب تشخیص بانک مرکزی، به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی، ارائه

ابزارهای پرداخت و سایر فعالیت های مرتبط با بازار پول اشتغال دارند.

تبصره- مرجع تشخیص مصادیق «عملیات بانکی»، «خدمات بانکی» و «ابزارهای پرداخت»، هیأت عالی است.

خ- اشخاص مرتبط: اشخاص حقیقی یا حقوقی که به نحوی از انحاء نظیر داشتن رابطه خویشاوندی، مالکیتی یا مدیریتی

بتوانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر تصمیم گیری های «اشخاص تحت نظارت» اعمال نفوذ نمایند. تشخیص مصادیق «اشخاص مرتبط» با هیأت عالی است.

د- فناوری نوین بانکی: به هر گونه فناوری ارتباطی، اطلاعاتی، مخابراتی و مانند آن اطلاق می شود که امکان به کارگیری در ارائه خدمات یا انجام فعالیت های بانکی را داشته یا بتواند به عنوان ابزاری در فرآیند سپرده پذیری یا اعطای تسهیلات به کار رود.

ذ- گزیر: مجموعه اقداماتی است که بانک مرکزی با هدف صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص «اشخاص تحت نظارت» که با مشکل نقدینگی مواجه شده یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته اند، به مورد اجراء می گذارد.

فصل دوم: اهداف قانون

ماده ۲- اهداف این قانون عبارت است از:

۱- کمک به تحقق اهداف و احکام اقتصادی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۲- مدیریت ایجاد اعتبار و تنظیم جریان نقدینگی در جهت رشد و توسعه اقتصاد کشور؛

۳- ارتقای استقلال، کارآمدی و پاسخگویی بانک مرکزی؛

۴- ارتقای سلامت، کارآمدی و پاسخگویی شبکه بانکی؛

۵- هدایت تسهیلات و اعتبارات در جهت تأمین مالی زیرساختها و صنایع اساسی کشور و واحدهای اقتصادی مؤثر در رشد و توسعه اقتصادی.

قسمت دوم: بانک مرکزی

فصل سوم: مسؤولیت ها، اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی

ماده ۳-

الف- مسؤولیت استقرار بانکداری سازگار با شرع مقدس اسلام و برقراری مناسبات عادلانه در بخش پولی و بانکی اقتصاد کشور در چهارچوب قانون، برعهده بانک مرکزی است.

ب- بانک مرکزی باید اهداف زیر را پیگیری کند:

۱- ثبات قیمتها و کنترل تورم؛

۲- تأمین ثبات و سلامت شبکه بانکی؛

۳- حمایت از رشد و توسعه اقتصادی.

ماده ۴-

الف- بانک مرکزی موظف است در چهارچوب قانون، نسبت به انجام وظایف زیر اقدام کند:

۱- تعیین و اجرای سیاست‌های پولی و ارزی؛

۲- نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»؛

۳- نگهداری و مدیریت ذخایر بین‌المللی کشور؛

۴- ضرب مسکوکات و انتشار اسکناس‌های رایج کشور؛

۵- نگهداری جواهرات ملی؛

۶- ایجاد و توسعه زیرساختها، سیاستگذاری و تنظیم‌گری نظام پرداخت کشور؛

۷- ایفای نقش به‌عنوان بانکدار، کارگزار و مشاور دولت؛

۸- ایفای نقش به‌عنوان بانکدار مؤسسات اعتباری؛

۹- ایجاد بسترهای لازم برای تشکیل پایگاه داده جامع و متمرکز عملیات بانکی، خدمات و تراکنش‌های «اشخاص تحت

نظارت»؛

۱۰- ایجاد بسترهای لازم حقوقی و اطلاعاتی برای فعالیتهای شرکتی اعتبارسنجی، مؤسسات ضمانت تعهدات و سایر

نهادهای مکمل صنعت بانکداری؛

۱۱- ایجاد زیرساختهای حقوقی و فنی لازم برای انعقاد پیمان‌های دو یا چندجانبه پولی با سایر کشورها.

ب- بانک مرکزی می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات، اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- استفاده از ابزارهای سیاستگذاری پولی و ارزی؛

۲- انجام معاملات ارزی به منظور مدیریت ذخایر بین‌المللی کشور؛

۳- مشارکت و عضویت در نهادهای بین‌المللی؛

۴- ارائه خدمات بانکی به بانکهای مرکزی خارجی و یا نهادهای پولی و سازمان‌های بین‌المللی؛

۵- انجام عملیات بانکی با مؤسسات اعتباری داخلی و خارجی؛

۶- همکاری و تبادل اطلاعات با بانکهای مرکزی و مقامات نظارت بانکی سایر کشورها؛

۷- تأسیس و مشارکت در شرکتهای داخلی و خارجی در راستای انجام وظایف و تحقق اهداف بانک مرکزی؛

۸- دریافت کارمزد در برابر ارائه خدمت به متقاضیان؛

۹- ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و پژوهشی مرتبط با وظایف بانک مرکزی و نظام بانکی در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط؛

۱۰- سایر اموری که به تشخیص هیأت عالی برای تحقق اهداف بانک مرکزی مورد نیاز است.

تبصره ۱- مشارکت حقوقی بانک مرکزی با «اشخاص تحت نظارت» و اشخاص مرتبط با آنها ممنوع است.

تبصره ۲- عملیات بانک مرکزی نباید مغایر با احکام شرع باشد. مرجع تشخیص مغایرت، شورای فقهی است.

فصل چهارم: ساختار بانک مرکزی

ماده ۵- ارکان بانک مرکزی عبارت است از:

۱- هیأت عالی؛

۲- رئیس کل؛

۳- هیأت نظارت و حسابرسی.

مقررات مربوط به هیأت عالی

ماده ۶- هیأت عالی، بالاترین مرجع سیاستگذاری، تصویب دستورالعمل‌ها و نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات در

بانک مرکزی است. هیأت عالی مرکب از شش عضو غیراجرائی و سه عضو اجرائی، به شرح زیر است:

الف- اعضای غیراجرائی:

اعضای غیراجرائی هیأت عالی به ترتیب زیر انتخاب می‌شوند:

الف- ۱- سه نفر اقتصاددان متخصص در حوزه پول و اقتصاد کلان، یک نفر با معرفی وزیر امور اقتصادی و دارایی، یک نفر

با معرفی رئیس کل و یک نفر با معرفی اتاقهای سه‌گانه.

الف- ۲- سه نفر متخصص در حوزه بانک و حقوق بانکی، یک نفر با معرفی وزیر امور اقتصادی و دارایی؛ یک نفر با معرفی

رئیس کل و یک نفر با معرفی رئیس قوه قضائیه.

تبصره ۱- صلاحیت اقتصاددان معرفی شده از سوی اتاقهای سه‌گانه، باید به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی برسد.

تبصره ۲- کلیه اعضای غیراجرائی، پس از تأیید رئیس‌جمهور و با حکم وی به عضویت در هیأت عالی منصوب می‌شوند.

ب- اعضای اجرائی:

اعضای اجرائی هیأت عالی عبارتند از: رئیس کل به عنوان رئیس هیأت عالی؛ قائم مقام رئیس کل به عنوان نایب رئیس، دبیر هیأت عالی و معاون نظارتی رئیس کل.

رئیس کل توسط رئیس جمهور و پس از مشورت با اعضای غیراجرائی هیأت عالی تعیین و منصوب می شود. قائم مقام رئیس کل به پیشنهاد رئیس کل با تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب می شود. معاون نظارتی رئیس کل توسط رئیس کل انتخاب و با حکم وی منصوب می شود.

شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به اعضای هیأت عالی

ماده ۷- شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به هیأت عالی به شرح زیر است:

الف- شرایط عمومی اعضای هیأت عالی

۱- اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی؛

۲- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛

۳- نداشتن سوء پیشینه کیفری مؤثر؛

۴- عدم محکومیت قطعی انتظامی از بند «د» به بعد موضوع ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۷۲/۹/۷)

ب- شرایط اختصاصی اعضای هیأت عالی

اعضای اجرائی و اعضای غیراجرائی هیأت عالی باید از تحصیلات عالی دانشگاهی برخوردار بوده و حداقل ده سال تجربه مفید در حوزه های اقتصادی، مالی یا بانکداری داشته باشند. رئیس کل و حداقل دو نفر از اعضای غیراجرائی هیأت عالی باید دارای مدرک دکتری معتبر و سوابق برجسته در حوزه اقتصاد کلان باشند.

پ- دوره خدمت اعضای هیأت عالی

۱- اعضای غیراجرائی هیأت عالی برای یک دوره شش ساله منصوب می شوند و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.

۲- در اولین دوره تشکیل هیأت عالی، در پایان سالهای دوم و چهارم، دو نفر از اعضای غیراجرائی به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند. انتخاب مجدد اشخاصی که به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند، بلامانع است.

۳- دوره تصدی اعضای اجرائی پنج سال است. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.

ت- چگونگی عزل اعضای هیأت عالی

۱- عزل رئیس کل از طرق زیر امکان پذیر است:

۱-۱- رئیس جمهور می تواند پس از مشورت با اعضای غیراجرائی هیأت عالی، رئیس کل را عزل کند. عزل رئیس کل باید مستند به قصور یا تقصیر رئیس کل در تحقق اهداف بانک مرکزی، یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. اعضای غیراجرائی هیأت عالی موظفند نظر مشورتی خود را به همراه ادله و مستندات مربوط، کتباً به رئیس جمهور تقدیم نمایند و برای اطلاع عموم منتشر کنند. همچنین، رئیس جمهور باید حداقل یک هفته قبل از صدور حکم عزل، دلایل و مستندات خود را برای اطلاع عموم منتشر کند.

۱-۲- در صورتی که بیش از دوسوم اعضای غیراجرائی هیأت عالی خواستار برکناری رئیس کل باشند، دلایل و مستندات خود را کتباً به رئیس جمهور تقدیم می کنند. در صورت موافقت رئیس جمهور، رئیس کل عزل می شود. تقاضای برکناری رئیس کل باید مستند به قصور مؤثر در انجام وظیفه یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. در صورتی که رئیس جمهور با پیشنهاد عزل رئیس کل مخالفت کند، باید دلایل مخالفت خود را ظرف مدت یک هفته کتباً به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کند. نامه رئیس جمهور در این خصوص، در اولین جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرائت و برای اطلاع عموم، منتشر می شود.

تبصره- رئیس جمهور در ابتدای دوره ریاست جمهوری، در صورتی که از دوره خدمت رئیس کل، یک سال یا کمتر باقی مانده باشد، نمی تواند وی را عزل کند.

۲- قائم مقام رئیس کل با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس جمهور عزل می شود.

۳- معاون نظارتی توسط رئیس کل و با حکم وی عزل می شود.

۴- در صورتی که هر یک از اعضای اجرائی یا غیراجرائی هیأت عالی به موجب حکم قطعی دادگاه، محکوم به محرومیت از حقوق اجتماعی شود، یا به علت بیماری یا کهولت سن قادر به انجام وظایف خود نباشد، یا بیش از ده روز کاری متوالی یا سی روز کاری غیرمتوالی در طول یک سال غیبت غیرموجه داشته باشد، از عضویت در هیأت عالی منعزل می گردد. تشخیص ناتوانی و غیرموجه بودن غیبت، با هیأت نظارت و حسابرسی است.

ث- استعفای اعضای هیأت عالی

۱- پذیرش استعفای اعضای هیأت عالی، غیر از معاون نظارتی، منوط به موافقت رئیس جمهور است. پذیرش استعفای معاون نظارتی با رئیس کل است.

۲- جایگزین عضو مستعفی، متوفی، منعزل یا معزول هیأت عالی، باید ظرف مدت دو هفته انتخاب شود.

۳- عضو هیأت عالی که جایگزین عضو مستعفی، متوفی، منعزل یا معزول می شود، دوره عضو قبلی را به اتمام می رساند و اگر اولین دوره حضور او در هیأت عالی باشد، انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.

ج- سایر مقررات مربوط به هیأت عالی

- ۱- اعضای هیأت عالی باید قبل از شروع به کار در اولین جلسه هیأت عالی سوگند یاد کنند. متن سوگندنامه اعضای هیأت عالی به شرح زیر است:
- «من به عنوان عضو هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به خداوند بزرگ سوگند یاد می‌کنم که ضمن توجه مستمر به خطیر بودن وظیفه‌ای که برعهده من گذاشته شده است، در کلیه اظهارنظرها و تصمیم‌گیری‌های خود، مصالح ملت ایران، پیشرفت اقتصاد کشور، ترویج احکام نورانی اسلام در عرصه پول، بانک و مالیه اسلامی و گسترش اخلاق و معنویت در تعاملات اقتصادی جامعه را در چهارچوب قانون اساسی مدنظر قرار خواهم داد و به هیچ وجه منافع شخصی خود یا دیگران و فشارهای خارج از چهارچوب قانون، مرا از انجام وظایفی که شرعاً و قانوناً برعهده دارم، باز نخواهد داشت.»
- ۲- عضویت در هیأت عالی، شغل تمام‌وقت محسوب می‌شود. اعضای هیأت عالی نمی‌توانند همزمان هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی، تعاونی و همچنین در مؤسسات غیرانتفاعی یا مردم‌نهاد را داشته باشند. این ممنوعیت شامل فعالیت آموزشی در دانشگاهها یا مراکز آموزشی غیروابسته به «اشخاص تحت نظارت»، در صورتی که خللی به انجام وظایف در هیأت عالی وارد نسازد، نمی‌شود.
- ۳- اعضای هیأت عالی و همسر و فرزندان آنها نباید سهامدار، عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل «اشخاص تحت نظارت» باشند.
- ۴- در صورتی که والدین، پدربزرگ، مادربزرگ، همسر فرزند، برادر یا خواهر عضو هیأت عالی، سهامدار مؤثر، عضو هیأت‌مدیره یا هیأت‌عامل یکی از «اشخاص تحت نظارت» باشد، عضو مزبور موظف است ضمن اعلام موضوع به رئیس کل، از شرکت در جلسات مربوط به «اشخاص تحت نظارت» مرتبط با آنها، خودداری کند. تشخیص سهامدار مؤثر با رئیس کل است.
- ۵- اعضای هیأت عالی باید در ابتدا و انتهای دوره عضویت در هیأت عالی، «فرم تعارض منافع» را تکمیل و به دبیرخانه هیأت عالی تحویل نمایند. دبیرخانه هیأت عالی موظف است «فرم تعارض منافع» اعضای هیأت عالی را برای رؤسای سه قوه ارسال نموده و در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی منتشر نماید.
- تبصره- «فرم تعارض منافع» مشتمل بر فهرست دارایی‌های فرد موردنظر و افراد تحت تکفل وی و نیز کلیه فعالیت‌های اقتصادی، مالی، تجاری و مشاغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت او طی پنج‌سال منتهی به تصدی مسئولیت در بانک مرکزی است.
- ۶- اعضای هیأت عالی مشمول قانون منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲ هستند و علاوه بر آن نمی‌توانند از هیچ بخش دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و تعاونی خارج از بانک مرکزی (غیر از موارد استثناء شده در جزء (۲)) هیچ گونه دریافتی داشته باشند. در صورت مأمور شدن اعضای هیأت عالی، در طول دوره مأموریت با رعایت قوانین و مقررات مربوط، صرفاً می‌توانند از یک محل حقوق دریافت کنند.
- ۷- اعضای هیأت عالی مشمول احکام ماده (۳) قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۸/۹ می‌باشند.
- ۸- حقوق و مزایای اعضای هیأت عالی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ تعیین می‌گردد.
- ۹- انجام کار دائم یا موقت برای «اشخاص تحت نظارت» یا ارائه هرگونه خدمات مشاوره‌ای به آنها، توسط اعضای هیأت عالی پس از پایان دوره عضویت آنها، به مدت سه‌سال ممنوع است. در صورتی که عضو هیأت عالی که دوره خدمت او به پایان رسیده است از محل دیگری حقوق دریافت ننماید، حقوق وی در مدت سه‌سال ممنوعیت مذکور کماکان توسط بانک مرکزی پرداخت خواهد شد.
- ۱۰- اعضای هیأت عالی نباید عضو احزاب سیاسی باشند.
- وظایف و اختیارات هیأت عالی**
- ماده ۸-** هیأت عالی مسئولیت انحصاری اجرای وظایف زیر را در چهارچوب قانون برعهده دارد:
- ۱- اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی و تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سیاست‌های مزبور و ابزارهای موردنیاز برای تحقق آنها؛
- ۲- اتخاذ تدابیر کلان برای هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون؛
- ۳- تصویب راهبردها و اصول کلی نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»؛
- ۴- تصویب سیاست‌های مربوط به پیشگیری از مخاطرات فراگیر در نظام بانکی؛
- ۵- تصویب مقررات عملیات بازار باز؛
- ۶- تصویب ضوابط ناظر بر بازار بین بانکی؛
- ۷- تأیید گزارش‌های دوره‌ای که تهیه و انتشار آنها به موجب قانون بر عهده بانک مرکزی قرار داده شده است؛
- ۸- تصویب کلیه مقررات و دستورالعمل‌های لازم به منظور اجرای این قانون که مرجع دیگری برای تصویب آنها پیش‌بینی نشده است؛
- ۹- تصویب دستورالعمل نحوه اداره جلسات هیأت عالی؛
- ۱۰- تصویب صورتهای مالی بانک مرکزی، تصمیم‌گیری درخصوص انتقال سود به حسابهای اندوخته و تصویب افزایش

سرمایه بانک مرکزی؛

۱۱- تصویب بودجه سالانه بانک مرکزی؛

۱۲- تصویب دستورالعمل ناظر بر میزان، ترکیب و کیفیت نگهداری ذخایر بین‌المللی در اختیار بانک مرکزی؛

۱۳- ارائه مشاوره و توصیه‌های سیاستی به رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی در خصوص طرحها و لوایح مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، قبل از تصویب آنها؛

۱۴- اجازه تأسیس و تعطیلی شرکتهای تابعه، شعب و نمایندگی‌های بانک مرکزی؛

۱۵- تصویب ساختار، حکمرانی داخلی و مقررات اداری و استخدامی بانک مرکزی و دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز، در چهارچوب قوانین مربوط؛

۱۶- صدور دستورالعمل‌های مربوط به حسابداری، حسابرسی و گزارشگری مالی «اشخاص تحت نظارت»، پس از اخذ نظر مشورتی سازمان حسابرسی و سازمان بورس و اوراق بهادار؛

۱۷- اتخاذ تصمیم نهائی در خصوص بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت»؛

۱۸- اتخاذ تصمیم با رأی موافق دوسوم اعضاء در خصوص اعطای اعتبار به صندوق ضمانت سپرده‌ها در شرایط اضطراری با درخواست مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده‌ها و تأیید رئیس کل؛

۱۹- تصویب ضوابط مربوط به نحوه نگهداری و نمایش جواهرات ملی؛

۲۰- اتخاذ تصمیم در خصوص مشارکت حقوقی بانک مرکزی در سرمایه شرکتهایی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کنند؛

۲۱- تصویب ضوابط مربوط به صادرات و واردات طلا، ضرب مسکوکات و معاملات شمش طلا و نظارت بر اجرای صحیح آن؛

۲۲- اتخاذ تصمیم در خصوص انتشار انواع اسکناس و مسکوک رایج، تولید قطعات جدید اسکناس و مسکوک و خارج کردن اسکناس‌ها و مسکوکات قدیمی از گردش؛

۲۳- نظارت بر نحوه مدیریت بانک مرکزی و بررسی مداوم عملکرد آن در راستای حصول اطمینان از دستیابی به اهداف تعیین شده؛

تبصره- در صورتی که اجرای این وظیفه، مستلزم رأی‌گیری باشد، اعضای اجرائی هیأت عالی حق رأی نخواهند داشت.

۲۴- تصویب ضوابط نگهداری حسابها، گزارشگری مالی، شفافیت، طبقه‌بندی و تعیین سطح محرمانگی اطلاعات در بانک مرکزی؛

۲۵- تدوین راهبردها و تصویب ضوابط کلی حاکم بر فناوری‌های نوین مالی در حوزه ابزارهای پرداخت، پولهای رمز پایه و نظارت بر حسن اجرای آنها؛

۲۶- تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سایر وظایفی که براساس قانون به بانک مرکزی محول شده یا می‌شود.

ماده ۹- هیأت عالی موظف است کمیته‌های تطبیق، حسابرسی و کنترل داخلی، مدیریت خطر (ریسک) و سایر کمیته‌های مورد نیاز را ایجاد نماید. ترکیب اعضاء و شرح وظایف کمیته‌های مزبور توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. اعضای اجرائی هیأت عالی نباید در کمیته‌های موضوع این ماده عضویت داشته باشند.

جلسات هیأت عالی

ماده ۱۰-

الف- ریاست جلسات هیأت عالی با رئیس کل و در غیاب وی با قائم مقام رئیس کل است. تصمیمات هیأت عالی با رأی اکثریت اعضاء حاضر در جلسه اتخاذ می‌گردد و در صورت تساوی آراء، رأی رئیس کل و در غیاب وی، قائم مقام رئیس کل، تعیین‌کننده می‌باشد. جلسات هیأت عالی با حضور حداقل شش نفر از اعضاء دارای حق رأی هیأت عالی رسمیت می‌یابد. حضور حداقل چهار عضو غیراجرائی و رئیس کل یا قائم مقام وی برای رسمیت یافتن جلسات هیأت عالی الزامی است. نظرات مخالفان مصوبات جلسه بنا به درخواست آنان در صورتجلسه درج می‌گردد.

ب- جلسات هیأت عالی حداقل دو بار در ماه تشکیل می‌شود. جلسات فوق‌العاده هیأت عالی به درخواست رئیس کل یا حداقل دو عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌گردد.

پ- معاونان بانک مرکزی و سایر اشخاص به تشخیص رئیس کل می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت نمایند.

ت- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس، یک نفر با معرفی کمیسیون اقتصادی و یک نفر با معرفی کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به‌عنوان ناظر در جلسات هیأت عالی شرکت می‌کنند.

شفافیت و پاسخگویی هیأت عالی

ماده ۱۱-

الف- اصل در مذاکرات و مصوبات هیأت عالی، غیرمحرمانه بودن آنها و قابلیت انتشار عمومی است. تشخیص موارد غیرقابل انتشار با هیأت عالی است. ضوابط مربوط به انتشار یا عدم انتشار مذاکرات و مصوبات هیأت عالی و شرایط و زمان‌بندی خروج مصوبات محرمانه، از قید محرمانگی، به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ب- رئیس کل موظف است در اولین جلسه علنی اردیبهشت ماه و آبان ماه مجلس شورای اسلامی حضور یابد و گزارش عملکرد و برنامه های بانک مرکزی، مشتمل بر سیاست های پولی، ارزی و اعتباری، نظارت بانکی، تحولات اقتصادی، دلایل انحراف احتمالی متغیرهای هدف از پیش بینی های ارائه شده در گزارش قبلی رئیس کل و پیش بینی کلی از وضعیت آینده اقتصاد، عملکرد بانک مرکزی در حمایت از تولید و رشد اقتصادی و وضعیت سلامت و ثبات نظام بانکی را که به تصویب هیأت عالی رسیده است، به نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه دهد. گزارش مکتوب رئیس کل باید حداقل قبل از دو روز کاری در اختیار نمایندگان قرار گیرد و بخشهای غیرمحرمانه آن برای اطلاع عموم منتشر گردد. همچنین، رئیس کل و معاونان وی، حسب درخواست نمایندگان، در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی حضور یافته، توضیحات لازم را ارائه خواهند نمود.

پ- کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و «اشخاص تحت نظارت» دولتی مکلفند با رعایت قوانین مربوط، اطلاعاتی را که به تشخیص هیأت عالی برای تهیه گزارش های رئیس کل به مجلس شورای اسلامی لازم است، در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. مستنکف، مجرم شناخته شده و به انفسال از خدمت حداقل به مدت یک سال محکوم می شود.

ت- استنکاف «اشخاص تحت نظارت» از ارائه اطلاعات به بانک مرکزی، یا ارائه اطلاعات نادرست به بانک مرکزی و عموم مردم جرم محسوب می شود و مرتکب و هر یک از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل که قصور یا تقصیر آنها در ارتکاب جرم مزبور محرز شده باشد، به تحمل حداکثر دو سال حبس محکوم می شوند.

ماده ۱۲- اعضای هیأت عالی و شوراهای تخصصی آن، اعضای هیأت نظارت و حسابرسی، اعضای هیأت های انتظامی، کارکنان و کارگزاران بانک مرکزی و سایر اشخاص مطلع نباید اطلاعات محرمانه دولت، بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» را جز به موجب قانون یا حکم دادگاه صالح، افشا کنند. عدم رعایت ضوابط محرمانگی، جرم تلقی شده، مرتکب به پرداخت جریمه نقدی تا ده میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا حداکثر سه سال حبس یا هر دو محکوم می شود. ضوابط مربوط به محرمانگی اطلاعات و گزارش ها در بانک مرکزی و شبکه بانکی به تصویب هیأت عالی می رسد.

رئیس کل

ماده ۱۳- رئیس کل بالاترین مقام اداری و اجرائی بانک مرکزی است که مسؤولیت حسن اداره بانک مرکزی و اجرای این قانون و مقررات مربوط به آن را برعهده دارد. رئیس کل عهده دار کلیه امور بانک مرکزی، به استثنای وظایفی که به موجب این قانون به عهده دیگران گذارده شده است، می باشد. رئیس کل علاوه بر سایر وظایف مندرج در این قانون، عهده دار مسؤولیت های زیر است:

- ۱- اداره کلیه امور بانک مرکزی؛
  - ۲- عزل و نصب معاونان و مدیران بانک مرکزی؛
  - ۳- اجرای مصوبات هیأت عالی؛
  - ۴- نمایندگی بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل؛
  - ۵- سخنگویی بانک مرکزی و هیأت عالی؛
  - ۶- امضای قرارداد و توافقنامه به نمایندگی از بانک مرکزی؛
  - ۷- تهیه و تدوین ساختار و حکمرانی داخلی بانک مرکزی و ارائه آن به هیأت عالی جهت تصویب.
- تبصره ۱- رئیس کل می تواند حق امضا و یا بخشی از وظایف اجرائی خود را به قائم مقام، معاونان خود و یا هر یک از کارمندان بانک مرکزی تفویض کند.
- تبصره ۲- اختیارات قائم مقام رئیس کل به جز مواردی که در این قانون تصریح شده است، از طرف رئیس کل تعیین می شود و در صورت غیبت، استعفا، معذوریت یا فوت رئیس کل، قائم مقام دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل می باشد.

ماده ۱۴- معاون نظارتی رئیس کل از اختیارات کامل برای طرح دعوی بر علیه کلیه «اشخاص تحت نظارت» و اشخاصی که بدون أخذ مجوز به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی و ابزارهای پرداخت یا سایر فعالیت هایی که مستلزم أخذ مجوز است، مبادرت می کنند، برخوردار می باشد.

ماده ۱۵- معاون نظارتی رئیس کل موظف است امور زیر را تحت نظر رئیس کل انجام دهد:

- ۱- انجام اقدامات لازم برای حفظ و ارتقای ثبات و سلامت «اشخاص تحت نظارت» در چهارچوب مصوبات شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
- ۲- تدوین ضوابط مربوط به تأسیس، فعالیت، بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت» جهت تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
- ۳- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز مؤسسات اعتباری پس از تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
- ۴- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز سایر «اشخاص تحت نظارت» غیر از مؤسسات اعتباری، در چهارچوب تعیین شده توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
- ۵- پایش و گزارش مستمر شاخصهای ثبات و سلامت بانکی، به تفکیک «اشخاص تحت نظارت» و در مورد کل شبکه بانکی کشور؛
- ۶- نظارت بر حسن اجرای مقررات توسط «اشخاص تحت نظارت» و ارائه گزارش های ادواری؛
- ۷- اعمال مجازات های انتظامی بر «اشخاص تحت نظارت» مطابق فصل شانزدهم این قانون؛

۸- اعلان عمومی فهرست «اشخاص تحت نظارت»؛

۹- راهبری فرآیند بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت».

ماده ۱۶- معاون نظارتی رئیس کل موظف است در انتهای هر فصل، گزارشی مشتمل بر اقدامات نظارتی صورت گرفته توسط حوزه نظارتی بانک مرکزی، وضعیت ثبات و سلامت شبکه بانکی و برنامه نظارتی آتی بانک مرکزی را پس از تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی برای طرح در هیأت عالی، به رئیس کل ارائه کند.

هیأت نظارت و حسابرسی

ماده ۱۷-

الف- هیأت نظارت و حسابرسی، متشکل از رئیس و چهار عضو، از میان حسابرسان خبره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه کاری مفید تشکیل می شود. رئیس و اعضای هیأت نظارت و حسابرسی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارائی و با تأیید و حکم رئیس جمهور برای مدت دو سال منصوب می شوند. عزل این افراد قبل از اتمام دوره دو ساله، مگر به واسطه ارتکاب جرائم کیفری و صدور حکم قطعی دادگاه، ممنوع است. عضویت افراد در هیأت نظارت و حسابرسی به صورت تمام وقت می باشد و انتخاب مجدد آنان بلامانع است. اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مشمول احکام مذکور در اجزاء (۲)، (۳)، (۵)، (۶)، (۷)، (۹) و (۱۰) بند (ج) ماده (۷) این قانون و احکام مربوط به رازداری اعضای هیأت عالی می باشند.

ب- وظائف هیأت نظارت و حسابرسی عبارت است از:

۱- رسیدگی به ترازنامه و صورت های مالی بانک مرکزی و تأیید آنها برای انتشار؛

۲- تهیه گزارش های سالانه و میان دوره ای تفریغ بودجه بانک مرکزی؛

۳- رسیدگی به عملیات بانک مرکزی از لحاظ انطباق با قوانین مربوط و مصوبات هیأت عالی.

تبصره- رئیس هیأت نظارت و حسابرسی موظف است گزارش های ادواری و موردی را برای رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارائی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس دیوان محاسبات و رئیس سازمان بازرسی کل کشور ارسال کند. ترازنامه و صورت های مالی بانک مرکزی قبل از ارسال باید به تصویب هیأت عالی برسد. گزارش های مربوط به انطباق یا عدم انطباق عملکرد بانک مرکزی با قوانین و مصوبات هیأت عالی، و گزارش های تفریغ بودجه بانک مرکزی مستقیماً توسط رئیس هیأت نظارت و حسابرسی برای مقامات فوق الذکر ارسال می شود.

پ- بانک مرکزی موظف است کلیه اطلاعات، مصوبات هیأت عالی، قراردادهای، اسناد و نیز امکانات و نیروهای مورد نیاز برای انجام وظائف هیأت نظارت و حسابرسی را در اختیار هیأت قرار دهد.

ت- حقوق و مزایای اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ توسط وزیر امور اقتصادی و دارائی تعیین و از محل بودجه وزارتخانه مزبور پرداخت می شود.

شوراهای تخصصی هیأت عالی

ماده ۱۸- شوراهای تخصصی هیأت عالی عبارتند از:

۱- شورای سیاست گذاری پولی و ارزی

۲- شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی

۳- شورای فقهی

شورای سیاست گذاری پولی و ارزی

ماده ۱۹-

الف- اعضای شورای سیاست گذاری پولی و ارزی عبارتند از:

۱- رئیس کل به عنوان رئیس شورا؛

۲- قائم مقام رئیس کل به عنوان نایب رئیس و دبیر؛

۳- سه نفر عضو غیر اجرائی هیأت عالی موضوع بند (الف-۱) ماده (۶)؛

۴- دو نفر از معاونان رئیس کل به انتخاب وی؛

۵- رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار

۶- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارائی؛

۷- دو نفر خبره اقتصادی مسلط به ابزارهای سیاست پولی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.

تبصره ۱- دبیرخانه شورای سیاست گذاری پولی و ارزی در بانک مرکزی و در حوزه قائم مقام رئیس کل تشکیل می شود.

تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۷) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب هیأت عالی می باشد.

ب- وظایف شورای سیاستگذاری پولی و ارزی عبارت است از:

- ۱- پایش مستمر اقتصاد کشور، بازار پول، ارز و سرمایه و تأثیرات متقابل آنها بر یکدیگر؛
- ۲- تصمیم‌سازی در خصوص اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی مناسب به منظور تحقق اهداف تعیین یا پیش‌بینی شده برای متغیرهای اصلی اقتصادی نظیر نرخ تورم، نرخ بیکاری و نرخ رشد اقتصادی، در اسناد و قوانین بالادستی و گزارش‌های دوره‌ای رئیس‌کل؛
- ۳- پایش مستمر عملکرد مؤسسات اعتباری از حیث همراهی با سیاست‌های اعلام‌شده بانک مرکزی در خصوص هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون و ارائه پیشنهادات تشویقی یا تنبیهی لازم به هیأت عالی؛
- ۴- ارائه پیشنهاد به هیأت عالی در خصوص نرخ سود موضوع ماده (۱۰۳) این قانون؛
- ۵- ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی؛
- ۶- تصمیم‌سازی در خصوص میزان، ترکیب و کیفیت ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی؛
- ۷- تصمیم‌سازی در مورد ابزارهای پرداخت؛
- ۸- تهیه پیش‌نویس گزارش‌های بانک مرکزی شامل گزارش‌های شش‌ماهه رئیس‌کل به رئیس‌جمهور، مجلس شورای اسلامی و مردم؛

۹- انجام سایر اموری که توسط هیأت عالی یا رئیس‌کل به این شورا ارجاع می‌شود.
تبصره- تصمیمات شورای سیاستگذاری پولی و ارزی پس از تصویب در هیأت عالی، نافذ است.

شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

ماده ۲۰-

الف- اعضای شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی عبارتند از:

- ۱- رئیس‌کل به‌عنوان رئیس شورا؛
  - ۲- معاون نظارتی رئیس‌کل به‌عنوان نایب‌رئیس و دبیر شورا؛
  - ۳- سه عضو غیراجرائی هیأت عالی موضوع بند (الف-۲) ماده (۶)؛
  - ۴- دو نفر از معاونان رئیس‌کل به انتخاب وی؛
  - ۵- معاون اقتصادی دادستان کل کشور؛
  - ۶- دو نفر خبره بانکی به پیشنهاد معاون نظارتی رئیس‌کل، تأیید رئیس‌کل و تصویب هیأت عالی.
تبصره ۱- دبیرخانه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی در حوزه معاونت نظارتی رئیس‌کل تشکیل می‌شود.
تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۶) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب اعضای هیأت عالی است.
- تبصره ۳- سایر اعضای غیراجرائی هیأت عالی می‌توانند در جلسات شورا با حق رأی شرکت کنند.
- ب- وظایف شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی عبارت است از:
- ۱- تصویب مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت، انتقال دارایی‌ها و بدهی‌ها، بازسازی، ادغام، ورشکستگی، انحلال و تصفیه «اشخاص تحت نظارت»؛

۲- تصویب مقررات ناظر بر سرمایه‌گذاری اشخاص تحت نظارت؛

۳- پیشنهاد بازسازی، گزیر، ورشکستگی، انحلال و تصفیه «اشخاص تحت نظارت» به هیأت عالی؛

۴- وضع ضوابط مربوط به انتقال و تسویه تراکنش‌های پولی؛

۵- تنظیم ضوابط مربوط به معاملات بین‌المللی و نظارت بر اجرای آنها؛

۶- وضع ضوابط ناظر بر ایجاد تعهد ارزی و نظارت بر اجرای آن؛

۷- موافقت با صدور، تعلیق، لغو یا تمدید مجوز مؤسسات اعتباری؛

۸- تدوین و تصویب شاخصهای ثبات و سلامت بانکی؛

۹- تدوین گزارش‌های نظارتی رئیس‌کل؛

۱۰- نظارت بر حسن اجرای قانون مبارزه با پولشویی و مقررات شورای عالی مبارزه با پولشویی توسط «اشخاص تحت نظارت»؛

۱۱- سایر اموری که توسط هیأت عالی، رئیس‌کل یا معاون نظارتی وی به شورا ارجاع می‌شود.

تبصره- قبل از اتخاذ تصمیم در مواردی که حسب تشخیص رئیس‌کل، ممکن است سیاست‌های پولی یا ارزی بانک مرکزی را دچار اختلال کند، باید نظر مشورتی شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی اخذ شود.

پ- در صورتی که رئیس‌کل با تمام یا بخشی از مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی مخالف باشد، مخالفت خود را ظرف سه روز کاری به معاون نظارتی اعلام خواهد کرد. در این صورت، مصوبه مزبور در جلسه عادی یا فوق‌العاده هیأت عالی به بحث گذارده می‌شود و هیأت عالی صرفاً در مورد آن بخش از مصوبه که مورد مخالفت رئیس‌کل قرار گرفته، تصمیم‌گیری می‌کند.

ت- در صورت عدم مخالفت رئیس‌کل با مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ظرف مدت سه روز، مصوبه

مزبور، مصوبه هیأت عالی تلقی شده و لازم الاجرا خواهد بود. مصوبات شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی، توسط معاون نظارتی رئیس کل ابلاغ می شود.

شورای فقهی

ماده ۲۱- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا در نظام بانکی کشور و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهار نظر نسبت به رویه ها و ابزارهای رایج، شیوه های عملیاتی، دستورالعمل ها، بخشنامه ها، چهارچوب قراردادهای و نحوه اجرای آنها از جهت انطباق با موازین فقه اسلامی در بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت»، شورای فقهی بانک مرکزی با ترکیب زیر تشکیل می شود:

- ۱- پنج فقیه (مجتهد متجزی) در حوزه فقه معاملات و صاحب نظر در مسائل پولی و بانکی؛
  - ۲- رئیس کل؛
  - ۳- معاون نظارتی رئیس کل؛
  - ۴- یک نفر حقوقدان آشنا به مسائل پولی و بانکی و یک نفر اقتصاددان (هر دو با معرفی رئیس کل)؛
  - ۵- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اولویت آشنایی با بانکداری اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی به مدت دو سال (به عنوان عضو ناظر)؛
  - ۶- یکی از مدیران عامل بانکهای دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- تبصره ۱- فقهای عضو شورا به پیشنهاد رئیس کل و تأیید فقهای شورای نگهبان انتخاب و با حکم رئیس کل بانک مرکزی منصوب می شوند.

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم الرعایه است. رئیس کل اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی باشد.

تبصره ۳- اعضای صاحب رای این شورا برای چهار سال تعیین می شوند و این مأموریت برای یک دوره دیگر قابل تمدید است.

تبصره ۴- جلسات شورای فقهی با حضور دوسوم اعضا مشتمل بر رئیس شورا و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می یابد و تصمیمات شورا با رای موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می شود.

تبصره ۵- هریک از اعضای شورای فقهی موظفند در صورت اطلاع از تخلف بانک مرکزی یا شبکه بانکی از مصوبات شورا، مراتب را به رئیس شورا اعلام کنند. رئیس شورا موظف است موضوع را در اولین جلسه شورا به بحث گذاشته، نتیجه را برای انجام بررسی های بیشتر یا اقدامات لازم، به رئیس کل اعلام نماید.

هیأت انتظامی بانک مرکزی

ماده ۲۲- جهت رسیدگی به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» و صدور احکام انتظامی برای آنها، هیأت های انتظامی بدوی و تجدیدنظر در بانک مرکزی تشکیل می شود.

الف- هیأت انتظامی بدوی متشکل از پنج نفر می باشد که عبارتند از:

- ۱- سه قاضی خبره در حقوق بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس قوه قضائیه؛
  - ۲- دو کارشناس خبره بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی.
- ب- هیأت انتظامی تجدیدنظر متشکل از سه نفر است که عبارتند از:
- ۱- دو قاضی خبره در حقوق بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس قوه قضائیه؛
  - ۲- یک کارشناس خبره بانکی به انتخاب رئیس کل و تأیید هیأت عالی.

تبصره ۱- معاون نظارتی رئیس کل با حفظ مسؤلیت، به عنوان دادستان انتظامی بانک مرکزی تعیین می شود و بدون حق رأی در جلسات هیأت انتظامی شرکت می کند. دادخواست تنظیمی دادستان انتظامی بانک مرکزی پس از تأیید رئیس کل، قابلیت طرح در هیأت انتظامی را خواهد داشت.

تبصره ۲- جلسات هیأت انتظامی بدوی با حضور حداقل چهار نفر و جلسات هیأت انتظامی تجدیدنظر با حضور کلیه اعضا رسمیت می یابد و ملاک تصمیم گیری، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه است. آراء هیأت انتظامی تجدیدنظر، قطعی و لازم الاجرا بوده و مراجع قضائی نمی توانند درخواست صدور حکم توقف یا تجدیدنظر در آراء صادره را بپذیرند.

تبصره ۳- دستورالعمل های مربوط به ترتیبات رسیدگی، تشخیص تخلفات و تعیین مجازات های انتظامی مربوط به انواع تخلفات، در چارچوب قانون، به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

تبصره ۴- اعضای هیأت انتظامی به مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

تبصره ۵- کارشناسان عضو هیأت انتظامی به صورت تمام وقت در حوزه معاونت نظارتی رئیس کل استقرار می یابند و عزل آنها منوط به تأیید هیأت عالی است.

تبصره ۶- یکی از کارشناسان عضو هیأت انتظامی به انتخاب معاون نظارتی رئیس کل، به عنوان دبیر هیأت های انتظامی بانک مرکزی منصوب می شود. دبیرخانه هیأت های انتظامی در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی مستقر می شود.

تبصره ۷- عزل قضات هیأت های انتظامی بدوی و تجدیدنظر فقط با پیشنهاد رئیس کل، تأیید هیأت عالی و حکم رئیس

قوه قضائیه امکان پذیر است.

فصل پنجم: تعیین و اجرای سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری

ماده ۲۳- سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی در «نشست‌های ویژه سیاست‌گذاری» توسط هیأت عالی اتخاذ می‌شود. به این منظور، هیأت عالی موظف است در اولین جلسه هر فصل، نشستی صرفاً با دستور بررسی وضعیت و تصویب سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی تشکیل دهد. جلسات فوق‌العاده سیاست‌گذاری نیز به درخواست رئیس کل یا سه عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌شود. رئیس کل می‌تواند افرادی از بخش دولتی، تعاونی یا خصوصی و یا کارشناسان مستقل را به منظور اطلاع از نظرات مشورتی آنان به صورت موردی برای حضور در نشست‌های سیاست‌گذاری دعوت کند. اعضای هیأت عالی و مدعوین، موظف به حفظ اطلاعات و گزارش‌های ارائه شده می‌باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار نظر یا ادای شهادت شوند.

ماده ۲۴- دبیر هیأت عالی موظف است در ابتدای نشست سیاست‌گذاری، سه گزارش جداگانه شامل «وضعیت اقتصاد کشور در دوره مورد گزارش»، «عملکرد نظام بانکی در مجموع و مؤسسات اعتباری به تفکیک، در جهت تحقق سیاست‌های اعلام شده بانک مرکزی» و «پیش‌بینی وضعیت آتی و پیشنهاد‌های سیاستی» را که به تصویب شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی رسیده است، ارائه کند. هیأت عالی می‌تواند گزارش‌های رئیس کل را عیناً تصویب نماید، یا با رأی اکثریت حاضرین، اصلاحات لازم را در آن اعمال نماید. نظرات مخالفان در صورت درخواست آنان، به متن گزارش الصاق خواهد شد. مصوبات نشست‌های سیاست‌گذاری به همراه مستندات و منضمات آن باید ظرف سه روز کاری برای مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارائی و رؤسای کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال شود. اطلاع‌رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشست‌های سیاست‌گذاری صرفاً توسط رئیس کل صورت می‌گیرد.

ابزارهای سیاست‌گذاری پولی و ارزی

ماده ۲۵- بانک مرکزی می‌تواند برای اجرای سیاست‌های پولی و ارزی، از روش‌ها و ابزارهای زیر استفاده کند:

۱- عملیات بازار باز با استفاده از اوراق بهادار منتشر شده توسط دولت، بانک مرکزی یا بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران با رعایت قوانین مربوط؛

۲- خرید و فروش ارز، طلا و اوراق بهادار مبتنی بر ارز و طلا مورد تأیید هیأت عالی؛

۳- تعیین نسبت سپرده قانونی؛

۴- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات به مؤسسات اعتباری در قالب عقود مورد تأیید شورای فقهی؛

۵- اخذ سپرده ویژه از مؤسسات اعتباری؛

۶- استفاده از سایر ابزارهای سیاست پولی با تأیید شورای فقهی و تصویب هیأت عالی.

تبصره ۱- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات مذکور در بند (۴) باید در راستای تحقق اهداف بانک مرکزی، با تأکید بر هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) باشد و به تصویب هیأت عالی برسد. همچنین مبلغ، نرخ سود، مدت و وثائق تسهیلات و خطوط اعتباری مورد نظر باید به تصویب هیأت عالی برسد. هیأت عالی در هنگام تصمیم‌گیری در این موارد، باید عملکرد مؤسسه اعتباری مورد نظر در جهت تحقق اهداف و سیاست‌های اعلامی بانک مرکزی را مدنظر قرار دهد.

تبصره ۲- بانک مرکزی نمی‌تواند اوراق منتشر شده توسط دولت را در عرضه اولیه خریداری کند.

ماده ۲۶- بانک مرکزی مجاز است از «اشخاص تحت نظارت» که اقدام به سپرده‌گیری از عموم مردم می‌کنند، سپرده قانونی دریافت کند. نسبت سپرده قانونی باید به تأیید هیأت عالی برسد.

تبصره ۱- بانک مرکزی می‌تواند به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی و تأیید هیأت عالی، از مؤسسات اعتباری که از سیاست‌های بانک مرکزی در زمینه رونق تولید و افزایش اشتغال تبعیت می‌کنند، سپرده قانونی کمتری دریافت کند. ضوابط مربوط، به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی، به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

تبصره ۲- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، ضوابط ناظر بر اخذ سپرده قانونی، مشتمل بر نحوه تعیین نسبت، روند و دوره محاسبه و نحوه برخورد با تخلفات مؤسسه اعتباری را تصویب کند.

ماده ۲۷- مؤسسات اعتباری می‌توانند مطابق دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می‌رسد، منابع مازاد خود را نزد بانک مرکزی سپرده‌گذاری نمایند.

ماده ۲۸- بانک مرکزی می‌تواند در موارد ضرورت، به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی و تأیید هیأت عالی، برای نرخ سود تسهیلاتی که مؤسسات اعتباری یا سایر «اشخاص تحت نظارت» در قالب عقود با نرخ سود ثابت به مشتریان خود اعطا می‌کنند، سقف تعیین کند.

تأمین کسری نقدینگی آنی مؤسسات اعتباری

ماده ۲۹- بانک مرکزی مجاز است نقدینگی مورد نیاز مؤسسات اعتباری را که در عملیات روزانه خود با مشکل کمبود نقدینگی مواجه می‌شوند، از طرق مورد تأیید شورای فقهی، با نرخ مصوب هیأت عالی و با دریافت وثایق زیر تأمین کند:

الف- اوراق بهاداری که توسط دولت منتشر و یا تضمین شده است؛

ب- سایر اوراق بهادار با تأیید دوسوم آرای هیأت عالی.

تبصره ۱- میزان استفاده از منابع بانک مرکزی موضوع این ماده برای مؤسسات اعتباری، در قالب خط اعتباری و محدود به حدودی است که توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره ۲- هیأت عالی موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل تعیین میزان استفاده مؤسسات اعتباری از خط اعتباری بانک مرکزی را تصویب کند. دستورالعمل مزبور باید به گونه‌ای تدوین شود که سقف مجاز ماهانه هریک از مؤسسات اعتباری برای استفاده از خط اعتباری بانک مرکزی به وضوح قابل محاسبه باشد.

تأمین کسری نقدینگی کوتاه‌مدت مؤسسات اعتباری

ماده ۳۰- چنانچه مؤسسه اعتباری، به دلیل مواجه شدن با مشکل جدی نقدینگی، متقاضی استفاده از منابع بانک مرکزی بیشتر از حد مجاز مذکور در تبصره (۱) ماده (۲۹) این قانون باشد، معاون نظارتی رئیس کل موظف است بلافاصله موضوع را به اطلاع رئیس کل رسانده و در اولین جلسه عادی یا فوق‌العاده هیأت عالی مطرح کند. هیأت عالی پس از استماع گزارش معاون نظارتی رئیس کل، می‌تواند با درخواست مؤسسه اعتباری متقاضی، مبنی بر استفاده از منابع بانک مرکزی در قالب اعطای تسهیلات کوتاه‌مدت موافقت کند یا از معاون نظارتی رئیس کل بخواهد بازسازی یا گزیر مؤسسه اعتباری موردنظر را در دستور کار خود قرار دهد.

تبصره ۱- تأمین کسری نقدینگی کوتاه مدت مؤسسات اعتباری، منوط به اخذ وثایق مذکور در ماده (۲۹) این قانون است. بانک مرکزی مجاز است با تأیید هیأت عالی، ارزشهای معتبر را نیز به‌عنوان وثیقه بپذیرد.

تبصره ۲- در شرایطی که بنا به تشخیص معاون نظارتی خطر سرایت بحران نقدینگی از مؤسسه اعتباری موردنظر به کل نظام بانکی وجود داشته باشد، بانک مرکزی موظف است با پیشنهاد معاون نظارتی و تصویب حداقل دوسوم اعضای هیأت عالی، انواع دیگری از وثایق را که از قابلیت نقدشوندگی برخوردار بوده و از خطر نابودی و ضرر مصون باشد، بپذیرد.

تبصره ۳- سررسید تسهیلات موضوع این ماده نود روز است. معاون نظارتی رئیس کل موظف است پیش از انقضای مدت مزبور، گزارشی از وضعیت مؤسسه اعتباری مورد نظر برای تصمیم‌گیری به هیأت عالی ارائه کند. هیأت عالی می‌تواند تسهیلات موضوع این ماده را با رأی موافق دوسوم اعضاء، تمدید نماید.

تبصره ۴- در سه سال نخست اجرای این قانون، حداقل مانده بدهی قطعی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی طی سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، از شمول حکم این ماده در خصوص لزوم آغاز فرآیند بازسازی یا گزیر خارج خواهد بود. معاون نظارتی موظف است حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، حداقل مانده بدهی قطعی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی طی سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ را تعیین و به تأیید هیأت عالی برساند. مؤسسات اعتباری موظفند در مهلت سه‌ساله مزبور، مطابق برنامه زمان‌بندی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، مانده بدهی خود به بانک مرکزی را به حدود مندرج در تبصره (۲) ماده (۲۹) این قانون کاهش دهند. پس از انقضای مدت یادشده، با مؤسسات اعتباری که متقاضی استفاده از منابع بانک مرکزی، بیش از حدود مجاز مندرج در تبصره (۲) ماده (۲۹) این قانون باشند، مطابق این ماده رفتار می‌شود.

فصل ششم: سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی

ماده ۳۱- بانک مرکزی موظف است از ابزارهای ارتباطی مناسب برای مدیریت انتظارات و اجرای سیاست‌های پولی استفاده کند. سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۳۲- مصوبات هیأت عالی و سیاست‌های مورد نظر بانک مرکزی صرفاً توسط رئیس کل اعلام می‌شود.

ماده ۳۳- بانک مرکزی موظف است حداقل ماهی یک‌بار، گزیده آمارهای اقتصادی و اطلاعات نظام بانکی را در چهارچوبی که هیأت عالی تعیین می‌کند، منتشر کند.

فصل هفتم: رابطه بانک مرکزی با نهادهای حاکمیتی

بانک مرکزی به‌عنوان بانکدار دولت

ماده ۳۴- کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمانها و دانشگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح و نگهداری می‌شود. دستگاه‌های یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حساب‌های افتتاح‌شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

کارگزاری دولت در بازارهای بین‌المللی

ماده ۳۵- بانک مرکزی موظف است به‌عنوان کارگزار دولت در بازارهای بین‌المللی به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت عالی امور زیر را انجام دهد:

۱- فراهم کردن زمینه انتشار و عرضه اوراق بهادار ارزی به نمایندگی دولت در بازارهای بین‌المللی؛

۲- نگهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول، گروه بانک جهانی و مؤسسات بین‌المللی مشابه؛

۳- انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی، مالی، بازرگانی و حمل و نقل بین دولت و سایر کشورها؛

۴- سایر امور مشابه به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی.

تبصره- اجرای این ماده نباید موجب ایجاد تعهدات مالی برای بانک مرکزی شود.

ماده ۳۶- بانک مرکزی موظف است بدهی‌های خارجی کشور را مدیریت کند. دولت، شرکت‌های دولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند در صورت ایجاد تعهدات بین‌المللی، آخرین وضعیت ایجاد یا انجام تعهدات مزبور را بلافاصله به بانک مرکزی اطلاع دهند. بانک مرکزی موظف است در گزارش‌های ادواری خود، آخرین وضعیت تعهدات ارزی کشور را گزارش کند. ضوابط اجرای این ماده به تصویب هیأت عالی می‌رسد. هیأت عالی می‌تواند در موارد ضرورت ایجاد تعهد ارزی توسط دولت، شرکت‌های دولتی و سایر اشخاص حقوقی و حقیقی را محدود کند. مدیریت بدهی‌های خارجی کشور به هیچ‌وجه به معنی تضمین و یا بازپرداخت آنها توسط بانک مرکزی نمی‌باشد.

ماده ۳۷- رئیس کل نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی می‌باشد و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقد در برتن‌وودز مربوط به تأسیس صندوق و بانک بین‌المللی مصوب ۱۳۲۴/۱۰/۶ به بانک ملی ایران واگذار شده است، با بانک مرکزی می‌باشد.

مشاوره و گزارش‌دهی به دولت و مجلس

ماده ۳۸-

الف- بانک مرکزی در موضوعات اقتصادی مشاور دولت است. دولت باید در تهیه پیش‌نویس قوانین، تصویب‌نامه‌ها و برنامه‌های اقتصادی و مالی از جمله عملیات ارزی، بودجه‌ریزی و تأمین مالی بخش عمومی از داخل و خارج و تضمین آن، از بانک مرکزی گزارش مشورتی بخواهد.

ب- بانک مرکزی و دولت موظفند یکدیگر را در خصوص موضوعات مربوط به سیاست‌های پولی و مالی آگاه کنند. رئیس کل می‌تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت وزیران شرکت کند.

پ- بانک مرکزی موظف است در خصوص لوایح و طرح‌های مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، نظرات خود را برای اطلاع نمایندگان، به رئیس مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

پرداخت تنخواه به دولت

ماده ۳۹-

الف- بانک مرکزی می‌تواند به دولت تنخواه با سررسید کمتر از یک سال اعطاء کند. کل تنخواه باید در همان سال بودجه‌ای تسویه شود.

ب- مانده تنخواه دریافت‌شده دولت در هر مقطع از سال نباید از هفت درصد (۷٪) کل درآمدهای مالیاتی تحقق‌یافته دولت در سال گذشته تجاوز کند. در شرایط ویژه، با پیشنهاد دولت و تأیید هیأت عالی، مبلغ تنخواه دریافتی دولت از بانک مرکزی می‌تواند تا سقف ده درصد (۱۰٪) افزایش یابد.

پ- در صورت عدم تسویه تنخواه در ظرف زمانی مقرر، بانک مرکزی مکلف است تا زمان تسویه کامل، از اعطای هرگونه تنخواه جدید اجتناب کند.

عاملیت فروش ارزهای دولتی

ماده ۴۰-

الف- بانک مرکزی می‌تواند عاملیت خرید و فروش ارز برای دولت و دستگاه‌های اجرائی را بر عهده بگیرد.

ب- بانک مرکزی می‌تواند ارز عرضه‌شده توسط دولت و دستگاه‌های اجرائی را خریداری کند.

پ- بانک مرکزی نباید پیش از انتقال ارز به خریدار و دریافت وجه آن یا انتقال مالکیت ارز به بانک مرکزی، معادل ریالی آن را به دولت پرداخت کند.

ت- بانک مرکزی می‌تواند با اختیار کامل برای مدیریت بازار ارز از طریق بانک‌ها و صرافی‌های مجاز و دیگر روش‌ها در بازار ارز مداخله کرده و از محل منابع ارزی در اختیار خود، اقدام به عرضه ارز نماید و نیز از هر شخص حقیقی و حقوقی ارز خریداری کند. هرگونه خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی باید به نرخ بازار و در محدوده‌ای که هیأت عالی تعیین می‌کند، انجام شود. فروش ارز برای مصارف خاص با کمتر از نرخ مزبور، مستلزم اجازه مجلس شورای اسلامی است.

فصل هشتم: سیاست‌های ارزی و مدیریت ذخایر

ماده ۴۱- نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است. سیاست‌های موردنیاز برای استقرار نظام ارزی یادشده، توسط هیأت عالی اتخاذ می‌شود.

تبصره- هیأت عالی می‌تواند در شرایط اضطراری، با پیشنهاد رئیس کل، تأیید هیأت عالی و تصویب هیأت وزیران، نظام ارزی شناور مدیریت‌شده را حداکثر به مدت یک سال تعلیق کند.

ماده ۴۲- بانک مرکزی موظف است با استفاده از ابزارهای پیش‌بینی‌شده در این قانون، ذخایر بین‌المللی در اختیار خود، از جمله ذخائر دولت و صندوق توسعه ملی را با هدف اجرای سیاست‌های پولی، اطمینان از عملکرد مطلوب نظام پرداخت‌ها، پشتیبانی از نظام ارزی و ایفای تعهدات کوتاه‌مدت بین‌المللی کشور مدیریت کند. چارچوب حاکم بر میزان، ترکیب، کیفیت و

مدیریت نگهداری ذخایر بین‌المللی به گونه‌ای که با اهداف بانک مرکزی متعارض نبوده و درعین حال، سبب ارزی در اختیار بانک مرکزی، بیشترین امنیت، نقدشوندگی و بازدهی و کمترین خطر (ریسک) ممکن را داشته باشد، توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

ماده ۴۳- بانک مرکزی به منظور مدیریت نگهداری ذخایر بین‌المللی در اختیار خود و انجام عملیات ارزی می‌تواند با تأیید هیأت عالی به انجام عملیات زیر اقدام کند:

- ۱- خرید و فروش ارز و مشتقات ارزی؛
  - ۲- دریافت و یا اعطای تسهیلات ارزی در چهارچوب این قانون؛
  - ۳- خرید و فروش و معامله شمش یا سکه‌های طلا یا سایر فلزات گرانبها؛
  - ۴- خرید و فروش اوراق خزانه و سایر اوراق بهادار منتشره یا تضمین شده توسط دولتهای خارجی یا نهادهای بین‌المللی؛
  - ۵- افتتاح و نگهداری حساب نزد نهادهای مالی بین‌المللی، بانک‌های مرکزی و مؤسسات اعتباری خارجی؛
  - ۶- افتتاح حساب برای نهادهای مالی بین‌المللی، بانک‌های مرکزی و مؤسسات اعتباری خارجی؛
  - ۷- سایر ابزارهای سیاست ارزی مورد تأیید هیأت عالی.
- ماده ۴۴-** ضوابط مربوط به ورود و خروج ارز، فلزات گرانبها و پول رایج کشور در چهارچوب قانون، به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۴۵- ضوابط مربوط به سپرده‌گیری و اعطای تسهیلات ارزی، انتشار و خرید و فروش اوراق مشارکت ارزی و هرگونه تعهد یا تضمین پرداخت‌های ارزی توسط «اشخاص تحت نظارت» و اشخاص مرتبط با آنها، به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۴۶-

الف- تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی اعم از طلا، حق برداشت مخصوص (SDR)، ارز یا سایر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی برحسب ریال، در «حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی» ثبت می‌شود.

ب- چنانچه مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی مثبت باشد، مانده مزبور قابل برداشت نمی‌باشد و هیچ‌گونه اعتبار یا بدهی نباید از آن محل ایجاد شود.

پ- در صورتی که مطابق صورتهای مالی بانک مرکزی، بانک مزبور در نتیجه تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی خود برحسب ریال در دوره مورد گزارش با زیان مواجه شده باشد و مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی برای پوشش زیان کافی نباشد، باقیمانده زیان از محل «حساب اندوخته عام» موضوع ماده (۵۰) این قانون برداشت می‌شود. چنانچه مانده حساب اندوخته عام هم برای پوشش زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از زمان تأیید هیأت نظارت و حسابرسی، اوراق بهادار دولتی به میزان باقیمانده زیان در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت افزایش مانده حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی یا حساب اندوخته عام در سالهای بعد، به دولت عودت داده می‌شود.

ت- سود و زیان خالص موضوع این ماده در درآمد سالانه بانک مرکزی وارد نشده و مشمول مالیات نمی‌باشد.

ث- بانک مرکزی طی یک ماه بعد از اتمام هر سال مالی، باید گزارش جزئیات واریز و برداشت از حساب اندوخته ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی، اقلام تغییر در تسعیر دارایی‌ها و مانده اوراق موضوع بند «پ» این ماده را برای رئیس جمهور و رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال کند.

فصل نهم: صورتهای مالی بانک مرکزی، حسابرسی و انتشار آنها

ماده ۴۷- صورتهای مالی بانک مرکزی باید بر اساس استانداردهای بین‌المللی حسابرسی حداقل یک‌بار در سال توسط هیأت نظارت و حسابرسی بانک مرکزی مورد حسابرسی قرار گیرد. صورتهای مالی بانک مرکزی و یادداشت‌های همراه آن، پس از تصویب هیأت عالی، در روزنامه رسمی منتشر می‌شود و توسط رئیس هیأت نظارت و حسابرسی برای مقامات مذکور در تبصره بند «ب» ماده (۱۷) این قانون ارسال می‌گردد.

ماده ۴۸- گزارش‌های تفریغ بودجه بانک مرکزی توسط هیأت نظارت و حسابرسی تهیه می‌شود و توسط رئیس هیأت برای مقامات مذکور در تبصره بند «ب» ماده (۱۷) این قانون ارسال و در روزنامه رسمی کشور منتشر می‌شود.

تبصره- موارد غیرقابل انتشار صورتهای مالی و گزارش‌های تفریغ بودجه بانک مرکزی توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

ماده ۴۹- سرمایه بانک مرکزی متشکل از سرمایه پرداخت شده، اندوخته قانونی، اندوخته‌های احتیاطی و سایر اندوخته‌ها و سود (زیان) انباشته می‌باشد که متعلق به جمهوری اسلامی ایران است و در برابر تعهدات دولت، قابل واگذاری، انتقال، تهرین یا مصادره نمی‌باشد.

ماده ۵۰- بانک مرکزی موظف است سالانه سی درصد (۳۰٪) سود خالص خود را به «حساب اندوخته عام» منظور کند و باقیمانده را به نحوی که قانون معین می‌کند، به دولت پرداخت نماید. پس از آن که مانده حساب «اندوخته عام» به پنج برابر سرمایه پرداخت شده بانک مرکزی بالغ شود، مبالغ مزبور صرف افزایش سرمایه آن بانک خواهد شد.

ماده ۵۱- اگر بانک مرکزی در نتیجه عملیات خود در طول سال مالی متحمل زیان شود، زیان مزبور باید از محل حساب «اندوخته عام» تأمین شود. اگر میزان حساب «اندوخته عام» برای پوشش کل زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از

زمان تأیید هیأت نظارت و حسابرسی، به میزان کسری، اوراق بهادار دولتی در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت سودآوری بانک مرکزی در سالهای بعد، به تناسب به دولت عودت داده می‌شود. این اوراق از حدود و مقررات مربوط به انتشار اوراق بهادار دولتی در قوانین برنامه و بودجه‌های سنواتی مستثنی می‌باشد.

ماده ۵۲-

الف- رویه‌های صدور اسناد تعهدآور صادره از بانک مرکزی، بر اساس دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می‌رسد.
ب- مدت و نحوه نگهداری اسناد، اوراق و دفاتر بانک مرکزی به صورت عین و همچنین نحوه تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می‌رسد. این قبیل عکس‌ها و فیلم‌ها و نظایر آن پس از گذشتن مدت‌های مقرر در این دستورالعمل، حکم اصل اسناد را دارند.

فصل دهم: سایر موضوعات مربوط به بانک مرکزی

ماده ۵۳-

الف- بانک مرکزی دارای شخصیت حقوقی مستقل است و منحصرأ به موجب این قانون و مقررات آن اداره می‌شود. شمول قوانین مربوط به وزارتخانه‌ها، شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به آنها که پس از ابلاغ این قانون تصویب می‌شود، بر بانک مرکزی، مستلزم ذکر نام بانک مرکزی به صورت خاص است.

ب- مرکز اصلی بانک مرکزی در تهران است و می‌تواند با موافقت هیأت عالی در داخل و یا خارج از کشور شعبه و دفتر نمایندگی دایر کند و یا به هر یک از بانک‌ها نمایندگی بدهد.

پ- سال مالی بانک مرکزی از ابتدای فروردین هر سال آغاز می‌شود و در پایان اسفند همان سال خاتمه می‌یابد.

ت- انحلال بانک مرکزی فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

ماده ۵۴-

الف- بانک مرکزی در راستای اجرای وظایف قانونی خود و به‌کارگیری ابزارهای موردنیاز، در چهارچوب قانون از اختیار کامل برخوردار است.

ب- تعقیب قضائی اعضای هیأت عالی، شوراها، تخصصی، هیأت‌های انتظامی و معاونان و مدیران بانک مرکزی در قبال تصمیماتی که در چهارچوب وظایف قانونی خود اتخاذ می‌کنند، مجاز نیست. هرگونه دعوی در خصوص تصمیمات یا اقدامات مزبور صرفاً می‌تواند علیه بانک مرکزی اقامه شود.

ماده ۵۵- اعضای شوراها، تخصصی هیأت عالی، کارشناسان عضو هیأت انتظامی بدوی و تجدید نظر، معاونان، مدیران و کارکنان مؤثر بانک مرکزی، به تشخیص رئیس کل، مشمول قواعد مدیریت تضاد منافع هستند و باید موارد زیر را رعایت کنند:
الف- در ابتدا و انتهای دوره مسؤولیت یا اشتغال در بانک مرکزی، «فرم تعارض منافع» موضوع جزء (۵) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل و به دبیرخانه هیأت عالی تحویل نمایند.

ب- در صورتی که انجام امور محوله، یا شرکت در رأی‌گیری مرتبط با دستور جلسات شوراها یا هیأت‌های یادشده، هر نوع تعارض منافی برای ایشان ایجاد نماید، موضوع را کتباً به دبیرخانه هیأت عالی اعلام نمایند.

پ- تسهیلات و ضمانت‌نامه‌های دریافتی از مؤسسات اعتباری توسط خود یا افراد تحت تکفل خود را حداکثر ظرف مدت یک هفته از زمان دریافت، به صورت مکتوب به دبیرخانه هیأت عالی اعلام نمایند. حکم این بند در مورد اعضای هیأت عالی نیز جاری است.

تبصره- اعطای هرگونه تسهیلات یا قبول تعهدات توسط مؤسسات اعتباری به نفع اعضای هیأت عالی، اعضای شوراها، تخصصی هیأت عالی، قضات و کارشناسان عضو هیأت انتظامی بدوی و تجدید نظر، معاونان، مدیران و کارکنان مؤثر بانک مرکزی و همسر و فرزندان آنها و نیز اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیران و سهامداران مؤثر مؤسسات اعتباری و «اشخاص مرتبط» با آنها، باید توسط مؤسسه اعتباری تسهیلات‌دهنده یا متعهد، به بانک مرکزی گزارش شود. معاون نظارتی رئیس کل موظف است واحد ویژه‌ای در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی برای مدیریت تعارض منافع در نظام بانکی ایجاد نماید. اسامی افراد یادشده و «اشخاص مرتبط» با آنها باید مستمراً توسط واحد مزبور به اطلاع مؤسسات اعتباری رسانده شود.

ت- هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف، اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص وابسته آنها نداشته باشند. همچنین افراد یادشده نباید رابطه سهامداری با «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص وابسته آنها داشته باشند.

ث- انجام کار دائم یا موقت برای «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص حقوقی وابسته به آنها، پس از پایان دوره مسؤولیت یا اشتغال در بانک مرکزی، به مدت دو سال ممنوع است.

ماده ۵۶- انجام اقدامات زیر توسط بانک مرکزی ممنوع است:

الف- تضمین بدهی‌های دولت یا نهادهای دولتی و یا هر شخص دیگر یا اعطای تسهیلات به آنان جز در مواردی که در این قانون مجاز دانسته شده است؛

تبصره ۱- تضمین بدهیهای خارجی دولت که با اجازه مجلس شورای اسلامی ایجاد شده پس از اخذ وثیقه بلامانع است.

تبصره ۲- ارائه تسهیلات یا ایجاد اعتبار برای انجام طرحهای توسعه‌ای توسط دولت، صرفاً از طریق بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران مجاز است.

ب- هرگونه برداشت از منابع بانک مرکزی توسط مؤسسات اعتباری در قالب تسهیلات، خط اعتباری یا اضافه برداشت بدون سپردن وثیقه؛

پ- مشارکت در سرمایه‌های شرکتی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کنند، در صورتی که منجر به تعارض منافع شود؛ تبصره- تشخیص تعارض منافع با هیأت عالی است. این حکم شامل مشارکت‌هایی که قبل از تصویب این قانون صورت گرفته است نیز می‌شود.

ت- اقدام به انجام عملیات بانکی برای اشخاصی غیر از مؤسسات اعتباری، دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتها، سازمانها، دانشگاههای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی.

ث- انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی.

فصل یازدهم: پول و نظام پرداخت

ماده ۵۷-

الف- واحد پول جمهوری اسلامی ایران، ریال است.

ب- دارایی‌های بانک مرکزی، پشتوانه ریال منتشره می‌باشد.

پ- پول رایج کشور به صورت اسکناس و مسکوک و سایر ابزارهای پرداخت رسمی پس از تأیید بانک مرکزی قابل انتشار است.

ت- فقط پول رایج که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق قانون انتشار می‌یابد، جریان قانونی داشته و به مبلغ اسمی، قوه ابراء دارد.

ث- تسویه هرگونه دین و یا بدهی فقط با پول رایج کشور امکان‌پذیر است، مگر آن که قانون، شیوه دیگری را تعیین کرده یا با رعایت مقررات، ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار توافق شده باشد.

ج- مبلغ اسمی، شکل، جنس، رنگ، اندازه، نقشه و سایر مشخصات اسکناس‌ها و مسکوکات رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی، تعیین می‌شود.

چ- اسکناس دارای امضای رئیس کل و وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد.

ح- میزان اسکناس و مسکوکات فلزی در گردش به پیشنهاد رئیس کل توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

خ- امتیاز انتشار پول رایج کشور منحصراً در اختیار بانک مرکزی است.

د- شرایط و ترتیبات جایگزین نمودن اسکناس‌ها و مسکوکات جدید با اسکناس و مسکوکاتی که از جریان خارج می‌شوند به وسیله هیأت عالی تعیین می‌شود. معادل ارزش اسکناس‌ها و مسکوکاتی که صاحبان آنها در مهلت مقرر مراجعه نمی‌کنند به حساب درآمدهای بانک مرکزی منظور می‌شود.

ذ- تعهد بانک مرکزی در مقابل اسکناس‌ها یا مسکوکات منتشرشده، منحصر به پرداخت پول رایج کشور است.

ر- اسکناس‌ها و مسکوکات مجعول یا تقلبی مکشوفه در سراسر کشور، برای امحاء باید در اختیار بانک مرکزی قرار گیرد.

ز- کلیه حقوق مادی و معنوی طرح اسکناس و مسکوک متعلق به بانک مرکزی است. انجام هرگونه تبلیغ بر روی اسکناس و مسکوک یا استفاده از طرح آنها ممنوع و در حکم جعل محسوب می‌شود.

ژ- خلق پول بانکی (ایجاد اعتبار) خارج از ضوابط اعلامی بانک مرکزی، یا برای مصارفی غیر از موارد تجویز شده توسط بانک مرکزی، ممنوع و مشمول مجازات‌های مذکور در ماده (۶۱) این قانون است.

ماده ۵۸- نگهداری و حفاظت از جواهرات ملی متعلق به جمهوری اسلامی ایران بر عهده بانک مرکزی می‌باشد.

قسمت سوم: بانکداری

فصل دوازدهم: مقررات ناظر بر تأسیس مؤسسات اعتباری

ماده ۵۹- انجام هرگونه عملیات بانکی، ارائه انواع خدمات بانکی و نیز ایجاد و ثبت «اشخاص تحت نظارت»، ایجاد شعبه، باجه یا نمایندگی، یا انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی از طریق پایگاه‌های اینترنتی، برنامه‌های کاربردی بر بستر تلفن همراه و مشابه آن و هر نوع فعالیت در نظام پرداخت، صرفاً با مجوز بانک مرکزی و در چهارچوب ضوابط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی امکان‌پذیر است. بانک مرکزی موظف است اسامی کلیه مؤسسات اعتباری و سایر «اشخاص تحت نظارت» دارای مجوز و شعب مجاز آنها را به صورت عمومی منتشر نموده و به اطلاع نیروی انتظامی و قوه قضائیه برساند.

ماده ۶۰- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است اشخاص حقیقی یا حقوقی که بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی مبادرت به اقدامات موضوع ماده (۵۹) این قانون می‌نمایند را شناسایی نموده و با اطلاع قبلی بانک مرکزی، بدون نیاز به

دستور مقام قضایی نسبت به تعطیل و متوقف نمودن فعالیت آنها اقدام نماید. اعمال مجازات برای متخلفین محدود به شکایت بانک مرکزی نبوده و سایر مراجع ذیصلاح نظیر دادستان محل می‌توانند اقامه دعوا نمایند.

ماده ۶۱- مجازات اشخاصی که بدون أخذ مجوز مبادرت به اقدامات موضوع ماده (۵۹) این قانون نمایند، به ترتیب ذیل اعمال می‌گردد:

الف- چنانچه مرتکب شخص حقیقی باشد، علاوه بر الزام به بازپرداخت وجوه دریافتی از مردم، به حبس درجه ۴ یا ۵ و جزای نقدی حداکثر معادل دوبرابر وجه تحصیل یا جمع‌آوری شده تحت هر عنوان محکوم می‌گردد.

ب- چنانچه مرتکب شخص حقوقی باشد علاوه بر انحلال و مصادره کل اموال آن به استثنای اموالی که متعلق به مردم است و باید عودت داده شود، مؤسسان، اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و سایر مدیران یا سهامداران مؤثر به تشخیص مرجع قضائی، به مجازات‌های مذکور در بند «الف» این ماده محکوم می‌شوند. این افراد در قبال خسارات وارده به اشخاص ثالث مسؤولیت تضامنی خواهند داشت. جرائم موضوع این ماده، از جرائم اقتصادی محسوب می‌گردد.

ماده ۶۲- اعطای هرگونه پروانه فعالیت و ارائه هرگونه خدمت به اشخاصی که بدون مجوز بانک مرکزی اقدام به فعالیت‌های موضوع ماده (۵۹) این قانون می‌نمایند، ممنوع است. همچنین استفاده کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دستگاه‌های دولتی و عمومی غیردولتی از خدمات این اشخاص ممنوع می‌باشد. در صورت تخلف از این حکم، شخص حقیقی یا نماینده قانونی شخص حقوقی مرتکب، به حبس درجه شش و جزای نقدی درجه (۲) موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، محکوم خواهند شد.

ماده ۶۳- مقررات ویژه ناظر بر تأسیس و اداره انواع موسسات اعتباری از قبیل جامع، تجاری، منطقه‌ای، توسعه‌ای، مشارکتی، تخصصی، قرض‌الحسنه و نظایر آن در چارچوب این قانون به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۶۴- تشکیل مؤسسه اعتباری صرفاً در قالب شرکت سهامی عام یا تعاونی سهامی عام امکان‌پذیر می‌باشد. حدود و ضوابط سهامداری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی است.

ماده ۶۵- صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار حد اکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون موظف به ثبت کلیه عملیات و تراکنش‌های خود، اعم از سپرده‌گیری و سپرده‌گذاری، أخذ و اعطای تسهیلات، کارمزدهای دریافتی از مشتریان، پرداخت حقوق و هزینه‌های جاری و مانند آن، در سامانه یک‌پارچه‌ای که به همین منظور توسط بانک مرکزی ایجاد و مدیریت می‌شود، خواهند بود. بانک مرکزی موظف است ضمن راه‌اندازی سامانه یادشده در مهلت فوق‌الذکر، امکان دسترسی کلیه صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار را به سامانه مذکور فراهم نماید. پس از راه‌اندازی سامانه موضوع این ماده، فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار که از ثبت تمام یا بخشی از تراکنش‌های خود در سامانه مزبور استنکاف کنند، غیرقانونی تلقی شده و از ادامه فعالیت آن‌ها جلوگیری می‌شود. اجرای حکم تبصره (۲) بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، منوط به راه‌اندازی سامانه موضوع این ماده توسط بانک مرکزی است.

تبصره- پس از راه‌اندازی سامانه موضوع این ماده، انجام عملیات نقدی توسط صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار ممنوع بوده و صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعاونی‌های اعتبار موظفند کلیه عملیات خود را پس از ثبت در سامانه مزبور، از طریق انتقال اینترنتی وجه، صدور چک، استفاده از دستگاه پایانه فروش (pos) و مانند آن انجام دهند.

ماده ۶۶- انتشار هر نوع آگهی یا اطلاعیه یا اقدام تبلیغی از طریق هر نوع رسانه (ملی، خصوصی، داخلی یا خارجی) اعم از نشریات و مطبوعات الکترونیکی و غیرالکترونیکی، دیداری یا شنیداری به نفع اشخاصی که به فعالیت‌های پولی و بانکی بدون أخذ مجوز از بانک مرکزی اشتغال دارند، ممنوع است. تخلف رسانه‌ها از این حکم مستوجب جریمه نقدی تا میزان ده برابر هزینه تبلیغ صورت گرفته یا سقف جزای نقدی درجه سه موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی، هر کدام که بیشتر باشد خواهد بود که به حساب صندوق ضمانت سپرده‌ها و اریز می‌شود. در خصوص تخلف رسانه‌های دولتی یا وابسته به دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بالاترین مقام مسؤول (به تشخیص دادگاه) به انفصال از خدمات دولتی از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۷- هرگونه انتشار خبر غیرمستند درخصوص مؤسسات اعتباری و سایر «اشخاص تحت نظارت» توسط هر شخص از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی، جرم تشویش اذهان عمومی محسوب و مشمول مجازات‌های موضوع ماده (۶۹۸) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم- تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌شود. همچنین مرتکب با شکایت شخص تحت نظارت ذینفع، به جبران خسارت مادی و معنوی وارده به وی محکوم می‌شود.

ماده ۶۸- شرایط و نحوه صدور مجوز تأسیس، فعالیت، ادغام و انحلال تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه و سایر «اشخاص تحت نظارت» در مواردی که این قانون ساکت است، به موجب دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۶۹- اساسنامه مؤسسه اعتباری، سند تأسیس، اداره و فعالیت آن محسوب می‌شود و مندرجات آن برای مؤسسين، سهامداران و ارکان مدیریتی مؤسسه اعتباری لازم‌الاجراست. کلیه مؤسسات اعتباری، اعم از دولتی و غیردولتی مکلفند اساسنامه خود را حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، برای تأیید در شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی به

بانک مرکزی تسلیم کنند. اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی با همکاری سازمان بورس و اوراق بهادار تهیه می‌شود و به تأیید هیأت عالی می‌رسد. در مواردی که اساسنامه بانک دولتی قبلاً توسط مجلس شورای اسلامی یا مرجع ذیصلاح دیگر، تصویب شده باشد، قانون یا مصوبه مربوط، پس از تصویب اساسنامه جدید توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، نسخ می‌گردد. در مورد بانک‌های تخصصی، مطابق ماده (۱۸۶) این قانون عمل خواهد شد.

ماده ۷۰- مراجع ثبت شرکتها نمی‌توانند تقاضای تأسیس یا تغییرات در اساسنامه «اشخاص تحت نظارت»، اعم از بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض‌الحسنه و مانند آن را بدون أخذ مجوز از بانک مرکزی به ثبت برسانند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند برای هر یک از «اشخاص تحت نظارت» اساسنامه نمونه تهیه نموده و یا «اشخاص تحت نظارت» را به درج برخی نکات لازم‌الرعایه در اساسنامه خود یا تغییر در مفاد آن مکلف نماید.

ماده ۷۱- هرگونه تغییر در اساسنامه مؤسسه اعتباری نیازمند أخذ موافقت از شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی است. بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز کاری به درخواست تغییر در اساسنامه مؤسسه اعتباری متقاضی پاسخ دهد. مؤسسات اعتباری باید آخرین نسخه اساسنامه خود را بر روی پایگاه اطلاع‌رسانی خود قرار دهند.

ماده ۷۲- انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری پس از تصویب مجمع عمومی آن و در چهارچوب ضوابط قانونی مربوط و صرفاً پس از تأیید هیأت عالی امکان‌پذیر است. در صورت انحلال اختیاری، مدیر تصفیه مؤسسه اعتباری توسط مجمع عمومی فوق‌العاده آن تعیین و پس از تأیید معاون نظارتی رئیس کل بانک مرکزی منصوب می‌شود. از تاریخ انتصاب مدیر تصفیه، اداره کلیه امور و دارایی‌های مؤسسه اعتباری بر عهده وی می‌باشد. کلیه مدیران و کارکنان مؤسسه اعتباری مکلفند در محدوده وظایف و اختیارات خود با مدیر تصفیه همکاری نموده، اسناد، مدارک، اطلاعات و دارایی‌های مؤسسه اعتباری را در اختیار وی قرار دهند. انحلال غیراختیاری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام فصل هفدهم این قانون می‌باشد.

ماده ۷۳- دو یا چند مؤسسه اعتباری می‌توانند اختیارات بانک مرکزی بایکدیگر ادغام شوند. ادغام می‌تواند به صورت یک‌جانبه یا چندجانبه باشد. ادغام یک‌جانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات، دارایی‌ها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که صرفاً شخصیت حقوقی یکی از آنها باقی بماند و شخصیت حقوقی سایر مؤسسات اعتباری ادغام شده محو گردد. ادغام چندجانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات و دارایی‌ها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که یک شخصیت حقوقی جدید از آن حاصل شود. همچنین، یک مؤسسه اعتباری می‌تواند با تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده آن مؤسسه و تأیید هیأت عالی، به دو یا چند مؤسسه اعتباری تجزیه شود. چگونگی ادغام یا تجزیه مؤسسات اعتباری، مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد. ادغام غیراختیاری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام فصل هفدهم این قانون است.

فصل سیزدهم: مقررات ناظر بر مدیریت مؤسسات اعتباری

ماده ۷۴- مؤسسه اعتباری دارای ارکان زیر می‌باشد:

۱- مجمع عمومی صاحبان سهام؛

۲- هیأت مدیره؛

۳- مدیر عامل؛

۴- حسابرس و بازرس قانونی.

ماده ۷۵- مسؤلیت سیاست‌گذاری، تصویب مقررات داخلی، نظارت بر اقدامات مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل، و مدیریت خطر (ریسک) مؤسسه اعتباری بر عهده هیأت مدیره‌ای است که از میان اشخاص حقیقی توسط مجمع عمومی انتخاب و به تأیید بانک مرکزی می‌رسد. هیأت مدیره مؤسسه اعتباری از کلیه اختیارات لازم برای تصمیم‌گیری در مورد اداره مؤسسه اعتباری، غیر از مواردی که طبق اساسنامه، أخذ تصمیم درباره آن‌ها در صلاحیت مجمع عمومی است، برخوردار می‌باشد.

ماده ۷۶- امور زیر باید به‌عنوان وظائف اصلی هیأت مدیره در اساسنامه مؤسسه اعتباری درج گردد:

۱- تعیین راهبردهای کسب و کار مؤسسه اعتباری در راستای تحقق اهداف و سیاست‌های نظام بانکی کشور که توسط بانک مرکزی اعلام می‌شود؛

۲- تصویب مقررات داخلی موردنیاز، برای اجرای مصوبات هیأت عالی، شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، شورای فقهی و دستورات بانک مرکزی؛

۳- ایجاد ساختار سازمانی مناسب به گونه‌ای که مسؤلیت‌ها و اختیارات هیأت مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل در انطباق با اصول حاکمیت شرکتی کاملاً مشخص باشد؛

۴- ایجاد نظام جامع مدیریت خطر (ریسک)، کنترل داخلی و حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری؛

۵- تصویب ساختار گروهی مؤسسه اعتباری شامل شرکت مادر یا مؤسسات تابعه و وابسته و کنترل خطر (ریسک)ها و تضاد منافع مربوط.

تبصره ۱- سایر وظایف و اختیارات هیأت مدیره در اساسنامه مؤسسه اعتباری مشخص می‌شود.

تبصره ۲- مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره نسبت به تخلفات مؤسسه اعتباری در مقابل مجمع عمومی، بانک مرکزی و سایر

مراجع ذی صلاح مسؤول هستند.

ماده ۷۷- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، دستورالعمل‌های لازم برای استقرار حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری را تهیه کند و به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. دستورالعمل‌های یادشده باید متناسب با تحولات و نوآوری‌های صنعت بانکداری در حوزه حاکمیت شرکتی، به‌روزرسانی شود.

تبصره - حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از ساختارها و فرآیندهای ناظر بر روابط هیأت مدیره، هیأت عامل، سهامداران و سایر ذی‌نفعان است که برای تحقق اهداف مؤسسه اعتباری، تأمین حقوق ذی‌نفعان، حفظ ثبات و سلامت شبکه بانکی، کنترل تعارض منافع و ایجاد شفافیت حداکثری، در چهارچوب مقررات بانک مرکزی به تصویب هیأت مدیره می‌رسد. نحوه توزیع اختیارات و مسؤولیت‌های هریک از بخش‌های مؤسسه اعتباری، در چهارچوب حاکمیت شرکتی تعیین می‌شود.

ماده ۷۸- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است:

الف - کمیته‌های مربوط به حاکمیت شرکتی و کنترل داخلی از جمله کمیته حسابرسی، کمیته مدیریت خطر (ریسک)، کمیته جبران خدمات، شورای انتصابات، شورای تطبیق قوانین و مقررات و کمیته‌های ضروری دیگر را متناسب با اندازه، پیچیدگی فعالیت‌ها و ساختار گروهی مؤسسه اعتباری حسب اعلام بانک مرکزی تشکیل دهد. ترکیب هر یک از کمیته‌ها، شرایط و مدت عضویت اعضا، اختیارات، وظایف، نحوه برگزاری جلسات و حق‌الزحمه اعضا و سایر مقررات مربوط در چهارچوب دستورالعملی خواهد بود که بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ب - رعایت الزامات مربوط به حاکمیت شرکتی توسط مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل را از طریق کمیته‌های وابسته به هیأت مدیره و واحدهای مرتبط با آنها، مورد پایش دائمی قرار داده و در صورت احراز تخلف، تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

ماده ۷۹- اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مدیران مؤسسه اعتباری موظفند در ابتدا و انتهای دوره مسؤولیت، «فرم تعارض منافع» موضوع جزء (۵) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل و به بانک مرکزی ارسال کنند.

ماده ۸۰- اعطای هرگونه تسهیلات یا قبول تعهدات توسط مؤسسات اعتباری به نفع اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیران و سهامداران مؤثر مؤسسات اعتباری و «اشخاص مرتبط» با آنها، باید توسط ذی‌نفع و مؤسسه متعهد یا ارائه‌دهنده تسهیلات، به بانک مرکزی گزارش شود. معاون نظارتی رئیس کل موظف است واحد ویژه‌ای در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی برای مدیریت تعارض منافع در نظام بانکی ایجاد نماید. اسامی افراد یادشده و «اشخاص مرتبط» با آنها باید مستمراً توسط واحد مزبور به اطلاع مؤسسات اعتباری رسانده شود.

ماده ۸۱- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند، سامانه‌های مربوط به عملیات و خدمات بانکی خود را مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی به گونه‌ای تنظیم کنند که هرگونه تغییر در هریک از متغیرهای زیر به صورت برخط یا با کمترین زمان ممکن، برای اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و بانک مرکزی قابل مشاهده باشد:

- ۱- نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری؛
- ۲- نسبت‌های نقدینگی مؤسسه اعتباری به تفکیک انواع؛
- ۳- مانده سپرده‌ها، به تفکیک انواع سپرده؛
- ۴- مانده تسهیلات اعطائی، به تفکیک انواع تسهیلات؛
- ۵- مانده کل تعهدات پذیرفته شده به نفع اشخاص؛
- ۶- مانده «تسهیلات و تعهدات کلان»، به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول؛
- ۷- مانده تسهیلات اعطائی و تعهدات پذیرفته شده به نفع «اشخاص مرتبط» به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول؛

۸- مانده تسهیلات اعطائی به دولت و دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی، به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول؛

۹- صورت تفصیلی مانده تسهیلات اعطائی به مصدق اشخاص مذکور در سه ردیف فوق به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول؛

۱۰- جمع مطالبات غیرجاری به تفکیک سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول و نسبت مطالبات غیرجاری به کل مطالبات مؤسسه اعتباری؛

۱۱- میزان تسهیلات امهال شده به تفکیک «اشخاص مرتبط» و گیرندگان «تسهیلات کلان»؛

۱۲- مانده بدهی به بانک مرکزی به تفکیک سرفصل‌های مربوط؛

۱۳- مانده مطالبات از بانک مرکزی؛

۱۴- مانده بدهی به سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده؛

۱۵- مانده مطالبات از سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده؛

۱۶- ارزش دارایی‌های ثابت به قیمت دفتری و برآورد قیمت روز؛

۱۷- حقوق صاحبان سهام به تفکیک سرفصل؛

- ۱۸- فهرست سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری؛
- ۱۹- میزان سهام مؤسسه اعتباری در سایر بنگاه‌های اقتصادی به تفکیک؛
- ۲۰- میانگین و بالاترین نرخ سود پرداخت شده به سپرده‌گذاران در یک سال گذشته؛
- ۲۱- میانگین و بالاترین نرخ سود تسهیلات اعطا شده در یک سال گذشته؛
- ۲۲- فهرست قراردادهای سپرده‌گیری یا اعطای تسهیلات با نرخ سود بیشتر از نرخ اعلام‌شده توسط بانک مرکزی؛
- ۲۳- سایر شاخص‌های عملکردی یا مدیریتی به تشخیص بانک مرکزی.
- تبصره ۱- تعاریف و نحوه محاسبه موارد فوق توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود.
- تبصره ۲- هیأت مدیره و مدیرعامل موظفند فعالیت‌های مؤسسه اعتباری را به گونه‌ای تنظیم کنند که متغیرهای مزبور از حدود تعیین شده توسط قانون یا دستورالعمل‌های صادره توسط بانک مرکزی، تجاوز نکند. اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل و معاونان یا مدیران ذی‌ربط در هریک از موارد فوق‌الذکر مسؤول هستند و ادعای جهل نسبت به وضعیت و عملکرد مؤسسه اعتباری از آنان مسموع نیست.
- ماده ۸۲-** اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسات اعتباری باید دارای شرایط زیر باشند:
- ۱- دارا بودن تخصص و مهارت کافی در زمینه امور مالی و بانکی؛
  - ۲- دارا بودن حداقل ده سال تجربه علمی، اجرایی یا مدیریتی در حوزه‌های اقتصادی و بانکی؛
  - ۳- آشنایی کافی با بانکداری اسلامی و احکام و ابزارهای آن؛
  - ۴- دارا بودن مدرک دانشگاهی مرتبط؛
  - ۵- دارا بودن حسن شهرت و امانتداری؛
  - ۶- نداشتن هیچ‌گونه سمت مدیریتی، اجرایی، کارشناسی یا مشاوره‌ای همزمان در شرکت‌های وابسته به مؤسسه اعتباری و نیز در مؤسسات اعتباری دیگر و شرکت‌های وابسته به آن‌ها؛
  - ۷- ذی‌نفع واحد نبودن با دریافت کنندگان تسهیلات کلان از همان مؤسسه اعتباری و سایر مؤسسات اعتباری؛
  - ۸- نداشتن مسؤولیت همزمان در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران؛
  - ۹- نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری؛
  - ۱۰- نداشتن سوء پیشینه کیفری.
- تبصره ۱- در صورت داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد یا دکتری مرتبط، به تشخیص بانک مرکزی، حداقل سابقه کار مذکور در بند (۲) این ماده به ترتیب به، شش و چهار سال کاهش می‌یابد.
- تبصره ۲- عضویت اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و معاونان وی در مؤسسات اعتباری شغل تمام وقت محسوب می‌شود.
- تبصره ۳- مرجع تشخیص در مورد بندهای (۱) تا (۹) این ماده، «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» موضوع ماده ۸۳ این قانون است. مرجع صالح برای تشخیص و تطبیق احکام صادره از دادگاه‌های خارجی در مورد بند (۱۰) این ماده، دادرای عمومی و انقلاب تهران است.
- ماده ۸۳-** به‌کارگیری اشخاص به‌عنوان عضو هیأت مدیره، عضو هیأت عامل و مسؤول واحدهای مدیریت خطر(ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق در مؤسسات اعتباری و تمدید دوره مسؤولیت آن‌ها، مستلزم تأیید صلاحیت آنان توسط «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» است. اعضای کارگروه مزبور عبارتند از:
- ۱- سه نفر خبره بانکی با حداقل ده سال تجربه مفید مدیریتی در مؤسسات اعتباری به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی؛
  - ۲- معاون نظارتی رئیس کل؛
  - ۳- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- افراد موضوع بند (۱) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و عزل آنها منوط به موافقت هیأت عالی است.
- تبصره ۱- دستورالعمل اجرایی تأیید و سلب صلاحیت اشخاص مذکور در این ماده، به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.
- تبصره ۲- عدم پاسخگویی «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» ظرف مدت سی روز کاری به منزله تأیید است.
- تبصره ۳- فعالیت اشخاص در سمت‌های مذکور در این ماده به عنوان «سرپرست»، تنها پس از معرفی آن‌ها به بانک مرکزی برای بررسی صلاحیت و در چارچوب مقررات بانک مرکزی مجاز است.
- تبصره ۴- مرجع رسیدگی به اعتراض اشخاصی که صلاحیت آنها توسط «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» رد می‌شود، هیأت عالی است. هیأت عالی موظف است ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به شکایت شخص معترض اظهار نظر نماید. رأی هیأت عالی قطعی است و قابل اعتراض در مراجع قضایی نمی‌باشد.
- تبصره ۵- در صورتی که بانک مرکزی برای تأیید صلاحیت اشخاص نیاز به استعلام از دستگاه‌های نظارتی داشته باشد، دستگاه‌های مزبور موظفند حداکثر ظرف مدت پانزده روز کاری از تاریخ وصول استعلام پاسخ دهند. عدم پاسخگویی در مهلت مقرر به منزله پاسخ مثبت دستگاه نظارتی استعلام‌شونده است.

تبصره ۶- بانک مرکزی می‌تواند به افرادی که صلاحیت حرفه‌ای و مورد وثوق بودن آنان برای تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری به تأیید «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» رسیده‌است، گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای اعطا کند. مدت اعتبار گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای و حدود صلاحیت دارنده آن، توسط «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» تعیین می‌شود. در صورتی که مؤسسات اعتباری برای تصدی مناصب مدیریتی موضوع این ماده، از افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای معتبر استفاده کنند، صرف اطلاع رسانی به بانک مرکزی کافی می‌باشد.

بانک مرکزی موظف است اسامی افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای را به همراه محدوده صلاحیت آنان و مدت اعتبار گواهینامه، بر روی پایگاه اینترنتی خود قرار دهد.

ماده ۸۴- بالاترین مقام اجرائی مؤسسه اعتباری، مدیرعامل است که از میان اشخاص حقیقی توسط هیأت مدیره انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب می‌شود. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان خود را منصوب می‌کند. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان وی، اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری را تشکیل می‌دهند که مسؤلیت اداره مؤسسه اعتباری و اجرای راهبردها و سیاست‌های مصوب هیأت مدیره را بر عهده دارند. اعضای هیأت عامل در برابر تصمیماتی که بر خلاف قوانین و مقررات، مفاد اساسنامه، مصوبات مجمع عمومی و یا هیأت مدیره اتخاذ می‌کنند، مسؤلیت دارند و باید به هیأت مدیره پاسخگو باشند. انتصاب قائم مقام و معاونان مدیرعامل باید به تأیید هیأت مدیره برسد. حدود وظایف و اختیارات و مدت تصدی و حقوق و مزایای اعضای هیأت عامل در چارچوب قوانین، مقررات و اساسنامه مؤسسه اعتباری، توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود.

ماده ۸۵- برکناری اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و روسای ادارات یا واحدهای مدیریت خطر(ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق، پیش از اتمام مدت تصدی، منوط به اخذ موافقت بانک مرکزی است. حکم این ماده، نافذ حکم مذکور در ماده (۱۳) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ نمی‌باشد.

ماده ۸۶- رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است نسخه‌ای از قراردادهای استخدامی منعقد شده با اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونین مدیرعامل و سایر مدیران ارشد مؤسسه اعتباری را در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. تشخیص مدیر ارشد با بانک مرکزی است.

تبصره- رئیس هیأت مدیره موظف است حقوق، مزایا، پاداش و هرگونه پرداختی مربوط به اشخاص موضوع این ماده را در صورت‌های مالی و پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری افشاء و منتشر نماید.

ماده ۸۷- عضویت همزمان در هیأت مدیره و هیأت عامل در کلیه مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۸۸- احکام مقرر در این فصل شامل مؤسسات اعتباری دولتی نیز می‌شود.

ماده ۸۹- مدیرعامل و اکثریت اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

تبصره- مؤسسه اعتباری ایرانی، مؤسسه اعتباری است که اکثریت سهام آن متعلق به اتباع ایران باشد.

ماده ۹۰- موارد زیر مستلزم کسب اجازه از مجلس شورای اسلامی است:

الف- تملک سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط دولت‌های خارجی به هر میزان؛

ب- تملک مجموعاً بیش از چهل درصد (۴۰٪) سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت بیش از چهل درصد (۴۰٪) در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی (به تشخیص بانک مرکزی)

تبصره ۱- در کلیه این موارد، رعایت مفاد ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ و اصلاحات بعدی آن ضروری است.

تبصره ۲- ضوابط ناظر بر تأسیس و فعالیت بانک‌های خارجی و مشترک بر اساس دستورالعملی است که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۹۱- میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی مؤسسات اعتباری طبق دستورالعملی که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، تعیین می‌شود. اندوخته قانونی از بیست درصد (۲۰٪) سود ویژه سالانه کمتر نیست. وضع اندوخته قانونی تا میزان سرمایه ثبت شده در مرجع ثبت شرکتها الزامی است.

ماده ۹۲- بازرس یا بازرسان اصلی و علی البدل و حسابرس مؤسسات اعتباری از میان فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که مورد تأیید بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار باشند، انتخاب می‌گردند. سازمان حسابرسی به عنوان بازرس قانونی و حسابرس مؤسسات اعتباری دولتی تعیین می‌شود.

فصل چهاردهم: عملیات بانکی بدون ربا

ماده ۹۳- مؤسسات اعتباری مجازند در چارچوب قوانین مربوط و ضوابط اعلامی بانک مرکزی که به تأیید شورای فقهی رسیده‌است، فعالیت‌های زیر را انجام دهند:

۱- پذیرش سپرده و اعطای تسهیلات؛

۲- خرید و نگهداری انواع دارائی مالی؛

۳- انتشار اوراق مالی اسلامی مبتنی بر دارایی‌هایی مؤسسه اعتباری و فروش آن‌ها؛

۴- صدور انواع ضمانت‌نامه و گشایش اعتبار اسنادی؛

۵- قبول سپرده ارزی و خرید و نگهداری ارز برای ایفای تعهدات ناشی از گشایش اعتبار اسنادی یا اعطای تسهیلات ارزی؛

۶- پرداخت، تسویه و انتقال پول؛

۷- سایر فعالیت‌های مرتبط با حوزه بانکداری، با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

تبصره- مؤسسات اعتباری می‌توانند با مجوز بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام به تأسیس نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ نمایند.

ماده ۹۴- سپرده‌گیری توسط مؤسسات اعتباری در اشکال زیر مجاز است:

۱- سپرده جاری؛

۲- سپرده قرض‌الحسنه؛

۳- سپرده سرمایه‌گذاری عام؛

۴- سپرده سرمایه‌گذاری خاص؛

ماده ۹۵- مؤسسات اعتباری می‌توانند به صورت‌های زیر و در قالب عقود مورد تأیید شورای فقهی به متقاضیان تسهیلات

اعطا کنند:

۱- تسهیلات قرض‌الحسنه؛

۲- تسهیلات با نرخ سود معین؛

۳- تسهیلات با نرخ سود نامعین؛

سپرده جاری

ماده ۹۶- رابطه مؤسسه اعتباری با سپرده‌گذار در سپرده جاری، «قرض بدون بهره» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل

اصل سپرده سپرده‌گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت قوانین مربوط، به صاحبان سپرده‌های جاری دسته چک اعطا کند. برداشت از سپرده جاری به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۷- بانک مرکزی می‌تواند مؤسسات اعتباری را موظف کند بخشی از مانده سپرده‌های جاری را برای اعطای تسهیلات

قرض‌الحسنه به اشخاص و موارد مذکور در ماده (۹۹) این قانون به مصرف برساند.

سپرده و تسهیلات قرض‌الحسنه

ماده ۹۸- رابطه حقوقی سپرده‌گذار با مؤسسه اعتباری در سپرده قرض‌الحسنه، «وکالت برای اعطای قرض‌الحسنه» است.

مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده‌گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. منابع ناشی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جزء منابع مؤسسه اعتباری محسوب نمی‌شود. مؤسسه اعتباری موظف است کل منابع مزبور را پس از کسر ذخایر قانونی برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به ترتیب مقرر در ماده (۹۹) به مصرف برساند. برداشت از سپرده قرض‌الحسنه به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۹- پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه توسط مؤسسات اعتباری برای ازدواج، تولد فرزند، فوت، هزینه‌های بستری شدن

در بیمارستان، آزادی زندانیان جرائم غیرعمد نیازمند و تأمین معیشت خانواده‌های آن‌ها و تأمین مسکن و اشتغال و رفع نیازهای ضروری مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و زنان سرپرست خانوار مجاز است. بانک مرکزی می‌تواند با تصویب هیأت عالی مصارف دیگری را به موارد فوق بیافزاید.

تبصره ۱- در مواردی که قانون ساکت باشد، سقف و شرایط اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه و سهم هریک از موارد مذکور در

این ماده از کل منابع قرض‌الحسنه در اختیار مؤسسات اعتباری، به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

تبصره ۲- بانک مرکزی موظف است بر عدم انحراف تسهیلات قرض‌الحسنه نظارت کند و عملکرد هریک از مؤسسات

اعتباری در ارتباط با سپرده و تسهیلات قرض‌الحسنه را مستمراً به اطلاع عموم برساند.

ماده ۱۰۰- به منظور تشویق سپرده‌گذاران قرض‌الحسنه، مؤسسات اعتباری می‌توانند از روش‌های زیر استفاده نمایند:

۱- اولویت در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به سپرده‌گذار یا افراد معرفی شده توسط وی؛

۲- تخفیف در نرخ سود سایر انواع تسهیلات؛

۳- سایر روش‌های تشویقی با تأیید شورای فقهی.

تبصره- استفاده از روش‌های فوق در چهارچوب دستورالعملی است که به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای

مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

سپرده سرمایه‌گذاری عام

ماده ۱۰۱- در سپرده سرمایه‌گذاری عام، مؤسسه اعتباری از طرف سپرده‌گذاران وکیل می‌شود تا سپرده آنان را برای ارائه

تسهیلات به متقاضیان در چهارچوب مورد تأیید بانک مرکزی به کار گرفته و سود حاصله را پس از کسر حق الوکاله خود، مطابق ترتیبات مقرر در این قانون و ضوابط اعلامی بانک مرکزی که به تأیید شورای فقهی رسیده است، بین آنان توزیع نماید.

ماده ۱۰۲- در قرارداد سپرده سرمایه‌گذاری عام، هیچگونه نرخ سود قطعی از پیش تعیین شده درج و به سپرده‌گذار اعلام نمی‌شود. سود قطعی سپرده‌های سرمایه‌گذاری عام، در پایان دوره و پس از انجام محاسبات لازم تعیین می‌شود. محاسبات مربوط به تعیین سود تحقق‌یافته باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

ماده ۱۰۳- بانک مرکزی موظف است در نشست‌های ویژه سیاست‌گذاری در ابتدای هر فصل، «نرخ سود مورد انتظار سپرده‌های سرمایه‌گذاری عام» برای سه ماه آینده را برآورد نموده و از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی خود، اعلام نماید. «نرخ سود مورد انتظار سپرده‌های سرمایه‌گذاری عام» نرخ است که با توجه به اوضاع اقتصادی دوره پیش‌رو، توسط هیأت عالی، قابل حصول، و برای تحقق رشد و توسعه اقتصاد کشور، مناسب تشخیص داده می‌شود. مؤسسات اعتباری مجازند حداکثر معادل هفتاد درصد (۷۰٪) «سود مورد انتظار سپرده‌های سرمایه‌گذاری عام» را به صورت علی‌الحساب به سپرده‌گذاران پرداخت کنند. در صورت ضرورت، بانک مرکزی می‌تواند با تصویب هیأت عالی، درصد مزبور را برای تمام یا برخی از مؤسسات اعتباری تغییر دهد. پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، چنانچه سود علی‌الحساب یا قطعی بیشتر از حد مجاز به سپرده‌گذار پرداخت شود، مؤسسات اعتباری موظفند با اعلام معاون نظارتی بانک مرکزی، مبالغی را که به صورت غیرمجاز به سپرده‌گذار پرداخت شده، از حساب‌های وی در شبکه بانکی کسر و به صندوق ضمانت سپرده‌ها واریز نمایند.

سپرده سرمایه‌گذاری خاص

ماده ۱۰۴- مؤسسات اعتباری می‌توانند به درخواست بنگاه‌های اقتصادی و به منظور تأمین مالی طرح (پروژه)‌های موردنظر آنان، اقدام به جذب سپرده سرمایه‌گذاری خاص نمایند. جذب سپرده سرمایه‌گذاری خاص، در قالب فروش «گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص» توسط مؤسسه اعتباری به مشتریان انجام می‌شود. گواهی مزبور نشان دهنده میزان مشارکت دارنده آن، در طرح (پروژه) موردنظر است. مؤسسه اعتباری موظف است وجوه جمع‌آوری شده را مطابق قرارداد منعقد شده با متقاضی، در قالب عقود با نرخ سود نامعین در اختیار وی قرار داده و به عنوان وکیل صاحبان گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص، در تصمیم‌گیری‌های مربوط به طرح (پروژه)، مشارکت نماید. کلیه حساب‌های بانکی طرح (پروژه)، عملیات توزیع سود و تسویه حساب با سپرده‌گذاران باید در مؤسسه اعتباری پذیرنده سپرده سرمایه‌گذاری خاص متمرکز باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری می‌توانند برای یک طرح (پروژه) خاص یا سبده‌ای از طرح (پروژه)‌ها اقدام به جذب سپرده سرمایه‌گذاری خاص نمایند.

تبصره ۲- پرداخت سود به سپرده‌های سرمایه‌گذاری خاص نباید تضمین شود. مؤسسه اعتباری می‌تواند بازپرداخت اصل سپرده‌های سرمایه‌گذاری خاص را در سررسید، با هزینه خود یا بنگاه متقاضی، تعهد یا بیمه نماید.

تبصره ۳- اوراق گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص قابل خرید و فروش در بازار سرمایه است. خریدار، جایگزین سپرده‌گذار اولیه می‌شود.

تبصره ۴- مؤسسات اعتباری می‌توانند طبق قرارداد، نقش‌های متعهد پذیرهنویس، ضامن (فقط نسبت به اصل مبلغ سپرده) و بازارگردان را در رابطه با اوراق گواهی سپرده سرمایه‌گذاری خاص برعهده بگیرند.

ماده ۱۰۵- طرح (پروژه)‌هایی که از طریق سپرده سرمایه‌گذاری خاص تأمین مالی می‌شوند، باید از سازوکار «صندوق طرح (پروژه)» یا سایر سازوکارهای موجود در بازار سرمایه، که امکان محاسبه سود و زیان طرح (پروژه) را فراهم می‌کند، استفاده نمایند.

ماده ۱۰۶- مؤسسات اعتباری مکلفند قبل از پذیرش سپرده سرمایه‌گذاری خاص، مشخصات طرح (پروژه) موردنظر، دامنه بازدهی احتمالی، نحوه تسویه حساب نهایی با سپرده‌گذاران و سایر اطلاعات موردنیاز را به تفکیک هر طرح (پروژه) مشخص و اعلام کنند.

مقررات ویژه اعطای تسهیلات

ماده ۱۰۷- مؤسسات اعتباری می‌توانند برای تأمین مالی انواع فعالیت‌های اقتصادی و خرید کلیه کالاها و خدماتی که مبادله آنها منع شرعی و قانونی ندارد، به متقاضیان تسهیلات پرداخت کنند. پرداخت هرگونه تسهیلات یا ارائه هر نوع خدمت بانکی باید در چهارچوب عقود مورد تأیید شورای فقهی انجام شود.

تبصره- در مورد اعطای تسهیلات برای تهیه کالاها و خدماتی که خرید و فروش آنها طبق «قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۷/۲۱» باید در سامانه مؤدیان ثبت شود، مؤسسات اعتباری، بعد از انقضای مهلت مقرر در قانون مذکور و راه‌اندازی سامانه مؤدیان، فقط در صورت ثبت معامله موردنظر در سامانه مزبور، مجاز به اعطای تسهیلات هستند. سازمان امور مالیاتی موظف است امکان دسترسی به سامانه مؤدیان را در حدی که برای اجرای این حکم لازم است، برای مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی فراهم کند.

ماده ۱۰۸- مؤسسات اعتباری موظفند نوع عقد، نحوه محاسبه سود و اقساط تسهیلات، جریمه تأخیر و سایر موارد ضروری مربوط به قرارداد را حسب مورد به صوت شفاف در متن قرارداد ذکر کنند و نسخه‌ای از قرارداد را در اختیار تسهیلات‌گیرنده و

ضامن یا ضامنین قرار دهند. ضمانت ضامن یا ضامنین محدود به اصل بدهی مندرج در قرارداد است و شامل جرائم متعلقه نمی‌شود.

تبصره- مؤسسات اعتباری می‌توانند در صورتی که مشتری، حسب اطلاع خود مؤسسه اعتباری یا گزارش شرکت‌های گزارشگری اعتبار (موضوع ماده (۱۹۲) این قانون)، از اعتبار مناسب برخوردار باشد، بدون أخذ ضامن یا وثیقه، به وی تسهیلات خرد پرداخت کنند. سقف تسهیلات خرد در زمان ابلاغ این قانون، سیصد میلیون (۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است. بانک مرکزی می‌تواند با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، مبلغ مزبور را افزایش دهد.

ماده ۱۰۹- اعطای تسهیلات با سود نامعین، در چهارچوب احکام مذکور در مواد (۱۰۴) تا (۱۰۶) این قانون مجاز است.
ماده ۱۱۰- بانک مرکزی موظف است حداکثر سه‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، چهارچوب و نحوه حسابداری عقود مورد استفاده مؤسسات اعتباری و نحوه انعکاس آن در صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری را پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

ماده ۱۱۱- بانک مرکزی مکلف است انواع وثایق قابل دریافت توسط مؤسسات اعتباری و نحوه ارزش‌گذاری و تعدیل ارزش وثایق را براساس دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، به مؤسسات اعتباری ابلاغ کند.

ماده ۱۱۲- مؤسسات اعتباری مکلفند در صورت مازاد بودن ارزش وثائق (با لحاظ نرخ تعدیل ارزش وثایق) از مجموع بدهی‌ها و تعهدات مشتری، نسبت به آزادسازی وثیقه‌های مازاد، تعویض وثیقه، یا فراهم کردن امکان استفاده از وثائق مازاد برای دریافت تسهیلات یا ایجاد تعهدات جدید (مانند گشایش اعتبار اسنادی و دریافت ضمانت نامه بانکی) با درخواست مشتری اقدام نمایند.

تبصره- در صورتی که فرایند آزادسازی یا تعویض وثیقه متضمن پرداخت هزینه باشد، تماماً توسط مشتری متقاضی پرداخت می‌شود.

ماده ۱۱۳- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت یک‌سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، «سامانه جامع وثایق بانکی» را ایجاد کند. پس از راه‌اندازی سامانه مذکور، کلیه فرایندهای أخذ تأمین اعم از درخواست ترهین، تعویض، ارزش‌گذاری، تعدیل ارزش، اجرا و آزادسازی وثایق باید در این سامانه ثبت شده و به هر وثیقه، شناسه یکتا اختصاص یابد.

تبصره- مراجع دارنده اطلاعات مربوط به وثایق (به تشخیص بانک مرکزی) نظیر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت راه و شهرسازی، سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی و سازمان اوقاف و امور خیریه مکلفند مطابق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی اطلاعات لازم را به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند.

مقررات مربوط به مطالبات غیرجاری مؤسسات اعتباری

ماده ۱۱۴- در صورت عدم پرداخت بدهی سررسید شده و گذشت دو ماه از سررسید هر قسط، مؤسسه اعتباری می‌تواند معادل مبلغ بدهی سررسید و پرداخت نشده را از هر یک از حساب‌های مشتری نزد همان مؤسسه برداشت نماید. مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت عدم تکافوی موجودی حساب‌های مشتری، از سایر مؤسسات اعتباری که مشتری نزد آنها حساب دارد درخواست کند تا به میزان مانده بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری از حساب‌های وی برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری طلبکار واریز کنند. بانک مرکزی موظف است سازوکار لازم جهت شناسایی حساب‌های مشتریان بدهکار نزد سایر مؤسسات اعتباری و انتقال مانده مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری به مؤسسه اعتباری طلبکار را فراهم نماید. کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در این زمینه با بانک مرکزی همکاری کنند. عدم همکاری مؤسسات اعتباری، مشمول مجازات‌های انتظامی مندرج در فصل شانزدهم این قانون می‌شود. در خصوص حساب‌های مشترک متعلق به مشتریان، برداشت از حساب تا سقف سهم‌الشرکه می‌باشد.

ماده ۱۱۵- تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، از نظر این قانون «تخلف» محسوب شده و تأخیرکننده به تنبیهات غیرمالی مذکور در ماده (۱۱۷) و پرداخت جریمه به شرح مذکور در ماده (۱۱۸) محکوم می‌شود. مؤسسات اعتباری موظفند فهرست تنبیهات غیرمالی و جریمه‌های مالی ناشی از تأخیر را در هنگام امضای قرارداد به اطلاع مشتری رسانده و در متن قرارداد درج نمایند.

تبصره- اگر تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، به دلیل اعسار یا ورشکستگی بدهکار (با حکم دادگاه صالح) باشد، مؤسسه اعتباری طلبکار موظف است تا زمان برطرف شدن اعسار یا خروج از ورشکستگی (به تشخیص دادگاه)، به وی مهلت دهد. در دوران اعسار یا ورشکستگی، هیچگونه تنبیه غیرمالی و مالی متوجه بدهکار معسر یا ورشکسته نمی‌شود. در حکم اعسار یا ورشکستگی، نباید زمان توقف بیشتر از شش ماه قبل از صدور حکم تعیین شود.

ماده ۱۱۶- مؤسسات اعتباری موظفند کلیه اطلاعات مربوط به پرداخت و بازپرداخت تسهیلات و تعهدات را به صورت برخط در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» موضوع بند «ب» ماده (۱۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ ثبت نمایند. به هر یک از اقساط بدهی مشتریان مؤسسات اعتباری در سامانه مذکور، شناسه یکتا اختصاص می‌یابد. مشتریانی که بدهی (قسط) سررسید شده و پرداخت نشده داشته باشند، در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» به عنوان «مشتری بدحساب» شناخته می‌شوند.

تنبیهات غیرمالی

ماده ۱۱۷- مشتریان بدحساب، متناسب با مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده، با توجه به وضعیت اعتباری مشتری و بسته به نوع شخصیت وی (حقیقی یا حقوقی)، در چهارچوب دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت

می‌رسد، مشمول تمام یا برخی از محدودیت‌های زیر می‌شوند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست محدودیت‌های ذکر شده اضافه کند یا با توجه به شرایط و اوضاع اقتصادی، اعمال برخی از آنها را برای تمام یا بخشی از بدهکاران مؤسسات اعتباری متفی نماید:

الف- پس از درج نام مشتری به‌عنوان «مشتری بدحساب» در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)»، محدودیت‌های زیر در رابطه با مشتری اعمال می‌شود:

۱- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل برداشت از حساب‌های بانکی از طریق کارت بانکی یا سایر روش‌های برداشت؛
۲- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل انتقال از حساب‌های بانکی از طریق کارت بانکی و سایر روش‌های انتقال (نظیر استفاده از سامانه‌های شتاب و ساتنا)؛

۳- ممنوعیت دریافت تسهیلات جدید؛
۴- ممنوعیت دریافت ضمانت‌نامه بانکی و گشایش اعتبار اسنادی.

ب- در صورتی که نام مشتری بیشتر از چهار ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر موارد فوق، تنبیهات زیر در باره او اعمال می‌شود:

۱- ممنوعیت انتقال وجه از طریق سامانه‌های انتقال پول، مگر به حساب مؤسسه اعتباری طلبکار، بابت پرداخت اقساط سررسید شده؛

۲- ممنوعیت افتتاح هرگونه حساب بانکی؛
۳- ممنوعیت دریافت دسته‌چک جدید.

پ- در صورتی که نام مشتری حداقل به مدت شش ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر تنبیهات مذکور در بندهای «الف» و «ب»، تنبیهات زیر درباره وی اعمال می‌شود:

۱- ممنوعیت نقل و انتقال سهام و سایر اوراق بهادار، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به‌موجب حکم دادگاه؛
۲- ممنوعیت نقل و انتقال هرگونه اموال منقول و غیرمنقول، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به‌موجب حکم دادگاه.
تبصره ۱- نحوه اعمال محدودیت‌های مذکور در اجرای بند (الف) این ماده، توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- مؤسسات اعتباری و سایر ارائه‌کنندگان خدمات مذکور در این ماده موظفند قبل از ارائه خدمت به مشتریان، از عدم ممنوعیت ارائه خدمت موردنظر به آنان اطمینان حاصل کنند. بانک مرکزی موظف است دسترسی به فهرست مشتریان بدحساب در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را برای سازمان بورس اوراق بهادار و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور فراهم کند. همچنین بانک مرکزی موظف است «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را به‌گونه‌ای تنظیم کند که بلافاصله پس از تسویه بدهی‌های سررسید شده، نام مشتری از فهرست مشتریان بدحساب حذف گردد.

تبصره ۳- در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان، کلیه تنبیهات فوق به‌محض بدحساب‌شدن مشتری، اعمال می‌شود. حد تسهیلات و تعهدات کلان بانکی توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود و در ابتدای هر سال، در صورت لزوم، مورد تجدیدنظر قرار می‌گیرد. خروج بدهکاران کلان بانکی از کشور، مستلزم موافقت بانک مرکزی است.

تبصره ۴- ستادهای استانی «تسهیل و رفع موانع تولید»، موضوع ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ موظفند در صورتی که احراز کنند تأخیر واحد تولیدی در پرداخت بدهی بانکی، ناشی از وضعیت اقتصادی کشور بوده و اعمال تنبیهات غیرمالی مذکور در این ماده به تعطیلی واحد تولیدی موردنظر یا افت شدید تولید آن منجر می‌شود، ضرورت عدم اجرای تمام یا بخشی از جرائم غیرمالی موضوع این ماده را به بانک مرکزی اعلام کنند. بانک مرکزی موظف است بلافاصله، مصوبه ستاد مزبور را در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» ثبت نماید. در این صورت، تنبیهات غیرمالی نسبت به واحد تولیدی موردنظر به مدت یک‌سال تعلیق می‌شود. ستادهای استانی تسهیل و رفع موانع تولید موظفند تقاضای کلیه واحدهای تولیدی را که از طریق شکل صنفی مربوط، به دبیرخانه ستاد واصل شده، به ترتیب وصول بررسی نمایند.

جریمه مالی

ماده ۱۱۸- نرخ جریمه تأخیر در مورد انواع قراردادهای توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود. شورای مزبور موظف است در تعیین نرخ جریمه تأخیر، شرایط و اوضاع اقتصادی کشور را مدنظر قرار داده و عنداللزوم، نرخ‌های جریمه را تعدیل کند.

ماده ۱۱۹- جریمه تأخیر فقط نسبت به مانده اصل بدهی مشتری قابل محاسبه و دریافت است. دریافت هرگونه وجه دیگر تحت عنوان وجه التزام و عناوین مشابه از مشتری یا ضامن وی ممنوع است. همچنین اخذ سود از سود، سود از جریمه و جریمه از جریمه مطلقاً ممنوع بوده و مشمول مجازات‌های مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

تبصره- منظور از اصل بدهی مشتری در قراردادهای تسهیلات با سود معین، اصل تسهیلات دریافتی مشتری بعلاوه سود مندرج در قرارداد تا سررسید است. سود و جرائم مربوط به بعد از سررسید، جزء اصل بدهی مشتری نیست.

ماده ۱۲۰- وجوه پرداختی توسط مشتری، مادامی که اصل بدهی وی تسویه نشده باشد، بابت تسویه اصل بدهی منظور

می شود و تماماً متعلق به مؤسسه اعتباری است. پس از تسویه اصل بدهی، در صورتی که به مشتری جریمه تعلق گرفته باشد، وجوه پرداختی توسط وی، به «حساب ویژه جرائم» واریز می گردد. در این مرحله، جریمه جدیدی به مشتری تعلق نمی گیرد، لکن تنبیهات غیرمالی تا زمان پرداخت کل جرائم متعلقه و خروج از فهرست مشتریان بدحساب برقرار می باشد.

ماده ۱۲۱- «حساب ویژه جرائم» به وسیله بانک مرکزی نزد هر یک از مؤسسات اعتباری افتتاح می شود. وجوه تجمع شده در حساب ویژه جرائم نزد هر مؤسسه اعتباری، با نظارت بانک مرکزی برای تسویه بدهی بدهکارانی که حسب رأی دادگاه معسر و ورشکسته تشخیص داده شده اند، با اولویت بدهکاران خرد معسر و ورشکسته همان مؤسسه و مدت اعسار یا ورشکستگی، مورد استفاده قرار می گیرد. بدهکارانی که مشمول حکم این ماده می شوند، موظفند پس از رفع اعسار و اعاده اعتبار، وجوه مورد نظر را به حساب ویژه جرائم نزد همان مؤسسه اعتباری واریز نمایند. تنبیهات غیرمالی موضوع ماده (۱۱۸) این قانون تا زمان پرداخت کامل جرائم متعلقه و خروج از فهرست مشتریان بدحساب برقرار می باشد. دادگاه می تواند به درخواست بدهکار، تمام یا بخشی از تنبیهات مزبور را لغو نماید.

ماده ۱۲۲- جریمه های مالی و تنبیهات غیرمالی مذکور در مواد (۱۱۷) و (۱۱۸) این قانون در موارد زیر به مشتریان بدحساب تعلق می گیرد:

۱- عدم پرداخت به موقع اقساط تسهیلات قرض الحسنه و تسهیلات با نرخ سود معین؛
۲- عدم پرداخت طلب مؤسسه اعتباری در عقود بانرخ سود غیرمعین، پس از اتمام یا فسخ قرارداد، محاسبه سود و زیان طرح (پروژه)، تعیین طلب قطعی مؤسسه اعتباری و توافق بر سر نحوه پرداخت آن. در عقود مزبور، مشتری تنها پس از این مرحله و در صورت عدم ایفای تعهدات توافق شده، مشمول تنبیهات و جریمه می شود.
۳- عدم ایفای تعهدات مالی که مشتری به واسطه صدور ضمانت نامه، گشایش اعتبار اسنادی یا ارائه سایر خدمات بانکی توسط بانک به وی، به نفع بانک بر عهده گرفته است.

ماده ۱۲۳- اعطای مهلت به مشتری بدحساب، یا عقد قرارداد جدید با هدف تمدید تسهیلات اعطائی سررسید گذشته، نباید منجر به دریافت سود مرکب و جریمه مضاعف از بدهکار شود. دستورالعمل امهال یا تمدید مطالبات سررسید گذشته به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می رسد.

سایر مقررات ناظر بر عملیات بانکی

ماده ۱۲۴- ضوابط ناظر بر عملیات بانکی بین مؤسسات اعتباری با یکدیگر، و بین مؤسسات اعتباری با بانک مرکزی باید به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی برسد.

ماده ۱۲۵- کلیه شعب مؤسسات اعتباری ایرانی، اعم از این که در داخل کشور، مناطق آزاد تجاری یا خارج از کشور فعالیت کنند؛ و نیز کلیه شعب مؤسسات اعتباری خارجی مستقر در داخل ایران و مناطق آزاد تجاری، فقط در چارچوب این قانون مجاز به عملیات بانکی می باشند.

ماده ۱۲۶- انجام موارد زیر توسط مؤسسات اعتباری به صورت فردی یا سندیکایی (جمعی)، منوط به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در چارچوب ضوابط بانک مرکزی است:

الف- اعطای تسهیلات و قبول تعهدات کلان؛

ب- اعطای تسهیلات به «اشخاص مرتبط» و قبول تعهدات به نفع آنان به هر میزان.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند قراردادهای موضوع این ماده و ضوابط آنها را بلافاصله بر روی پایگاه اطلاع رسانی خود قرار دهند. همچنین هرگونه تأخیر در ایفای تعهدات ناشی از قراردادهای موضوع این ماده باید بلافاصله از طریق پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری برای اطلاع عموم، افشا شود.

تبصره ۲- حدود و مصادیق «تسهیلات و تعهدات کلان» و «اشخاص مرتبط» توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می شود. همچنین سقف مجاز مؤسسات اعتباری برای اعطای تسهیلات کلان و اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط یا قبول تعهدات به نفع آنان، به صورت فردی یا سندیکایی (جمعی)، توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می گردد.

تبصره ۳- کفایت و نقدشوندگی وثائق و احراز توانمندی ضامن یا ضامنین مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان و تسهیلات و تعهدات مربوط به «اشخاص مرتبط» با مؤسسه اعتباری باید به تأیید مدیرعامل و تصویب هیأت مدیره برسد.

فصل پانزدهم: مقررات مربوط به ثبت داده ها و تهیه گزارش های مالی

ماده ۱۲۷- بانک مرکزی موظف است شیوه ثبت، جمع آوری و پردازش داده ها و همچنین ضوابط تهیه و انتشار اطلاعات مربوط به عملیات مؤسسات اعتباری را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه کند و به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی برساند. استانداردها و ضوابط مزبور باید به گونه ای باشد که:

۱- ثبت صحیح، فوری و جامع داده ها مشتمل بر مشخصات مشتریان و کلیه تراکنش های مربوط به عملیات و خدمات بانکی به صورت یکپارچه تضمین شود و هرگونه تغییر و اصلاح در داده های ثبت شده قابل مشاهده و پیگیری باشد.

۲- امکان جستجو و بازیابی سریع اطلاعات در سطوح مختلف (اطلاعات مورد نیاز مشتری، شعبه، مدیران میانی، هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و بانک مرکزی) با استفاده از داده های ثبت شده وجود داشته باشد.

۳- صورت های مالی مؤسسات اعتباری و سایر گزارش های مالی مورد نیاز، با استفاده از داده های ثبت شده قابل تهیه و

راستی آزمایی باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند امکان دسترسی برخط بانک مرکزی به اطلاعات کلیه حسابها و تراکنشهای مربوط به عملیات و خدمات بانکی از جمله افتتاح حساب، پرداخت تسهیلات، دریافت اقساط تسهیلات، گشایش اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت و سایر اطلاعات مورد درخواست را فراهم نمایند.

تبصره ۲- بانک مرکزی مجاز است به منظور تسریع و حسن اجرای این حکم از ابزارهای تشویقی و تنبیهی لازم با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی استفاده نماید.

ماده ۱۲۸- بازرسان قانونی و حسابرسان مستقل «اشخاص تحت نظارت» غیردولتی و نیز حسابرسانی که به عنوان نماینده یا مأمور سازمان حسابرسی در «اشخاص تحت نظارت» دولتی مستقر می شوند، موظفند به محض اطلاع از هر یک از موارد زیر، مراتب را به بانک مرکزی گزارش نمایند. عدم رعایت این حکم برای اولین بار موجب محرومیت متخلف از فعالیت حرفه‌ای به مدت یک سال، و تکرار تخلف موجب محرومیت دائمی شخص متخلف از فعالیت حرفه‌ای است:

۱- عدم ثبت تراکنشهای مالی یا ثبت نادرست آنها توسط «اشخاص تحت نظارت»؛

۲- هرگونه تخلف از قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت «اشخاص تحت نظارت»؛

۳- خودداری «اشخاص تحت نظارت» از ارائه اطلاعات مورد درخواست بازرس قانونی و حسابرس مستقل؛

۴- هرگونه رفتاری که مانع از اظهار نظر حسابرس در خصوص صورت‌های مالی «اشخاص تحت نظارت» شود.

فصل شانزدهم: نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۲۹- کلیه «اشخاص تحت نظارت» موظف به همکاری با ناظران و بازرسان بانک مرکزی هستند و باید تمامی اطلاعات و مستندات مورد نیاز را در چارچوب مقررات این قانون در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۱۳۰- نظارت بانک مرکزی بر مؤسسه اعتباری، به صورت نظارت یکپارچه می باشد، به نحوی که علاوه بر ارزیابی خطر (ریسک) فعالیت مؤسسه اعتباری، خطر (ریسک) ناشی از فعالیت گروه مؤسسه اعتباری نیز مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد.

تبصره ۱- گروه مؤسسه اعتباری شامل کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از شرکت‌های تابعه و وابسته و سهامداران مؤثر است که به تشخیص بانک مرکزی به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگر، مؤسسه اعتباری را به صورت مؤثر در معرض خطر (ریسک) قرار دهند.

تبصره ۲- دستورالعمل نظارت یکپارچه به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

ماده ۱۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مستنداتی را که مبین عملکرد واقعی و وضعیت مالی گروه مؤسسه اعتباری است، به صورت گزارش‌های انفرادی و تلفیقی در قالب مورد نظر بانک مرکزی ارائه کند و زمینه دسترسی ناظران و بازرسان بانک مرکزی به داده‌ها و اطلاعات را به صورت الکترونیکی و فیزیکی فراهم نماید.

ماده ۱۳۲- مدت و شیوه نگهداری اوراق بازگانی و اسناد و دفاتر مؤسسات اعتباری به صورت عین یا الکترونیکی و همچنین نحوه تبدیل عین اسناد به عکس، فیلم، اسناد الکترونیکی و یا نظایر آن، به موجب دستورالعملی که به تصویب کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد، تعیین می شود. اسنادی که به صورت الکترونیکی ایجاد شده‌اند و همچنین عکس‌ها، فیلم‌ها، اسناد الکترونیکی و نظایر آن در دادگاه‌ها و سایر مراجع قانونی، حکم اصل اسناد را دارند.

تخلفات انتظامی «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۳۳- انجام موارد زیر از سوی «اشخاص تحت نظارت» یا مدیران آنها تخلف محسوب می شود. بانک مرکزی موظف است در صورت مشاهده هریک از این تخلفات، با استفاده از ابزارهای نظارتی یا تنبیهی مذکور در ماده (۱۳۵) این قانون در جهت ممانعت از تداوم و تکرار تخلف اقدام نماید. همچنین بانک مرکزی می تواند قبل یا بعد از اعمال اقدامات نظارتی یا تنبیهی مزبور، تخلفات «اشخاص تحت نظارت» را برای رسیدگی به هیأت انتظامی بانک مرکزی ارجاع دهد:

۱- تخلفی از احکام این قانون و سایر قوانین مربوط و نیز تخلفی از مقررات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و دستورات بانک مرکزی و هرگونه تلاش برای بی اثر کردن آنها؛

۲- تخلفی از شرایط و ضوابط مجوزهای صادره بانک مرکزی و یا نقض هریک از شرایط و ضوابطی که مجوزهای مذکور براساس آنها صادر شده است؛

۳- تخلفی از مفاد اساسنامه؛

۴- تخلفی از تعهدات ارائه شده به بانک مرکزی در مورد انجام اقدامات اصلاحی؛

۵- اقداماتی که منافع سپرده گذاران، مشتریان و یا ثبات، ایمنی و سلامت مالی آن مؤسسه اعتباری یا شبکه بانکی یا نظام پرداخت را به مخاطره می اندازد (به تشخیص بانک مرکزی)؛

۶- عدم تنظیم و نگهداری صحیح دفاتر، حسابها، اطلاعات و صورتهای مالی مطابق با مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی بانک مرکزی و عدم ارائه به موقع، صحیح و کامل داده‌ها، اطلاعات، صورتهای مالی و گزارش‌ها به بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده‌ها؛

۷- خودداری از ارائه اطلاعات در مواردی که به موجب قانون یا دستور مرجع قضایی مکلف به ارائه یا افشاء آن است؛

- ۸- جلوگیری از اعمال نظارت بانک مرکزی یا عدم همکاری مناسب در این زمینه؛
- ۹- فعالیت به عنوان عضو هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مناصب مدیریتی مؤسسات اعتباری بدون داشتن تأییدیه بانک مرکزی؛
- ۱۰- توقف فعالیت مؤسسه اعتباری بدون عذر موجه؛
- ۱۱- افشای اسرار بانکی مشتریان و یا اطلاعات حسابهای آنها بدون حکم قانونی یا دستور مرجع قضایی؛
- ۱۲- جعل یا مخدوش نمودن اسناد فیزیکی و الکترونیکی؛
- ۱۳- ارائه خدمات بانکی به اشخاصی که حسب قوانین و مقررات، ارائه خدمات به آنها ممنوع است؛
- ۱۴- عدم اجرای دستورات صندوق ضمانت سپرده‌ها در مواردی که به موجب این قانون به صندوق اختیار داده شده است؛
- ۱۵- سایر موارد به تشخیص شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

ماده ۱۳۴- در مواردی که هیأت عالی طبق ماده (۲۸) این قانون، برای سپرده‌گیری و اعطای تسهیلات، سقف نرخ سود تعیین می‌کند، مؤسسات اعتباری موظف به رعایت سقف‌های تعیین شده هستند. هرگونه رفتاری از سوی آنها که نتیجه آن افزایش سود پرداختی به سپرده‌گذاران یا سود دریافتی از گیرندگان تسهیلات باشد، از جمله، الزام تسهیلات‌گیرندگان به سپرده‌گذاری یا مسدود کردن بخشی از تسهیلات دریافتی، ممنوع و مشمول مجازات‌های مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

اقدامات نظارتی و تنبیهی

- ماده ۱۳۵-** معاون نظارتی بانک مرکزی مکلف است پس از تأیید رئیس کل، یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی و تنبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف اعمال نماید:
- ۱- اخطار کتبی به شخص تحت نظارت یا مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و رئیس یا هریک از اعضای هیأت مدیره آن؛
  - ۲- دستور تهیه صورت‌های مالی میان دوره‌ای در مقاطع زمانی موردنظر بانک مرکزی و تهیه گزارش حسابرسی و بازرسی قانونی؛

۳- دستور انجام اقدامات اصلاحی در چارچوب برنامه زمانی مورد تأیید بانک مرکزی؛

۴- انتصاب حسابرس مستقل جهت رسیدگی به حسابهای «شخص تحت نظارت»؛

۵- انتصاب ناظر مقیم برای حصول اطمینان از حسن اجرای اقدامات اصلاحی مقرر از سوی بانک مرکزی؛

۶- تشدید الزامات احتیاطی برای «اشخاص تحت نظارت» متخلف؛

مکلف کردن «اشخاص تحت نظارت» به افزایش سرمایه؛

۸- پیشنهاد افزایش نرخ سپرده قانونی مؤسسه اعتباری به هیأت عالی؛

۹- ایجاد محدودیت در گسترش شعب در داخل یا خارج از کشور و یا دستور کاهش و ادغام شعب؛

۱۰- ممنوعیت یا محدودیت موقت یا دائم «اشخاص تحت نظارت» از انجام بعضی از عملیات یا خدمات بانکی؛

۱۱- تعلیق یا سلب صلاحیت موقت یا دائم هریک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا مدیران «شخص تحت نظارت»؛

۱۲- ارائه پیشنهاد گزیر مؤسسه اعتباری به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

ارائه پیشنهاد لغو مجوز «شخص تحت نظارت» به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

تبصره- در صورت اعمال مجازات ردیف‌های (۱۰) تا (۱۴) این ماده توسط بانک مرکزی، «اشخاص تحت نظارت» می‌توانند حداکثر ظرف مدت ده روز اعتراض خود را به دبیرخانه هیأت انتظامی تسلیم و رسید دریافت نمایند. هیأت انتظامی موظف است ظرف مدت ده روز کاری از تاریخ دریافت اعتراض، صدور حکم نماید. در هر حال، تا زمانی که مجازات معترض‌عنها لغو نشده باشد، مجازات مزبور به قوت خود باقی و دستور بانک مرکزی در آن زمینه لازم‌الاجراست.

ماده ۱۳۶- هیأت انتظامی بانک مرکزی، مکلف است حسب درخواست دادستان انتظامی بانک مرکزی یا رئیس کل، به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» رسیدگی نماید. هیأت انتظامی می‌تواند اقدامات تنبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف یا مدیران آنها اعمال نماید:

۱- دستور موقت عدم پرداخت سود سهام یا تقسیم اندوخته‌ها؛

۲- اعمال جریمه نقدی برای «اشخاص تحت نظارت» تا سقف یک درصد (۱٪) سرمایه یا پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال هرکدام که بیشتر باشد؛

۳- اعمال جریمه نقدی برای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره تا پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا پنج برابر میزان تخلف هرکدام که بیشتر باشد؛

۴- انفصال دائم مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره از خدمات دولتی و عمومی.

ماده ۱۳۷- فعالیت اشخاصی که بدون اخذ تأییدیه صلاحیت از بانک مرکزی یا پس از عزل، تعلیق، عدم تأیید مجدد و یا لغو

تأییدیه صلاحیت قبلی، در سمتهای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و عضو هیأت مدیره مؤسسات اعتباری فعالیت نمایند، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود. اشخاص مذکور علاوه بر مجازات مربوط به آن که بنا به شکایت بانک مرکزی توسط دادگاه تعیین می‌شود، از سوی هیأت انتظامی مؤسسات اعتباری به پرداخت جزای نقدی تا

مبلغ یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به ازای هر روز تخلف محکوم می‌شوند. مدیران موضوع این ماده، مجاز به امضای هیچ‌یک از اسناد تعهدآور مؤسسه اعتباری نمی‌باشند.

ماده ۱۳۸- طرح هرگونه دعوی که منشأ آن اقدامات نظارتی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مرکزی صورت پذیرد و در مواردی که به تشخیص مرجع قضایی، اقدامات نظارتی بانک مرکزی موجب ایراد خسارت به «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص ثالث شده باشد، خسارت وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. صرفاً در صورت اثبات تقصیر مدیران و کارکنان بانک مرکزی توسط مراجع قضائی، این اشخاص مسؤول جبران خسارت می‌باشند. این حکم، مانع از رسیدگی به عملکرد مدیران و کارکنان توسط هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان نیست.

تبصره - منظور از اقدامات نظارتی، اقداماتی است که در راستای اعمال نظارت بر «اشخاص تحت نظارت» می‌باشد و مشتمل بر اقدامات به عمل آمده در تمامی مراحل از جمله تأسیس، اعطای مجوز، نظارت بر فعالیت، تغییرات ثبتی، بازسازی، ادغام، انحلال و تصفیه می‌باشد.

فصل هفدهم: احکام مربوط به بازسازی، گزیر، ورشکستگی و انحلال مؤسسه اعتباری

ماده ۱۳۹-

الف- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در پایان ماه‌های بهمن و مرداد هر سال «بیانیه وضعیت» خود را بر اساس استانداردهای مصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تهیه و به بانک مرکزی ارائه نمایند. بیانیه وضعیت باید متضمن تبیین شرایط و محیط داخلی و بیرونی مؤسسه اعتباری و پیش‌بینی وضعیت آتی آن میزان، ترکیب و درجه نقدشوندگی دارایی‌ها، میزان و ترکیب بدهی‌ها، مخاطرات احتمالی پیش‌رو و نحوه مقابله با آن‌ها و تمهید ابزارهای لازم جهت بازگرداندن وضعیت مؤسسه اعتباری به شرایط عادی پس از وقوع نابه سامانی‌های مالی در قالب یک برنامه اصلاحی پیشنهادی باشد. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است بلافاصله پس از دریافت بیانیه وضعیت مؤسسه اعتباری، آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده، نتیجه را برای تصمیم‌گیری، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

ب- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است بلافاصله پس از دریافت گزارش موضوع بند «الف»، با برگزاری جلسات فوق‌العاده، گزارش‌های مربوط به هر مؤسسه اعتباری را مورد بررسی قرار دهد و وضعیت آن را با اختصاص یکی از عناوین «قابل قبول»، «در معرض خطر» یا «بحرانی» مشخص نماید. در مواردی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ضروری تشخیص دهد مؤسسه اعتباری موظف است با استفاده از مؤسسات حسابرسی معتمد بانک مرکزی به ارزیابی کیفیت دارایی‌های خود اقدام کند. در هر حال کیفیت دارایی‌های کلیه مؤسسات اعتباری هر سه سال یکبار باید مورد ارزیابی حسابرس معتمد بانک مرکزی قرار گیرد.

تبصره ۱- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، تعاریف مربوط به وضعیت‌های «قابل قبول»، «در معرض خطر» و «بحرانی» را با استفاده از موارد مذکور در ماده (۸۱) این قانون و سایر اطلاعات ممکن الحصول، تصویب و به بانک مرکزی ابلاغ کند.

تبصره ۲- گزارش‌های دوره‌ای بند «الف»، نافی وظیفه بانک مرکزی در خصوص پایش مستمر وضعیت «اشخاص تحت نظارت» نیست. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است هر زمان تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» قرار گرفته است، بلافاصله مراتب را برای اتخاذ تصمیم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

پ- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «در معرض خطر» تشخیص داده شود، بانک مرکزی موظف است بلافاصله مؤسسه اعتباری موردنظر را به اجرای «برنامه بازسازی» موظف کند. در فرآیند بازسازی، از مجمع عمومی مؤسسه اعتباری سلب صلاحیت نمی‌شود. احکام مربوط به بازسازی مؤسسات اعتباری در مواد (۱۴۰) و (۱۴۱) این قانون آمده است.

ت- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «بحرانی» تشخیص داده شود، بانک مرکزی موظف است با استفاده از اختیارات پیش‌بینی شده در این قانون و تحت نظارت شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، «عملیات گزیر» مؤسسه مزبور را آغاز کند. عملیات گزیر، با عزل هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و سلب صلاحیت از مجمع عمومی آن آغاز می‌شود. احکام مربوط به گزیر مؤسسات اعتباری در مواد (۱۴۲) تا (۱۴۴) این قانون آمده است.

بازسازی مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۰- اختیارات بانک مرکزی در مورد مؤسسات اعتباری در حال بازسازی به شرح زیر است. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست ذیل اضافه کند:

۱- عزل تمام یا بخشی از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و الزام مجمع عمومی یا هیأت مدیره حسب مورد به انتخاب اعضای جدید؛

۲- الزام به افزایش سرمایه نقدی توسط سهامداران موجود و یا جدید؛

۳- اعمال محدودیت در تعیین سود سپرده؛

۴- اعمال محدودیت در توزیع سود سهام؛

۵- اعمال محدودیت در انجام عملیات بانکی و ارائه خدمات بانکی؛

- ۶- الزام به فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از سهام یا سهم‌الشرکه متعلق به مؤسسه اعتباری در سایر شرکتها؛
- ۷- الزام به فروش تمام یا بخشی از دارایی‌های مؤسسه اعتباری به شرکت‌های مدیریت دارایی یا خریداران دیگر؛
- ۸- الزام به تبدیل مطالبات حال شده سهامداران به سرمایه؛
- ۹- ممنوعیت توزیع اندوخته‌ها بین سهامداران؛
- ۱۰- تبدیل تمام یا بخشی از بدهی‌های غیرسپرده‌ای به سهام مطابق مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی یا طبق قرارداد مربوط؛

۱۱- تأمین مالی مشروط توسط بانک مرکزی در صورت حصول اطمینان از امکان بازپرداخت به موقع آن، پس از تصویب در شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی.

تبصره - چنانچه هریک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا سایر مدیران مؤسسه اعتباری در حال بازسازی، به تشخیص بانک مرکزی، از اجرای برنامه بازسازی مصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی استنکاف کند، حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های تعزیری درجه ۵ مندرج در قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.

ماده ۱۴۱- هر زمان معاون نظارتی بانک مرکزی تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در حال بازسازی از وضعیت «در معرض خطر» خارج شده است، باید مراتب را برای اخذ تصمیم، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

گزارش مؤسسات اعتباری

ماده ۱۴۲- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی «بحرانی» تشخیص داده شود و تشخیص شورای مزبور به تأیید هیأت عالی برسد، بانک مرکزی موظف است مدیران مؤسسه اعتباری را عزل کند و اداره مؤسسه اعتباری را در اختیار مدیر گزیر قرار دهد.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها، به موجب قانون، به‌عنوان مدیر گزیر کلیه مؤسسات اعتباری در حال گزیر تعیین می‌شود.
تبصره ۲- مدیر گزیر دارای کلیه اختیارات هیأت مدیره و هیأت عامل مطابق اساسنامه می‌باشد. اختیارات مجمع عمومی صاحبان سهام تا پایان عملیات گزیر و انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر، به موجب قانون، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تفویض می‌شود.

تبصره ۳- سهامداران، اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و کلیه کارکنان مؤسسه اعتباری در حال گزیر ملزم به همکاری با بانک مرکزی و مدیر گزیر هستند. هرگونه خودداری از تحویل اسناد، مدارک و دارایی‌ها یا اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر، موجب محکومیت به حبس از شش ماه تا دو سال و جبران خسارات وارده است.

تبصره ۴- مدیر گزیر موظف است هر سه ماه یکبار، گزارش کاملی از وضعیت دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر و اقدامات انجام شده را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ارائه کند.

ماده ۱۴۳- مدیر گزیر موظف است برای جلوگیری از ایراد صدمات بیشتر به سپرده‌گذاران و سهامداران، اقدامات لازم را به موقع اجرا بگذارد و حداکثر ظرف مدت دو ماه، اقداماتی را که اجرای آنها نیاز به تصمیم‌گیری در مجمع عمومی صاحبان سهام دارد، برای اتخاذ تصمیم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی باید ظرف مدت ده روز کاری، در خصوص پیشنهادهای ارائه شده توسط مدیر گزیر، تصمیم‌گیری کند. مدیر گزیر موظف است مصوبات شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی را بلافاصله و بدون الزام به رسیدگی قضائی به موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۴۴- مدیر گزیر می‌تواند پیشنهادها را در خصوص مؤسسه اعتباری در حال گزیر به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ارائه کند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست ذیل اضافه کند:

۱- فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا اوراق بهادار مبتنی بر آن به مؤسسات اعتباری دیگر، شرکت‌های مدیریت دارایی و یا اشخاص دیگر.

۲- انتقال باقیمانده دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر به یک «مؤسسه اعتباری موقت» مطابق با تبصره (۱) این ماده؛

۳- تبدیل بخشی از بدهی‌های ضمانت‌نشده مؤسسه اعتباری در حال گزیر به سهام پس از طی مراحل قانونی طبق مقرراتی که هیأت عالی تصویب می‌کند؛

۴- ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب؛

۵- انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر همراه با درخواست صدور حکم ورشکستگی از قوه قضائیه یا بدون آن.

تبصره ۱- «مؤسسه اعتباری موقت» با هدف رسیدگی به امور سپرده‌گذاران، تسهیلات‌گیرندگان و سایر ذی‌نفعان از محل انتقال تمام یا بخشی از دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری تحت گزیر تشکیل می‌شود. به‌محض تأسیس «مؤسسه اعتباری موقت»، مؤسسه اعتباری تحت گزیر از جهت حقوقی منحل می‌شود. «مؤسسه اعتباری موقت» حداکثر برای مدت سه سال می‌تواند فعالیت داشته باشد. تمدید این مدت با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای دو دوره یک‌ساله مجاز است. پس از انقضای مهلت‌های یادشده، سهام «مؤسسه اعتباری موقت» به بخش غیردولتی واگذار شده و «مؤسسه اعتباری موقت» منحل می‌گردد. تأمین مالی «مؤسسه اعتباری موقت» توسط بانک مرکزی، با درخواست مدیر گزیر، تصویب هیأت عالی، و تأیید

رئیس کل مجاز می‌باشد.

تبصره ۲- کلیه اقدامات مذکور در این ماده که با مجوز شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی انجام می‌شود، از اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی‌ربط و پرداخت مالیات و هزینه‌های مربوط معاف است.

تبصره ۳- مدت زمان اجرای عملیات گزیر، سه‌سال است. در صورتی که طی این مدت، وضعیت مؤسسه اعتباری در حال گزیر بهبود نیابد، یا در مؤسسه اعتباری دیگری ادغام نشود، مدیر گزیر موظف است انحلال آن را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد. مدیر گزیر می‌تواند در اثنای مهلت مذکور نیز انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند.

ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در مؤسسه اعتباری دیگر

ماده ۱۴۵- در صورتی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی با پیشنهاد مدیر گزیر مبنی بر ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب دیگر موافقت کند، مدیر گزیر باید بلافاصله فرایند ادغام را آغاز نموده و کلیه دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به آن مؤسسه اعتباری منتقل نماید. پس از پایان عملیات ادغام و اعلام رسمی آن توسط بانک مرکزی، موجودیت مؤسسه اعتباری در حال گزیر برای همیشه پایان یافته تلقی شده و کلیه حقوق، دارایی‌ها و تعهدات آن، به مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام، منتقل می‌شود.

تبصره- مدیر گزیر موظف است نسخه الکترونیکی کلیه دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به بانک مرکزی تحویل دهد. همچنین مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام موظف است دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به مدت ده سال نگهداری نماید.

انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر

ماده ۱۴۶- در صورتی که مدیر گزیر، انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد و این پیشنهاد به تصویب شورای مزبور برسد، مراتب انحلال جهت ثبت و آگهی به مرجع ثبت شرکتها اعلام و فرایند تصفیه آغاز می‌شود. صندوق ضمانت سپرده‌ها، به‌موجب این قانون، به‌عنوان مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری که به‌صورت غیرارادی منحل می‌شوند، تعیین می‌گردد.

تبصره- تصویب انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند همراه با تقاضای صدور حکم ورشکستگی از قوه قضائیه یا بدون آن باشد. در صورتی که به تشخیص شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، دارایی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر کمتر از بدهی‌ها و تعهدات آن باشد، باید همزمان با صدور حکم انحلال، تقاضای ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط بانک مرکزی به قوه قضائیه ارسال شود. در صورت صدور حکم ورشکستگی مؤسسه اعتباری، صندوق ضمانت سپرده‌ها توسط دادگاه به‌عنوان مدیر تصفیه مؤسسه اعتباری ورشکسته تعیین می‌شود.

ماده ۱۴۷- صندوق ضمانت سپرده‌ها موظف است هر زمان که هیأت عالی تکلیف کند، پرداخت سپرده‌های ضمانت شده مؤسسه اعتباری را مطابق احکام مندرج در فصل هجدهم این قانون، انجام دهد. پیشنهاد پرداخت سپرده‌های ضمانت شده، توسط رئیس کل یا معاون نظارتی وی به هیأت عالی ارائه می‌شود.

ماده ۱۴۸- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، کلیه مجوزهای صادره توسط بانک مرکزی، خودبه‌خود ملغی می‌گردد و باید در کلیه مراسلات و اطلاعات مؤسسه اعتباری موردنظر، از عبارت «در حال تصفیه» استفاده شود.

ماده ۱۴۹- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، انجام هرگونه عملیات جز آنچه برای تصفیه مؤسسه اعتباری در حال تصفیه ضرورت دارد، ممنوع است.

ماده ۱۵۰- مدت زمان انجام عملیات مربوط به تصفیه، دو سال می‌باشد و در صورت تقاضای مدیر تصفیه، پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای یک‌سال دیگر قابل تمدید است. پس از خاتمه عملیات تصفیه، مراتب باید حداکثر ظرف مدت یک‌ماه توسط مدیر تصفیه به مرجع ثبت شرکتها اعلام و در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار تعیین شده در آخرین اساسنامه مؤسسه اعتباری مزبور، آگهی شود.

ماده ۱۵۱- در مواردی که دادگاه حکم به ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر می‌دهد، تاریخ توقف مؤسسه اعتباری ورشکسته، تاریخ آغاز عملیات گزیر است. معاملاتی که از تاریخ شروع عملیات گزیر تا زمان صدور حکم ورشکستگی توسط مدیر گزیر انجام شده، از احکام قانون تجارت در خصوص معاملات تاجر متوقف مستثنی است. ارزش‌گذاری دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری ورشکسته طبق دستورالعملی است که هیأت عالی تصویب می‌کند.

ماده ۱۵۲- در تصفیه بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری ورشکسته، اولویت پرداخت به ترتیب طبقات زیر می‌باشد:

الف- بستانکاران دارای وثیقه به میزان وثیقه؛

ب- سایر بستانکاران و بستانکاران بند «الف» نسبت به مازاد بر وثیقه به ترتیب زیر:

۱- هزینه‌های مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسه و هزینه‌های دادرسی؛

۲- حقوق و مزایای کارکنان مؤسسه اعتباری به استثنای اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل، بابت حقوق و مزایا و سایر طلبکاران بابت فروش کالا و خدمات؛

۳- اصل سپرده‌ها به‌جز سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛

۴- مطالبات صندوق ضمانت سپرده‌ها بابت پرداخت سپرده‌های ضمانت شده؛

۵- مطالبات بانک مرکزی؛

۶- اصل سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛

۷- سپرده دارندگان گواهی سپرده و اوراق تبعی؛

۸- سایر بدهی‌ها

۹- حقوق ممتازه وفق قانون؛

۱۰- سهامداران ممتاز؛

۱۱- سهامداران عادی.

تبصره- چنانچه دارایی‌هایی از مؤسسه اعتباری به وثیقه گذاشته شده‌باشد، از محل عواید حاصل از فروش دارایی‌های مزبور، ابتداء حقوق مرتهن پرداخت می‌شود. در صورتی که طلب مرتهن بیش از عواید حاصل از فروش دارایی‌های فوق‌الذکر باشد مابه‌التفاوت طلب بر حسب اولویت‌های مقرر در این ماده پرداخت می‌گردد. چنانچه طلب مرتهن معادل یا کمتر از ارزش کارشناسی رهنه باشد، مرتهن مکلف است به محض دریافت طلب خود، نسبت به آزادسازی مال مورد رهن اقدام نماید.

ماده ۱۵۳- بدهکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، در هیچ صورتی حق استناد به ادعای تهاثر برای پرداخت بدهی‌های خود را ندارند. هرگونه تهاثر فقط با پیشنهاد مدیر گزیر یا مدیر تصفیه و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی مجاز است.

ماده ۱۵۴- طلبکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، به استثنای سپرده‌گذاران و کارکنان، باید ظرف مهلت زمانی حداکثر ۹۰ روز کاری تمامی اسناد و مدارک مربوط به مطالبات خود را ارایه و به تأیید برسانند. مطالبات طلبکارانی که در فرصت زمانی مزبور اقدام به ارایه و تأیید اسناد خود ننمایند، در صورت تأیید تنها زمانی قابل پرداخت می‌باشد که مطالبات سایر طلبکاران وفق ترتیبات موضوع ماده (۱۵۲) پرداخت شده باشد.

ماده ۱۵۵- پس از پرداخت بدهی‌ها و ایفای تعهدات بر اساس اولویت‌های تعیین شده در ماده (۱۵۲)، اموال و وجوه باقی‌مانده ابتدا به بازپرداخت مبلغ اسمی سهام به سهامداران اختصاص می‌یابد و مازاد به ترتیب مقرر در اساسنامه مؤسسه اعتباری و در صورتی که اساسنامه در این خصوص تعیین تکلیف ننموده باشد، به نسبت سهام بین سهامداران تقسیم می‌شود.

ماده ۱۵۶- پس از اعلام خاتمه عملیات تصفیه، مدیر تصفیه موظف است برای سه بار و در فواصل زمانی یک‌ماهه نسبت به انتشار آگهی در روزنامه کثیرالانتشار و سایر رسانه‌های جمعی متضمن دعوت از اشخاص جهت دریافت وجوه، اموال، اشیاء و اسناد و اوراق بهادار خود که نزد مؤسسه اعتباری باقی مانده است، اقدام نماید.

تبصره- آن بخش از وجوه و اموال متعلق به اشخاص که پس از یک ماه از تاریخ انتشار آخرین آگهی موضوع این ماده نزد مؤسسه اعتباری باقی مانده باشد، عیناً به صندوق ضمانت سپرده‌ها تحویل می‌شود. صندوق ضمانت سپرده‌ها باید فهرست اسامی اشخاص مزبور را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود برای مدت سه سال درج نماید. علاوه بر آن، صندوق باید برای سه بار و در فواصل زمانی یک ساله آگهی متضمن دعوت از اشخاص مزبور جهت دریافت مطالبات و حقوق خود را در روزنامه کثیرالانتشار و سایر رسانه‌های جمعی منتشر نماید. وجوه و اموال باقیمانده پس از انقضای مدت پنج‌سال از تاریخ انتشار آخرین آگهی، جزء منابع صندوق ضمانت سپرده‌ها محسوب می‌شود.

ماده ۱۵۷- مدیر تصفیه باید همزمان با اعلام ختم امر تصفیه، دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری تصفیه شده را به بانک مرکزی تحویل دهد.

ماده ۱۵۸- امور مربوط به ورشکستگی، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری تابع احکام مقرر در این قانون بوده و از شمول مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی و سایر قوانین مغایر مستثنی می‌باشد. احکام ورشکستگی بانک‌ها در مواردی که در این قانون معین نشده است، تابع مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی آن، قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی و سایر قوانین مربوطه می‌باشد.

ماده ۱۵۹- تمامی دعاوی علیه مدیر گزیر یا مدیر تصفیه به دلیل اقداماتی که در جریان گزیر یا تصفیه مؤسسه اعتباری در چهارچوب اختیارات قانونی خود انجام داده‌اند، باید به طرفیت بانک مرکزی مطرح شود.

ماده ۱۶۰- در صورتی که اعمال خارج از حدود اختیارات مدیر گزیر یا مدیر تصفیه منجر به ورود زیان به اشخاص شده باشد، زیان وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. بانک مرکزی مکلف است در موارد تعدی و تفریط به تشخیص دادگاه، به اشخاصی که مرتکب تعدی یا تفریط شده‌اند، رجوع، یا علیه آنان اقامه دعوی نماید. دعاوی مزبور در همان دادگاهی رسیدگی می‌شود که به پرونده ورشکستگی رسیدگی می‌کند.

تبصره- در تمامی دعاوی موضوع این ماده قطع نظر از تاریخ طرح آن‌ها، بانک مرکزی مکلف به پرداخت هزینه‌های رسیدگی و معاضدت قضائی مدیر گزیر و مدیر تصفیه است. در صورتی که به حکم دادگاه، مدیر گزیر یا تصفیه مقصر باشند، بانک مرکزی می‌تواند برای دریافت هزینه‌های انجام شده به آنان رجوع کند.

ماده ۱۶۱- در صورتی که به تشخیص مرجع قضائی در جریان بازسازی، گزیر یا تصفیه مؤسسات اعتباری، تبانی صورت گرفته، یا به ضرر تمام یا بخشی از غرما، قراردادهایی منعقد شده‌باشد، یا اموالی حیف و میل شده‌باشد، مرتکب، مجرم شناخته شده و طبق قانون مجازات می‌شود.

ماده ۱۶۲- توقف عملیات بازسازی و گزیر، فقط با درخواست رئیس کل، تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی امکان پذیر است. طرح هرگونه دعوی از جمله دعوی سهامداران یا سایر ذی نفعان مؤسسه اعتباری در حال بازسازی یا گزیر در مراجع قضائی، منجر به توقف یا برگشت فرآیند بازسازی یا گزیر نمی شود.

ماده ۱۶۳- دادخواست ورشکستگی مؤسسات اعتباری در مراجع قضائی پذیرفته نمی شود، مگر پس از تأیید شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی.

ماده ۱۶۴- تمامی دعاوی علیه مؤسسه اعتباری در جریان عملیات بازسازی، گزیر و تصفیه، به طرفیت مؤسسه اعتباری مزبور و حسب مورد با نمایندگی مدیر گزیر یا مدیر تصفیه اقامه یا تعقیب می گردد.

ماده ۱۶۵- دعاوی مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و ورشکستگی مؤسسات اعتباری به استثنای مؤسسات اعتباری منطقه ای، در یکی از شعب دادگاه عمومی تهران و به صورت خارج از نوبت رسیدگی می شود.

ماده ۱۶۶- مدیران بانک مرکزی و مدیران سابق و فعلی مؤسسه اعتباری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی که به اموال، اسناد و اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا در حال تصفیه دسترسی دارند، موظفند به درخواست مدیر گزیر یا مدیر تصفیه، اموال، اسناد و اطلاعات مزبور را در اختیار قرار دهند. مستنکف، به مجازات درجه ۶ ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می شود.

ماده ۱۶۷- در صورتی که اقدامات اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و سایر اعضای هیأت عامل منجر به ایجاد وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» برای مؤسسه اعتباری شده باشد، منفرداً و متضامناً در قبال خسارات وارده و هزینه های دادرسی انجام شده مسؤول هستند.

تبصره ۱- همزمان با تصویب انجام عملیات گزیر یا صدور حکم ورشکستگی به تقاضای بانک مرکزی، دادگاه می تواند اشخاص یاد شده را ممنوع المعامله و ممنوع الخروج نماید.

تبصره ۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری ورشکسته شود، دادگاه می تواند به تقاضای هر ذی نفع، هریک از اشخاص موضوع این ماده را که ورشکستگی مؤسسه اعتباری به نحوی از انحاء معلول اقدامات آنان بوده است، منفرداً یا متضامناً به تأدیه آن قسمت از دیونی که پرداخت آن از دارایی مؤسسه اعتباری ممکن نیست، محکوم نماید.

ماده ۱۶۸- مدیر گزیر و مدیر تصفیه مکلف است در صورتی که تشخیص دهد معاملات صوری ناشی از تبانی یا به قصد فرار از دین در مؤسسه اعتباری اتفاق افتاده است، نسبت به طرح دعوی در مرجع قضایی اقدام نماید.

ماده ۱۶۹- سایر ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری، نحوه انتخاب، شرایط، وظایف، حدود اختیارات و میزان حق الزحمه مدیر موقت، مدیر تصفیه و عضو ناظر، و ضوابط ناظر بر نحوه ارزش گذاری، فروش و واگذاری دارایی ها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر به موجب دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

ماده ۱۷۰- ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه صندوق های قرض الحسنه، شرکتهای تعاونی اعتبار و دیگر «اشخاص تحت نظارت»، تابع دستورالعملی است که توسط بانک مرکزی تهیه می شود و به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

فصل هجدهم: مقررات ویژه بانک های توسعه ای

ماده ۱۷۱- به منظور تأمین منابع مورد نیاز برای توسعه اقتصادی کشور، دولت موظف است تا یک سال پس از لازم الاجراء شدن این قانون، «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» را تأسیس نموده، یا یکی از بانکهای تخصصی موجود را با حفظ وظایف و مأموریت های آن، به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تبدیل کند. وظایف اصلی بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران عبارت است از:

الف- تأمین مالی طرح های کلان توسعه ای؛

ب- تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال.

تبصره- منظور از طرح های کلان توسعه ای، طرح هایی است که اجرای آنها برای تحقق اهداف برنامه های توسعه کشور ضروری بوده و می توانند زنجیره ای از فعالیت های مولد و ارزش آفرین را در اقتصاد کشور فعال کنند. از نظر این قانون، طرح های کلان توسعه ای طرح هایی هستند که پس از بهره برداری، از قابلیت ایجاد جریان درآمدی و جبران هزینه های انجام شده برخوردار باشند. طرح های احداث یا بازسازی زیرساخت ها؛ توسعه حمل و نقل ریلی، جاده ای، هوایی و دریایی؛ ایجاد و نوسازی بخش های بالادستی و پایین دستی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع فلزی و سایر صنایع زیربنایی کشور؛ صنعتی کردن و روزآمدسازی بخش کشاورزی؛ توسعه صنایع دانش بنیان و مبتنی بر فناوری اطلاعات؛ و تغییر ترکیب سبد صادرات کشور به سمت کالاها و خدمات مبتنی بر دانش، نمونه هایی از طرح های کلان توسعه ای هستند.

ماده ۱۷۲- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران دارای ارکان زیر است:

۱- هیأت امناء؛

۲- هیأت عامل؛

۳- هیأت نظارت.

ماده ۱۷۳- رئیس جمهور، رئیس هیأت امناء بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران است و وزیر امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس هیأت عامل صندوق توسعه ملی، اعضای هیأت امناء آن را تشکیل می‌دهند. وزیر امور اقتصادی و دارایی دبیر هیأت امناء است و در غیاب رئیس جمهور، جلسات هیأت امنای را اداره می‌کند. هیأت امناء دارای وظایف و اختیارات زیر است:

۱- انتخاب رئیس و سایر اعضای هیأت عامل مطابق مفاد این قانون؛

۲- تصویب برنامه و بودجه سالانه بانک؛

۳- تصویب صورت‌های مالی بانک؛

۴- تصویب ساختار حکمرانی داخلی بانک؛

۵- موافقت اصولی با تأمین مالی طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک.

ماده ۱۷۴- هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران متشکل از پنج نفر می‌باشد که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی توسط هیأت امناء انتخاب می‌شوند. احکام رئیس و اعضای هیأت عامل توسط رئیس جمهور امضا می‌شود.

تبصره ۱- اعضای هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران باید ضمن داشتن صلاحیت‌های حرفه‌ای مورد نظر بانک مرکزی، از خبرگی و دانش کافی در حوزه اقتصادی، بانکی، مالی و سرمایه‌گذاری برخوردار بوده و حداقل ده سال سابقه و تجربه مدیریتی در حوزه تأمین مالی و اجرای طرح‌های عمرانی یا مدیریت واحدهای اقتصادی بزرگ داشته‌باشند. صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت عامل باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

تبصره ۲- عضویت در هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران شغل تمام وقت محسوب شده و اعضای هیأت عامل نمی‌توانند هم‌زمان هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی و تعاونی داشته‌باشند. همچنین اعضای هیأت عامل و بستگان درجه یک آن‌ها نباید هیچ گونه رابطه مستقیم یا غیرمستقیم مالکیتی، مدیریتی یا مشاوره‌ای با شرکتها یا طرح‌هایی که از بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می‌شوند، داشته‌باشند.

تبصره ۳- اعضای هیأت عامل برای یک دوره پنج‌ساله منصوب می‌شوند. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.

تبصره ۴- اعضای هیأت عامل باید فعالیت‌های اقتصادی، مالی و تجاری و همچنین مشاغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت خود را که طی دو سال منتهی به عضویت در هیأت عامل به آن اشتغال داشته‌اند به هیأت امناء گزارش دهند.

تبصره ۵- اعضای هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظفند در ابتدا و انتهای دوره مسئولیت، «فرم تعارض منافع»، موضوع جزء (۷) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل کنند.

ماده ۱۷۵- به‌منظور حصول اطمینان از تحقق اهداف بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، نظارت مستمر بر عملیات جاری آن و جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی از مفاد اساسنامه، هیأت نظارت بانک با ترکیب نمایندگان رئیس دیوان محاسبات کشور، رئیس سازمان حسابرسی کشور و رئیس سازمان بازرسی کل کشور تشکیل می‌شود. نظارت این هیأت نافی وظایف قانونی دستگاه‌های نظارتی نظیر دیوان محاسبات و بازرسی کل کشور نمی‌باشد.

ماده ۱۷۶- سایر بخش‌های اساسنامه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، حداکثر سه‌ماه پس از تصویب این قانون توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی با همکاری رئیس کل بانک مرکزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فرآیند تأمین مالی طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱۷۷- فرآیند انتخاب و تأمین مالی طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر است: الف پیشنهاد اولیه طرح‌های کلان توسعه‌ای می‌تواند توسط هر یک از اعضای هیأت امنای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران ارائه شود. طرح‌های پیشنهادی باید حسب تشخیص و تأیید سازمان برنامه و بودجه، هماهنگ با قوانین برنامه توسعه کشور بوده و از قابلیت ایجاد جریان درآمدی مناسب برای جبران هزینه‌های طرح برخوردار باشند.

ب- طرح‌هایی قابل بررسی است که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) سرمایه موردنیاز آن‌ها توسط بخش غیردولتی تقبل شده باشد.
پ- هیأت عامل موظف است طرح‌های مورد تأیید سازمان برنامه و بودجه که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) سرمایه موردنیاز آنها توسط بخش غیردولتی تقبل شده‌است را بررسی نموده و صرفاً طرح‌هایی را که دارای توجیه اقتصادی، فنی، مالی، فرهنگی و زیست‌محیطی بوده و با منابع بانک قابل اجرا هستند، برای اجرا انتخاب نماید.

ت- رئیس هیأت عامل موظف است برنامه تأمین مالی طرح‌های مورد تأیید، مشتمل بر جریان هزینه‌ها و درآمدهای طرح و سایر اطلاعات مالی و فنی موردنیاز را تهیه و قبل از اجرا، به تصویب هیأت عامل برساند.

ث- تأمین مالی طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تأسیس «صندوق پروژه»

انجام می‌شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از انقضای مهلت پذیره‌نویسی سهام (واحدهای) صندوق پروژه مربوط به هر طرح، باقیمانده سهام (واحدهای) صندوق پروژه طرح مزبور را، که در هیچ شرایطی بیشتر از نود و پنج درصد (۹۵٪) سهام (واحدهای) آن صندوق نخواهد بود، پذیره‌نویسی کند. سهام (واحدهای) صندوق‌های پروژه مربوط به طرح‌های کلان توسعه‌ای، قابل معامله در بورس است.

تبصره - هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است طرح‌های نیمه تمام دولتی را که مطابق فرایندهای مذکور در بندهای «الف» تا «ث» این ماده انتخاب شده‌باشند، در اولویت قرار دهد.

ماده ۱۷۸- میزان پیشرفت طرح‌های کلان توسعه‌ای که توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می‌شود، باید پس از تأیید هیأت نظارت به صورت مستمر و برخط از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی بانک به اطلاع عموم برسد.

ماده ۱۷۹- تزریق منابع به طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، به صورت مرحله‌ای و پس از تأیید هیأت نظارت بانک انجام می‌شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌تواند فرآیندهای نظارت و حسابرسی طرح‌های کلان توسعه‌ای را از طریق سازوکارهایی نظیر اعطای عاملیت به بانک‌های توسعه‌ای بخشی یا شرکت‌های مشاوره‌ای غیردولتی انجام دهد. استفاده از خدمات شرکت‌های مشاوره‌ای غیردولتی از طریق برگزاری مناقصه بوده و جزئیات قراردادها در پایگاه اینترنتی بانک منتشر می‌شود.

ماده ۱۸۰- تجهیز منابع بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران از طرق زیر امکان پذیر است:

۱- انتشار «اوراق توسعه» با تضمین دولت و قابل خرید و فروش در بورس اوراق بهادار؛
۲- سپرده‌گذاری منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» در بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران؛

۳- خطوط اعتباری بانک مرکزی با تصویب هیأت عالی؛

۴- دریافت کمک‌های خارجی؛

۵- استفاده از منابع ارزی صندوق توسعه ملی در چهارچوب ضوابط و مقررات صندوق.

تبصره ۱- سود سالانه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران معاف از مالیات بوده و به عنوان افزایش سرمایه منظور می‌شود.
تبصره ۲- دستورالعمل نحوه انتشار اوراق توسعه و تضمین آنها توسط دولت در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، ظرف مدت سه ماه، از تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی، به تصویب هیأت امانت بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌رسد. اوراق توسعه از قابلیت توثیق نزد بانک مرکزی برخوردار است.

ماده ۱۸۱- دولت موظف است در لایحه بودجه هر سال، معادل دو و نیم درصد (۲/۵٪) بودجه عمومی را به عنوان افزایش سرمایه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران منظور و در صورت تصویب مجلس شورای اسلامی، تا پایان شهریور ماه همان سال، اعمال نماید.

ماده ۱۸۲- تعهدات بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران در قالب انتشار اوراق توسعه در هر زمان نباید از هشت برابر سرمایه ثبت شده آن بانک بیشتر باشد.

ماده ۱۸۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران حق سپرده‌پذیری از عموم را نداشته و صرفاً مجاز به افتتاح حساب جاری و ارائه خدمات بانکی از جمله ارائه ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی برای مجریان طرح‌های کلان توسعه‌ای است. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، مشمول تودیع سپرده قانونی نمی‌باشد.

ماده ۱۸۴- بانک مرکزی می‌تواند در چهارچوب ضوابط و مصوبات هیأت عالی، جهت تشویق مؤسسات اعتباری به مشارکت در تأمین مالی توسعه کشور، از ابزارهای زیر استفاده نماید:

۱- پذیرش اوراق توسعه به عنوان سپرده قانونی یا اعمال تخفیف در نرخ سپرده قانونی، متناسب با میزان نگهداری اوراق توسعه توسط مؤسسه اعتباری؛

۲- اعطای تسهیلات موضوع تبصره (۱) ماده (۲۵) این قانون با نرخ ترجیحی در صورت وثیقه‌گذاری اوراق توسعه؛

۳- سایر ابزارهای حمایتی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.

ماده ۱۸۵- نگهداری و خرید و فروش اوراق توسعه توسط بانک مرکزی مجاز است. در صورت افزایش پایه پولی در هر سال نسبت به سال قبل از آن، بانک مرکزی موظف است حداقل بیست درصد (۲۰٪) از افزایش پایه پولی را صرف خرید اوراق توسعه یا اعطای خطوط اعتباری به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران نماید.

تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال از طریق بانک‌های توسعه‌ای بخشی

ماده ۱۸۶- پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، بانک‌های تخصصی شامل بانک صنعت و معدن، مسکن، توسعه صادرات، کشاورزی، توسعه تعاون و پست بانک به عنوان بانک‌های توسعه‌ای بخشی ادامه فعالیت می‌دهند. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است اساسنامه هر یک از بانک‌های ذکر شده را با هدف توسعه بخش مربوط، حداکثر ظرف مدت یک سال مورد بازنگری قرار داده و اساسنامه جدید آنها را به تأیید هیأت عالی برساند. در مواردی که اساسنامه بانک تخصصی قبلاً توسط مجلس شورای اسلامی یا مرجع ذیصلاح دیگر، تصویب شده باشد، قانون یا مصوبه مربوط، پس از تأیید اساسنامه جدید نسخ می‌گردد.

ماده ۱۸۷- پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، منابع ریالی صندوق توسعه ملی، موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد

به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، بدون دریافت سود، نزد بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران سپرده گذاری می شود. منابع مزبور به همراه سایر منابع بانک از طریق بانک های توسعه ای بخشی صرف تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال، با اولویت واحدهای کوچک و متوسط می شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است در ابتدای هر سال، سیاست ها و ضوابط اعطای تسهیلات توسط بانک های توسعه ای بخشی، از جمله نرخ سود تسهیلات اعطایی به واحدهای اقتصادی را متناسب با نیاز بخش های مختلف اقتصاد کشور پس از تصویب هیأت امناء بانک، و تأیید هیأت عالی، به بانک های توسعه ای بخشی ابلاغ کند. سقف تسهیلات قابل پرداخت از محل منابع موضوع این ماده، هشت برابر منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)»، می باشد.

تبصره ۱- منظور از واحد اقتصادی فعال، واحد اقتصادی است که ضمن داشتن مجوز فعالیت از نهاد ذی ربط، اطلاعات مالیاتی خود را در «سامانه مؤدیان» ثبت کرده و در صورت تعلق مالیات، مالیات متعلقه را پرداخت نموده یا ترتیب پرداخت آن را داده باشد. اعطای تسهیلات موضوع این ماده به واحدهای اقتصادی فعال، بر مبنای مالیات و حق بیمه پرداختی آن واحدها می باشد.

تبصره ۲- سود تسهیلات اعطائی به واحدهای اقتصادی فعال باید در کمترین نرخ ممکن و بدون در نظر گرفتن سود برای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی تعیین شود.

تبصره ۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش عملکرد بانک های توسعه ای بخشی را در زمینه اعطای تسهیلات به واحدهای اقتصادی، به صورت عمومی و برخط منتشر نماید.

ماده ۱۸۸- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، مقررات احتیاطی و نظارتی ویژه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی را با توجه به اهداف و مأموریت های آنها و مفاد این قانون تهیه نماید و به تصویب هیأت عالی برساند.

فصل نوزدهم: نهادهای مکمل صنعت بانکداری

شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی

ماده ۱۸۹- شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی باید از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کنند. صدور مجوز توسط بانک مرکزی، منوط به موافقت اصولی «شورای فناوری های نوین بانکی» است.

تبصره- تأسیس و فعالیت شرکتهای نوآور و توسعه دهنده فناوری های نوین بانکی، مادامی که به تشخیص شورای فناوری های نوین بانکی نیاز به قاعده گذاری و تنظیم گری نداشته باشد، از شمول نظارت بانک مرکزی خارج است. پس از آن، در صورتی که شرکتهای مزبور بخواهند به ارائه خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی اقدام کنند، باید از بانک مرکزی مجوز دریافت نمایند.

ماده ۱۹۰- به منظور توسعه استفاده از دانش و فناوری های نوین بانکی در صنعت بانکداری کشور، شورای فناوری های نوین بانکی به ریاست قائم مقام رئیس کل و با مشارکت اشخاص زیر تشکیل می شود:

۱- معاون رئیس کل در امور فناوری اطلاعات؛

۲- معاون فناوری وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات؛

۳- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارایی؛

۴- معاون ذی ربط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛

۵- معاون ذی ربط معاون علمی رئیس جمهور؛

۶- دو نفر خبره بانکی آشنا با فناوری های نوین بانکی، به انتخاب رئیس کل؛

۷- دو نفر خبره در حوزه فناوری اطلاعات آشنا با مسائل پولی و بانکی، به انتخاب وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات.

ماده ۱۹۱- وظایف شورای فناوری های نوین بانکی عبارت است از:

۱- ارائه پیشنهاد به کارگیری فناوری های نوین بانکی و ایجاد زیرساخت های فنی مورد نیاز به رئیس کل؛

۲- پیشنهاد سیاست ها، راهبردها و ضوابط کلی حاکم بر نظام های پرداخت و فناوری های نوین بانکی به هیأت عالی؛

۳- پیشنهاد احکام و دستورالعمل های مورد نیاز برای تنظیم گری نظام های پرداخت مشتمل بر وضع ضوابط مربوط به انتقال و تسویه تراکنش های پولی به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

۴- موافقت اصولی با تأسیس شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی؛

تبصره- عدم اعطای مجوز به متقاضیان تأسیس شرکتهای ارائه خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی، به استناد اشباع بازار، ممنوع است.

۵- پایش و ارزیابی مستمر خطر (ریسک) عملیات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی و ارائه هشدارهای لازم به رئیس کل و شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

۶- پیشنهاد ایجاد زیرساخت های مورد نیاز برای حصول اطمینان از اجرای قانون مبارزه با پولشویی و مقررات شورای عالی مبارزه با پولشویی توسط «اشخاص تحت نظارت»؛

۷- ایجاد هماهنگی بین بانک مرکزی و سایر دستگاهها و نهادهای حاکمیتی در حوزه فناوری های نوین بانکی و رفع تعارضات بین بخشی؛

۸- تدوین قواعد، ابزارها و سازوکارهای لازم برای توسعه و به روز رسانی نظام تسویه و پیام‌رسان ملی و ارائه پیشنهادها
لازم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی؛
۹- تدوین قواعد موردنیاز برای صیانت از مشتریان نظام بانکی در برابر خطراتی مانند هک و فیشینگ و ارائه پیشنهادها
لازم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی؛
۱۰- تهیه و به روزرسانی برنامه کنترل جامع امنیتی به منظور مدیریت خطر (ریسک‌های امنیتی مرتبط با استفاده از فناوری‌های نوین بانکی)؛

۱۱- تدوین ضوابط و چارچوب فعالیت در زمینه نظام‌های پرداخت (اعم از کیف پول الکترونیک و پرداخت‌های خرد)،
پرداخت‌های بین‌المللی، رمز ارزها، تسهیلات فرد به فرد و سایر موضوعات مرتبط با حوزه فناوری‌های نوین بانکی، و ارائه آن به
شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برای تصویب؛
۱۲- سایر امور مرتبط با حوزه نظام‌های پرداخت و فناوری‌های نوین بانکی که توسط رئیس کل یا وزیر ارتباطات و فناوری
اطلاعات به شورا ارجاع می‌شود.

شرکتهای گزارشگری اعتباری

ماده ۱۹۲- تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری منوط به دریافت موافقت اصولی از «شورای سنجش اعتبار» و اخذ مجوز
از بانک مرکزی است. نظارت بر عملکرد مؤسسات مزبور و تمدید یا لغو مجوز آنها بر عهده بانک مرکزی می‌باشد. شرکتهای
گزارشگری اعتباری، مؤسساتی هستند که با استفاده از پایگاه داده اعتباری کشور و سایر طرقی که استفاده از آنها به تأیید شورای
سنجش اعتبار رسیده باشد، نسبت به تهیه گزارش اعتباری اشخاص حقیقی و حقوقی، حسب درخواست خود آن اشخاص یا
مؤسسات اعتباری اقدام می‌کنند. همچنین شرکتهای گزارشگری اعتباری می‌توانند گزارش اعتباری اشخاص حقیقی یا حقوقی را با
موافقت خود آنان، در اختیار اشخاص ثالث، غیر از مؤسسات اعتباری، قرار دهند.

ماده ۱۹۳- به منظور سیاست‌گذاری، هماهنگی و راهبری نظام سنجش اعتبار، شورای سنجش اعتبار به ریاست قائم مقام رئیس
کل و عضویت معاون نظارتی رئیس کل و معاونین ذی‌ربط وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور و
سازمان بورس اوراق بهادار تشکیل می‌شود. دبیرخانه شورا در بانک مرکزی مستقر می‌شود. وظائف این شورا عبارت است از:
۱- تدوین دستورالعمل نحوه تأسیس و فعالیت شرکتهای گزارشگری اعتباری و ارائه آن به شورای مقررات‌گذاری و نظارت
بانکی برای تصویب؛

۲- صدور موافقت اصولی تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری؛

۳- تعیین سقف مجاز تملک سهام شرکتهای گزارشگری اعتباری برای اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۴- تصویب انواع محصولات اعتباری قابل ارائه توسط شرکتهای گزارشگری اعتباری؛

۵- استانداردسازی فرآیندهای مورد استفاده شرکتهای گزارشگری اعتباری برای سنجش اعتبار اشخاص، اعم از مؤسسات
اعتباری و مشتریان آنها، ضامنین و مؤسسات تضمین تعهدات؛

۶- تأیید اساسنامه شرکتهای گزارشگری اعتباری؛

۷- تعیین مراجعی که ملزم به ارائه داده به بانک مرکزی (پایگاه داده اعتباری کشور) هستند و کیفیت و کفایت داده‌ها؛

۸- تدوین دستورالعمل نحوه تبادل و حفاظت اطلاعات و حفظ محرمانگی و امنیت داده‌ها، دستورالعمل نحوه اعتراض به
گزارش‌های اعتباری و سایر دستورالعمل‌های موردنیاز، و ارائه آن به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برای تصویب؛

۹- تعیین استفاده کنندگان مجاز از خدمات پایگاه داده اعتباری کشور و شرکتهای گزارشگری اعتباری و مقررات حاکم بر
نحوه استفاده آنها؛

۱۰- سایر موضوعات مرتبط که رئیس کل به شورا ارجاع می‌دهد.

تبصره ۱- عدم اعطای مجوز به متقاضیان تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری، به استناد اشباع بازار، ممنوع است.

تبصره ۲- شرکتهای گزارشگری اعتباری و رتبه‌بندی که در حوزه عملیات بانکی فعالیت ندارند، نیاز به اخذ مجوز از بانک
مرکزی ندارند. صدور مجوز و نظارت بر فعالیت این شرکتها توسط سازمان بورس اوراق بهادار انجام می‌شود.

ماده ۱۹۴- کلیه دستگاههای اجرائی، اعم از دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و نیز کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی
غیردولتی (به تشخیص شورای سنجش اعتبار) موظفند اطلاعات موردنیاز برای اعتبارسنجی مشتریان مؤسسات اعتباری، ضامنین و
مؤسسات تضمین تعهدات را در قالب‌های موردنظر شورای مزبور به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. بانک مرکزی
موظف است با استفاده از اطلاعات دریافتی، پایگاه داده اعتباری کشور را ایجاد و مدیریت کند. در صورتی که ارائه اطلاعات توسط
اشخاص فوق‌الذکر در سایر قوانین ممنوع یا منوط به رعایت تشریفات خاصی شده باشد، ارائه اطلاعات به پایگاه داده اعتباری
کشور از آن قوانین مستثنی است.

تبصره ۱- بانک مرکزی موظف است امکان استعلام از پایگاه داده اعتباری را برای دستگاههای اجرایی، اشخاص تحت
نظارت در این قانون و سایر اشخاص که مطابق قوانین و مقررات ملزم به استعلام از پایگاه داده مذکور هستند به صورت سیستمی و
برخط فراهم نماید.

تبصره ۲- اشخاصی که با مجوز بانک مرکزی مجاز به استفاده از اطلاعات پایگاه داده اعتباری کشور شده‌اند موظفند از

اطلاعات دریافتی در چهارچوب دستورالعمل‌های شورای سنجش اعتبار استفاده کنند؛ در غیراین صورت، مشمول مجازات‌های افشای سر موضوع ماده (۶۴۸) کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ می‌باشند. در صورتی که برای بانک مرکزی محرز شود که شخص استفاده‌کننده از اطلاعات دریافتی، مغایر با هدف اعلام شده استفاده کرده یا اطلاعات دریافتی را بدون اطلاع بانک مرکزی در اختیار اشخاص ثالث قرار داده است، بانک مرکزی موظف است نزد مراجع قضائی طرح دعوی کند.

ماده ۱۹۵- پرداخت تسهیلات یا ایجاد تعهد توسط مؤسسات اعتباری، از زمانی که بانک مرکزی اعلام می‌کند، منوط به دریافت گزارش اعتبارسنجی است. این امر، نافی مسؤولیت مؤسسات اعتباری در شناسایی ریسک اعتباری متقاضی نمی‌باشد. مؤسسات اعتباری موظفند متناسب با نتایج حاصل از گزارش اعتباری اشخاص طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی نسبت به اخذ وثایق و تضمین‌های لازم اقدام کنند. دستورالعمل اجرایی این ماده به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

مؤسسات تضمین تعهدات

ماده ۱۹۶- مؤسسات اعتباری موظفند تضمین مؤسسات تضمین تعهدات را، متناسب با وضعیت اعتباری مؤسسات مزبور که به تأیید شرکتهای گزارشگری اعتباری رسیده است، بپذیرند.

ماده ۱۹۷- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، ضوابط تشکیل، فعالیت و نظارت بر مؤسسات تضمین تعهدات را به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. مؤسسات تضمین تعهدات می‌توانند توسط اشخاص حقوقی، تشکلهای حرفه‌ای یا گروهی از اعضای یک صنف یا صنعت خاص ایجاد شوند.

تبصره - قراردادهایی که توسط مؤسسات تضمین تعهدات منعقد می‌گردد، در حکم اسناد رسمی و لازم‌الاجراء بوده و از کلیه مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرار تأمین خواسته برخوردار می‌باشد.

ماده ۱۹۸- کلیه صندوق‌های ضمانت که به موجب سایر قوانین تشکیل شده‌اند، موظفند ظرف مدت یک سال از تاریخ ابلاغ این قانون، اساسنامه خود را به تأیید «شورای سنجش اعتبار» و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برسانند. پس از انقضای مهلت مزبور، صندوق‌های ضمانت جزء «اشخاص تحت نظارت» محسوب و مشمول نظارت‌های بانک مرکزی می‌شوند.

صندوق ضمانت سپرده‌ها

ماده ۱۹۹- به منظور اطمینان بخشی به سپرده‌گذاران حقیقی و حقوقی در مؤسسات اعتباری مبنی بر تضمین سپرده‌های آنان تا سقف معین، به صندوق ضمانت سپرده‌ها اجازه داده می‌شود با رعایت شرایط مقرر در این قانون به فعالیت‌های خود ادامه دهد. اصلاحات اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها نهاد عمومی غیردولتی است.

تبصره ۲- توقف فعالیت یا انحلال صندوق ضمانت سپرده‌ها فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

ماده ۲۰۰- وظایف صندوق به قرار زیر می‌باشد:

۱- دریافت حق عضویت از اعضاء؛

۲- جبران خسارت سپرده‌های سپرده‌گذاران تا سقف تضمین شده، در چهارچوب فصل هفدهم این قانون؛

۳- ارزیابی و پایش عملکرد مؤسسات اعتباری از جهت رعایت مقررات لازم‌الرعايه، و ارائه گزارش تخلفات به بانک مرکزی؛

۴- ارزیابی صحت گزارش‌های ارائه شده از سوی مؤسسات اعتباری در خصوص اطلاعات سپرده‌ها و محاسبه حق عضویت قابل پرداخت به صندوق و ارائه گزارش‌های مربوط به بانک مرکزی.

تبصره - صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌تواند از مؤسسات اعتباری که وضعیت آنها توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی «در معرض خطر» یا «بحرانی» تشخیص داده شده، با تأیید هیأت عالی، حق عضویت بیشتری دریافت کند.

ماده ۲۰۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها از اختیارات زیر برخوردار می‌باشد:

۱- الزام مؤسسات اعتباری به تبعیت از تعهدات قانونی مندرج در این فصل مستقیماً از سوی صندوق یا غیرمستقیماً از طریق بانک مرکزی؛

۲- ارائه پیشنهاد به بانک مرکزی مبنی بر اعمال مجازات‌های مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون در خصوص مؤسسات اعتباری که از انجام تعهدات خود در مقابل صندوق، استنکاف می‌ورزند؛

۳- ارائه مشاوره تخصصی به مؤسسات اعتباری و در صورت لزوم، درخواست از بانک مرکزی برای ارائه برنامه‌های احتیاطی الزام آور به آنها، به منظور پیشگیری از بروز شرایط نامطلوب یا برون‌رفت از آن؛

۴- انجام وظیفه به‌عنوان مدیر گزیر و مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری؛

۵- درخواست ارائه گزارش نظارتی در خصوص وظایف مرتبط با صندوق از بانک مرکزی و سایر نهادهای ناظر؛

۶- اقامه دعوی علیه هیأت مدیره، مدیران و سایر اشخاص دخیل در توقف یا ورشکستگی مؤسسه اعتباری.

ماده ۲۰۲- عضویت کلیه مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی در صندوق ضمانت سپرده‌ها الزامی است.

ماده ۲۰۳- مؤسسات اعتباری موظفند در مواعید مقرر حق عضویت صندوق ضمانت سپرده‌ها را صرفاً به صورت نقدی پرداخت کنند. در غیر این صورت بانک مرکزی موظف است حق عضویت را حسب درخواست صندوق از حساب مؤسسه اعتباری نزد خود برداشت و به حساب صندوق واریز نماید.

تبصره ۱- حق عضویت محاسبه شده توسط صندوق ضمانت سپرده‌ها برای هر یک از اعضا، تحت هیچ شرایطی قابلیت کاهش ندارد.
تبصره ۲- حق عضویت‌های پرداختی مؤسسه اعتباری به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی همان سال مؤسسه اعتباری منظور می‌گردد.
ماده ۲۰۴- ترتیبات اجرائی ناظر بر فعالیت صندوق ضمانت سپرده‌ها از جمله تعیین «اشخاص تحت نظارت» مشمول، الزامات پذیرش عضویت، تعیین مصدق سپرده‌های بانکی مشمول تضمین صندوق، سقف تضمین، ترتیبات و شرایط سرمایه‌گذاری منابع صندوق از جمله محل و شیوه آن، ترتیبات و شرایط حق عضویت‌ها در صندوق از جمله میزان، انواع و نحوه محاسبه و پرداخت آنها به صندوق، سازوکار اجرایی پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران، و استیفای مطالبات صندوق از مؤسسه اعتباری ناشی از پرداخت سپرده‌های مشمول تضمین مؤسسه اعتباری، در صورتی که در اساسنامه ذکر نشده باشد، به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت امنای صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌رسد.

ماده ۲۰۵- صندوق ضمانت سپرده‌ها موظف است حداکثر ظرف مدت یک‌ماه پس از اعلام رئیس کل، نسبت به تأدیه مانده سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری در حال گزیر تا سقف تضمین شده، به صورت پرداخت نقدی و یا ایجاد سپرده‌ای به همان میزان و شرایط در مؤسسه اعتباری دیگر برای سپرده‌گذار، اقدام نماید. مطالبات سپرده‌گذاران بیش از سقف تضمین شده توسط صندوق، از محل دارایی‌های مؤسسه اعتباری مذکور و با رعایت احکام فصل هفدهم این قانون تصفیه می‌شود.

ماده ۲۰۶- منابع مالی صندوق ضمانت سپرده‌ها به شرح زیر است:

۱- حق عضویت‌های دریافتی از اعضا؛

۲- درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها؛

۳- کمک‌های مالی دولت؛

۴- تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی در موارد ضروری؛

۵- انتشار اوراق بهادار طبق قوانین و مقررات مربوط؛

۶- جریمه‌های نقدی اخذ شده از «اشخاص تحت نظارت» متخلف موضوع مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون؛

۷- سایر منابع پس از تصویب هیأت عالی.

تبصره ۱- صندوق در موارد ضروری مجاز است با تأیید هیأت عالی، مؤسسات عضو را مکلف به پرداخت حق عضویت‌های آتی، حداکثر تا دو برابر مبلغ آخرین حق عضویت سالانه، نماید و در این صورت مؤسسات اعتباری عضو مکلف هستند در مهلت مقرر، مبالغ تعیین شده را در اختیار صندوق قرار دهند.

تبصره ۲- حق عضویت‌های دریافتی صندوق ضمانت سپرده‌ها از هرگونه مالیات معاف می‌باشد.

تبصره ۳- منابع سرمایه‌گذاری نشده صندوق ضمانت سپرده‌ها باید صرفاً در حسابی نزد بانک مرکزی نگهداری شوند.

ماده ۲۰۷- مرجع رسیدگی به اختلافات احتمالی صندوق ضمانت سپرده‌ها با مؤسسات اعتباری، رئیس کل بانک مرکزی است. در صورت اعتراض به نظر رئیس کل بانک مرکزی، موضوع در هیأت عالی مطرح و اتخاذ تصمیم می‌شود. رأی هیأت عالی قطعی است و برای طرفین لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۲۰۸- مؤسسات اعتباری موظفند آمار، اطلاعات و گزارش‌های موردنیاز صندوق ضمانت سپرده‌ها را در چارچوب وظایفی که به موجب این قانون برعهده صندوق گذاشته شده است به صندوق ارائه نمایند. همچنین بانک مرکزی موظف است آمار، اطلاعات و گزارش‌های مرتبط با فعالیت صندوق را در اختیار صندوق قرار دهد. صندوق موظف به رعایت ضوابط محرمانگی است. تبصره - شیوه تبادل اطلاعات به موجب دستورالعملی است که ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده‌ها به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۲۰۹- صندوق موظف است اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود به اطلاع عموم برساند:

۱- فهرست به‌روزشده مؤسسات اعتباری عضو صندوق؛

۲- فهرست به‌روزشده سپرده‌های مشمول ضمانت و سقف تضمین؛

۳- قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوط به نحوه بهره‌مندی سپرده‌گذاران از مزایای تضمین سپرده‌ها.

۴- اطلاعات و شرایط جبران خسارت‌های مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر.

ماده ۲۱۰- اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و کلیه کارکنان صندوق ضمانت سپرده‌ها از هرگونه سهام‌داری و تصدی سمت در مؤسسات اعتباری ممنوع هستند.

کانون مؤسسات اعتباری

ماده ۲۱۱- به‌منظور کمک به پیشرفت حرفه بانکداری و ارتقاء دانش حرفه‌ای مدیران و کارکنان مؤسسات اعتباری، تهیه برنامه‌های لازم به منظور التزام اعضای کانون به رعایت قوانین و مقررات، برقراری سیستم‌های کنترل داخلی، احترام به اخلاق حرفه‌ای و تأکید بر ارائه‌ی گزارش‌های شفاف و منصفانه و اعلام موارد عملکرد غیرحرفه‌ای اعضا به بانک مرکزی، تدوین ضوابط و استانداردهای حرفه‌ای و انضباطی در چارچوب قوانین و مقررات بانک مرکزی و بررسی اختلافات بین اعضا، کانون مؤسسات اعتباری با مشارکت مؤسسات اعتباری‌ای که در ایران فعالیت می‌کنند، تشکیل می‌شود. عضویت تمامی مؤسسات اعتباری در کانون مؤسسات اعتباری الزامی است.

تبصره ۱- کانون مؤسسات اعتباری، دارای شخصیت حقوقی مستقل و برخوردار از استقلال مالی می‌باشد و به موجب

اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، اداره می‌شود. انتصاب دبیرکل کانون منوط به تأیید صلاحیت وی توسط بانک مرکزی می‌باشد. کانون تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید. هرگونه تغییرات اساسنامه کانون موکول به موافقت بانک مرکزی و تصویب هیأت عالی است. انحلال کانون صرفاً با تشخیص بانک مرکزی ممکن است.

تبصره ۲- اختلافات بین اعضای کانون با یکدیگر، در مرحله اول در کانون مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت عدم سازش، در مراجع دیگر قابل طرح است.

تبصره ۳- بانک مرکزی می‌تواند برای سایر «اشخاص تحت نظارت» نظیر صندوق‌های قرض‌الحسنه، تعاونی‌های اعتبار، صرافی‌ها و شرکتهای واسپاری (لیزینگ) نیز کانون ایجاد کند. در این صورت، احکام این ماده در ارتباط با کانونهای جدید نیز نافذ است.

فصل بیستم: سایر مقررات

ماده ۲۱۲- سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان امور مالیاتی و سایر دستگاههای اجرائی، بنا به درخواست بانک مرکزی، موظف به همکاری با آن بانک و ارائه اطلاعات خواسته شده هستند.

ماده ۲۱۳- جریمه‌های نقدی موضوع احکام این قانون، متناسب با شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی که توسط مراجع رسمی اعلام شده باشد، تعدیل می‌گردد. وجوه ناشی از اعمال جریمه نقدی علیه اشخاص تحت نظارت متخلف، به حساب درآمد عمومی واریز شده و معادل آن از طرف خزانه‌داری کل به حساب صندوق ضمانت سپرده‌ها تخصیص داده می‌شود.

ماده ۲۱۴- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب ۱۳۵۸/۷/۳ و اصلاحات بعدی آن و قانون اجازه تأسیس بانکهای غیردولتی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، نسخ می‌شود. تا زمانی که آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرائی این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق، مشروط بر این‌که با مفاد این قانون، به تشخیص بانک مرکزی، معارض نباشد، لازم‌الاجراء می‌باشد.

*****

شماره ۴۶/۵۶۱۳۶/د

تاریخ ۱۳۹۷/۷/۸

گزارش کمیسیون انرژی به مجلس شورای اسلامی

«طرح یک‌شوری تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران»؛ به‌شماره چاپ ۱۰۱۶ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۷/۷/۳ با حضور اعضای کمیسیون و مسئولان و کارشناسان وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه کشور، دیوان محاسبات کشور و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آراء به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

رئیس کمیسیون انرژی
فریدون حسنونند

*****

شماره ۳۸/۵۹۷۴۷/د

تاریخ ۱۳۹۶/۷/۲۲

گزارش کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری به مجلس شورای اسلامی

«طرح عملیات بانکی بدون ربا» به‌شماره چاپ ۱۶۵ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۸ با حضور کارشناسان دستگاههای اجرائی مورد بررسی قرار گرفت و عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

رئیس کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری
محمد مهدی زاهدی

*****

شماره ۳۹۱۱

تاریخ ۱۳۹۸/۱/۲۷

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به مجلس شورای اسلامی

«طرح تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» به‌شماره چاپ ۱۰۱۶ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱/۱۸ کمیسیون با حضور مدیران و کارشناسان دستگاههای اجرائی ذی‌ربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و دیوان محاسبات کشور مورد رسیدگی قرار گرفت و کلیات و مواد ارجاعی آن عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

نائب رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات
جهانبخش محبی‌نیا